

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
katedra účetnictví a financí

Studijní program: 6208 R Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Význam euroregionů v ČR

Vedoucí diplomové práce:
doc. Ing. Jitka Peková, CSc.

Autor:
Bc. Lenka Schmiedová

2006

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Význam euroregionů v ČR“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu literatury.

V Rudolfově dne 24. 4. 2006

Ráda bych poděkovala doc. Ing. Jitce Pekové, CSc. za cenné rady při psaní mé diplomové práce, dále panu Mgr. Pavlu Hložkovi, jednateři Euroregionu Silva Nortica, za ochotu a poskytnutí potřebných materiálů a informací.

Abstract:

Meaning of the Euroregions in the Czech Republic

The cross-border co-operation is a very important issue for the European integration process in these days. Euroregions are one of the forms of the cross-border co-operation. In the early 90's, the term „Euroregion“ was almost unknown, there did not exist any cross-border co-operation. But at present, the euroregions cover the whole borderland of the Czech Republic and play very important role. The euroregions can serve as an efficient tool for overcoming the cultural, social and economic barriers between the border regions of neighbouring countries. The euroregions participate in preparation and implementation of the EU cross-border programmes, such as the former Phare CBC, nowadays INTERREG IIIA and future programmes. The euroregions contribute to the regional economic development in the Czech Republic and in other Member States of the EU. At present, there are thirteen euroregions in the Czech Republic. In my diploma work I devote two of them, namely the Euroregion Silva Nortica and the Euroregion Silesia.

Key words: euroregions, regional policy, cross-border co-operation, programming document, National development plan, structural funds, projects

OBSAH

Úvod.....	8
I. Teoretická část.....	10
1. Regionální politika.....	10
1. 1. Definice regionální politiky.....	10
1. 2. Vývoj regionální politiky v ČR.....	12
1. 3. Institucionální rámec pro provádění regionální politiky v ČR.....	17
1. 4. Cíle regionální politiky.....	21
1. 5. Nástroje regionální politiky.....	26
1. 5. 1. Strukturální fondy a Kohézní fond (Fond soudržnosti).....	31
1. 6. Realizace pomoci ze Strukturálních fondů v ČR.....	32
1. 7. Klasifikace NUTS.....	33
1. 8. Nástroje regionální politiky v ČR.....	34
1. 9. Nástroje k podpoře regionální politiky uvedené ve Strategii regionálního rozvoje – rok 2000.....	35
1. 10. Nástroje k podpoře regionální politiky stanovené v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdější předpisů.....	39
2. Programové dokumenty.....	41
2. 1. Národní rozvojový plán.....	41
2. 1. 1. Cíle Národního rozvojového plánu.....	42
2. 2. Rámec podpory Společenství.....	44
3. Přeshraniční spolupráce.....	46
3. 1. Cíle přeshraniční spolupráce v Evropě.....	46
3. 1. 1. Zintenzivnění trvalého přeshraničního územního rozvoje a regionální politiky.....	51
3. 1. 2. Zlepšení dopravní infrastruktury.....	52
3. 1. 3. Zlepšení telematiky a komunikačního spojení.....	54
3. 1. 4. Zlepšení hospodářské situace.....	55
3. 1. 5. Vylepšení sítí služeb a odpadového hospodářství.....	56
3. 1. 6. Zlepšení přeshraniční ochrany životního prostředí a přírody.....	57

3. 1. 7. Řešení problémů hraničních přechodů.....	58
3. 1. 8. Podpora přeshraniční kulturní spolupráce.....	59
3. 1. 9. Organizační a právní opatření.....	61
3. 1. 10. Výhled přeshraniční spolupráce do 21. století.....	62
3. 2. Phare.....	63
3. 3. Program Přeshraniční spolupráce - CBC Phare (Cross Border Co-operation).....	66
3. 4. INTERREG III.....	69
3. 4. 1. INTERREG IIIA.....	69
3. 4. 2. Dispoziční fond.....	71
3. 4. 2. 1. Správce a Administrátor Dispozičního fondu.....	72
3. 4. 2. 2. Podporované aktivity Dispozičním fondem.....	74
4. Projekty.....	77
4. 1. Typy a druhy projektů.....	77
4. 2. Pravidla pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů.....	80
4. 3. Vybraná obecná kritéria oprávněnosti projektů.....	81
4. 4. Finanční podpory projektů ČR – dotace z fondů EU.....	82
4. 5. Jak sestavit projekt – orientační osnova projektové žádosti.....	83
5. Euroregion a důvod jeho vzniku.....	85
5. 1. Vznik euroregionů v Evropě a v ČR a jejich cíle.....	86
5. 2. Členství v euroregionu.....	88
5. 3. Euroregion jako prostředník.....	89
5. 4. Způsoby financování.....	89
5. 5. Jednotlivé euroregiony v ČR.....	91
II. Praktická část.....	93
6. Euroregion Silva Nortica.....	93
6. 1. Založení a výstavba Euroregionu Silva Nortica.....	93
6. 2. Geografické údaje o Euroregionu Silva Nortica.....	94
6. 3. Vnitřní struktura Euroregionu Silva Nortica.....	95
6. 4. Impulsní centra.....	101

6. 5. Plán činnosti Euroregionu Silva Nortica (Sdružení Jihočeská Silva Nortica) na roky 2004 – 2006.....	102
6. 6. Plán činnosti Euroregionu Silva Nortica (Sdružení Jihočeská Silva Nortica) na rok 2006.....	105
6. 7. Kdo se může stát členem Euroregionu Silva Nortica.....	108
7. Euroregion Silesia.....	110
7. 1. Historie a vznik Euroregionu Silesia.....	110
7. 2. Vnitřní struktura Euroregionu Silesia.....	113
7. 3. Cíle Euroregionu Silesia.....	114
7. 4. Pracovní skupina pro dopravu a překračování hranic.....	116
7. 5. Příklady projektů z území Euroregionu Silesia.....	117
7. 5. 1. E-learningové nástroje v destinačním managementu.....	117
7. 5. 2. Posílení kapacity při plánování a realizaci programů v Moravskoslezském kraji	118
7. 5. 3. Border Crossing v Euroregionu Silesia.....	120
Závěr.....	122
Seznam použité literatury.....	125
Seznam tabulek.....	127
Seznam map, schémat a grafů.....	128
Seznam příloh.....	129

Úvod

Cílem mé diplomové práce je zhodnotit význam, postavení a činnost euroregionů v České republice. Toto téma mě zaujalo, protože mi přišlo příhodné se o této často zmiňované problematice dovědět více. Pro praktické zhodnocení jsem si vybrala Euroregion Silva Nartica, který se nachází na jihu Čech a jde o nadnárodní sdružení měst a obcí České republiky a Rakouska. Euroregion Silva Nartica zahrnuje území okresu Jindřichův Hradec, České Budějovice, Písek a Tábor v Jihočeském kraji a region Waldviertel s okresy Zwettl, Krems, Gmünd, Waidhofen an der Thaya a Horn na území Spolkové země Dolní Rakousko.

Euroregion Silva Nartica jsem si vybrala z jednoho prostého důvodu, a to že žiji v jižních Čechách a konkrétně přímo v městě České Budějovice, které Euroregion Silva Nartica zahrnuje. Proto je pro mne tento euroregion nejzajímavější a přála jsem si blíže se seznámit s jeho historií, fungováním apod.

Druhým euroregionem, kterým se ve své diplomové práci zabývám, je Euroregion Silesia, který je jedním ze čtyř euroregionů na území Moravskoslezského kraje, zahrnující na české straně území okresu Opava, části okresu Bruntál (Krnovsko) a Novojičínsko. Na polské straně euroregion zahrnuje powiaty (okresy) raciborski, glubczycki, wodzislawski a rybnicki, které se nacházejí na území dvou vojvodství - Opolského a Slezského.

Při psaní mé diplomové práce jsem využívala dostupnou odbornou literaturu, jelikož je však téma týkající se euroregionů v podstatě hodně nové, není zatím tolik dostupné odborné literatury, která by se dané problematice věnovala. Z tohoto důvodu jsem dále hodně čerpala z internetových stránek, kde se o daném tématu dá sehnat dostatek aktuálních informací. Také jsem využila rad a pomoci odborníků.

Ještě na počátku 90. let minulého století byly pojmy "euroregion" a "přeshraniční spolupráce" pro většinu z nás pojmy neznámé, bezobsažné, nezajímavé. Neprodyšně uzavřená státní hranice naší země neumožňovala téměř žádné přeshraniční kontakty, neznali jsme místa a sousedy na druhé straně. Hranice vzniklé v průběhu posledních třech století a ještě zesílené po druhé světové válce tak postavily neprůchodné bariéry mezi regiony, které historicky patřily k sobě, a vtiskly jim postavení periferních, pro život ne příliš atraktivních oblastí.

Touha obyvatel příhraničí po životě stejně kvalitním jako ve vnitrozemí vedla po roce 1989 obce k hledání nových možností přeshraniční spolupráce a společného řešení specifických problémů hraničních regionů. Po vzoru západní Evropy začala vznikat regionální sdružení, která navazovala spolupráci s obdobnými sdruženími na druhé straně hranice. Tak i u nás začaly vznikat první euroregiony, které jako mosty spojily sousední země a staly se hnací silou přeshraniční spolupráce.

„Euroregiony nejsou typickým regionem, ale představují sdružení obcí v příhraničních oblastech. Taková sdružení zpravidla vznikají s cílem společně řešit problémy, se kterými se potýkají obce při řízení veřejných záležitostí v různých částech příhraniční oblasti států. Určitou roli hraje i geografická poloha, která způsobuje obdobné problémy.

První euroregion – Euroregion Bronzu – vznikl v r. 1958 v příhraniční oblasti mezi Německem a Nizozemím. Od té doby vzniklo mnoho dalších euroregionů v různých příhraničních oblastech vyspělých států Evropy. Pomoc a koordinaci činnosti euroregionů zajišťuje v současné době Asociace evropských hraničních regionů.“¹⁾

„Evropská unie jako postupně se sjednocující útvar složený z mnoha států je životaschopný a v mnoha směrech úspěšný celek, což se projevuje například zvyšující se životní úroveň obyvatel a poměrně stabilní ekonomickou situací. Přesto se s rozšiřováním Evropské unie začaly projevovat hluboké rozdíly v hospodářské úrovni mezi jednotlivými evropskými regiony. K postupnému odstraňování těchto rozdílů má sloužit mj. i regionální politika Evropské unie.

Regionální politika je součástí dlouhotrvajícího evropského integračního procesu. Jejím účelem je zajistit srovnatelnou životní úroveň obyvatel všech regionů v rámci Unie a členských států a snížit rozdíly v hospodářské úrovni regionů s ohledem na jejich historické, kulturní a geografické odlišnosti. Prostřednictvím regionální politiky se podporují především konkurenceschopné, rozvojové a inovativní aktivity, což je dlouhodobě účinnější než například přímé dotace pro ohrožená odvětví.“²⁾

¹⁾ PEKOVÁ, J.. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. s. 39.

²⁾ <<http://www.cpkp.cz>> [cit. 3. března 2006]

I. Teoretická část

1. Regionální politika

1. 1. Definice regionální politiky

Definice regionální politiky existuje celá řada, přičemž žádná z nich nebyla akceptována za všeobecně přijatelnou. Přesto si myslím, že lze velmi obecně regionální politiku definovat jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.

Nejprve bych definovala, co si pod pojmem region máme představit. Jde o území s více či méně přesně vyznačenými hranicemi, které často slouží jako správní jednotka nižší, než je úroveň národního státu. „Regiony mají svou identitu, tvořenou specifickými rysy, jako je jejich krajina (hory, pobřeží, lesy), podnebí (suché, s velkými vodními srážkami), jazyk (např. v Belgii, Finsku, Španělsku), etnický původ (např. Wales, severní Švédsko a Finsko, Baskicko) či společně sdílená historie. Hranice regionu jsou obvykle určovány na základě:

- ✓ přírodních hranic
- ✓ historických hranic
- ✓ správních hranic.“³⁾

Regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšování geografického rozdělení ekonomických činností, respektive které se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů: *ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů*. Rozlišuje se pět fází:

1. Definování regionálních problémů, včetně jejich původu.
2. Definování cílů, pokud možno kvantifikovaných.
3. Definování strategie, jež bude nutno uplatnit.
4. Identifikace nástrojů, které bude nutno použít.
5. Vyhodnocení použité politiky.

³⁾ <<http://www.czso.cz>> [cit. 25. ledna 2006]

Regionální politiku lze také definovat jako „součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Regionální politika zahrnuje opatření napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malá naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v území s nadměrným růstem.“⁴⁾

Regionální politika je tedy určena k ovlivňování hospodářské struktury v regionech tak, aby přispěla ke zlepšení efektivnosti hospodářské politiky. V tomto smyslu E. Lauschmann identifikuje tři základní typy regionální politiky:

- ✓ *Růstově orientovaná regionální politika.* Jejím cílem je optimální alokace výrobních faktorů v prostoru prostřednictvím odpovídající koordinace soukromých a veřejných investičních aktivit.
- ✓ *Stabilizačně orientovaná regionální politika.* Jejím cílem jsou relativně „vyvážené“ hospodářské struktury v jednotlivých regionech, čehož je dosaženo prostřednictvím koordinace regionální politiky a odvětvových politik.
- ✓ *Infrastrukturálně orientovaná regionální politika.* Jejím cílem je více méně relativně rovnoměrné vybavení jednotlivých regionů infrastrukturou.

„Definování regionální politiky ve většině evropských zemích vychází z podpory rozvoje problémových regionů, včetně snahy redukovat meziregionální diference. Vychází z toho, že restrukturalizace zatěžuje často regionální rozvoj tak významně, že regiony nejsou schopny zvládnout nezbytné strukturální změny vlastními silami. Z pohledu národního hospodářství má potom větší smysl poskytovat regionům, jež jsou velmi výrazně zatíženy strukturálními změnami, regionální výpomoc pro tuto restrukturalizaci a pro podporu konkurenceschopných aktivit, než vyplácet ohroženým odvětvím nebo podnikům dotace pro jejich zachování nebo činit protekcionistická opatření. Souběžně s tímto pojetím cíleného snižování regionálních disparit je sledován cíl celostátní

⁴⁾ GOODALL, B.. *Dictionary of Human Geography*. London: Penguin Group, 1987.

výkonnosti ve všech regionech státu včetně efektivnějších alokací regionálních zdrojů tak, aby se maximalizovala efektivnost celého národního hospodářství.

Na základě zkušenosti z jednotlivých členských států i celé EU lze výstižně regionální politiku charakterizovat jako určitou koncepční a cílevědomou činnost jisté veřejné autority (tj. místních a regionálních orgánů, vlád, řídicích orgánů EU) usilující o eliminaci negativních důsledků teritoriálně nerovnoměrného ekonomického rozvoje a probíhajících strukturálních změn. Regionální politika má tedy za úkol korigovat ve sféře prostorové alokace ekonomických zdrojů některé důsledky působení tržního mechanismu, jež jsou pro danou společnost z různých důvodů (např. ekonomických, sociálních) nepřijatelné a jež mohou v dalším období vést k neúplnému využívání dostupných zdrojů.⁵⁾

Od regionální politiky i regionálního plánování, které lze charakterizovat jako proces promyšlené aplikace opatření regionální politiky do konkrétních podmínek jednotlivých regionů, je nutno rozlišovat územní plánování, které se zabývá materiálním (technickým) řešením území.

1. 2. Vývoj regionální politiky v ČR

Formování regionální politiky na počátku 90. let minulého století prošlo poměrně složitým vývojem. Vlády České republiky věnovaly v této době hlavní pozornost řešení transformačních problémů na úrovni celého státu, které byly převážně makroekonomického charakteru a meziregionální ekonomické a sociální rozdíly, i přes jejich postupné prohlubování, nebyly zpočátku tak velké jako ve většině zemí EU.

„V následujícím období, přibližně do roku 1996, pak byla regionální politika na okraji zájmu především z důvodu proklamovaného liberalizmu. Regionální politika byla proto prakticky omezena jen na regionální podporu malých a středních firem zlepšením přístupu k úvěrům. Od roku 1996 dochází k postupné aktivizaci v oblasti regionální politiky. Podnětem byly jak důvody vyplývající ze změněné ekonomické a politické situace v ČR, tak zejména důvody související s přípravou České republiky na vstup do EU.

⁵⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 13-14.

V této době také dochází k nárůstu meziregionálních rozdílů v socioekonomickém rozvoji, který vyústil v celou řadu změn v oblasti institucionálního zajištění regionální politiky na centrální úrovni (bylo například zřízeno Ministerstvo pro místní rozvoj) i na regionální úrovni. Ke změnám došlo i v oblasti legislativního rámce, a to přijetím zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, kdy až do roku 2000 byla regionální politika prováděna jen na základě několika usnesení vlády. Přijetím toho zákona se Česká republika významně přiblížila k legislativní úpravě regionální politiky v rámci EU.“⁶⁾

V souvislosti se zaváděním krajského zřízení v České republice byly přijaty další zákony, které doplňují legislativní rámec regionální politiky v České republice. V tomto smyslu je významný zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) a zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze. Podpora regionálního rozvoje je zaměřena na rozvoj podnikání, rozvoj lidských zdrojů, výzkum a technologický vývoj, rozvoj cestovního ruchu, zlepšování regionální infrastruktury, rozvoj občanské vybavenosti, rozvoj služeb sociální a zdravotní péče a na opatření vedoucí k ochraně životního prostředí.

Ve druhé polovině 90. let se podařilo také vytvořit celý soubor programových dokumentů - od úrovně *centrální* (Strategie regionálního rozvoje ČR) až po úroveň *lokální* (Programy rozvoje obcí). Základním dokumentem v oblasti regionální politiky je *Strategie regionálního rozvoje České republiky*, která byla schválena vládou v červenci 2000. „Tento dokument obsahuje zejména analýzu regionálního rozvoje České republiky v uplynulém období (jak odvětví či sektorů, tak i jednotlivých regionů), hodnocení dosavadních odvětvových opatření ministerstev a přístupů regionů, vymezení slabých a silných stránek v rozvoji jednotlivých regionů, odvětví a sektorů, strategii dalšího regionálního rozvoje České republiky, vymezení priorit a opatření k podpoře rozvoje či vymezení regionů se soustředěnou podporou státu. Z přijaté Strategie vyplývá, že v jejím horizontu, tj. okolo roku 2010, chce být Česká republika plnoprávným, ekonomicky výkonným členem Evropské unie s parametry blízcími se průměru EU ve všech

⁶⁾ <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

základních kritériích (tj. HDP na obyvatele, zaměstnanost, sociální zabezpečení apod.), a to způsobem a kvalitou života odpovídajícími naší historické tradici a postavení České republiky v Evropě.“⁷⁾

Na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, vymezuje Ministerstvo pro místní rozvoj **regiony se soustředěnou podporou státu**, mezi něž patří:

- ✓ *strukturálně postižené regiony*, ve kterých se soustřeďují negativní projevy strukturálních změn, dochází k útlumu odvětví a výrobních podniků a k růstu nezaměstnanosti; k jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce a rozvoj podnikání;
- ✓ *hospodářsky slabé regiony*, které na základě ukazatelů hospodářského a sociálního rozvoje vykazují podstatně nižší úroveň rozvoje než je průměrná úroveň v České republice; k jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce, hospodářskou úroveň a strukturu a úroveň příjmů obcí a obyvatel;
- ✓ *venkovské regiony*, které jsou charakterizovány nízkou hustotou zalidnění, poklesem počtu obyvatel a vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství; k jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména vývoj počtu obyvatelstva, strukturu jeho zaměstnanosti a podíl obyvatelstva ve venkovských sídlech;
- ✓ *ostatní regiony*, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů, například pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory, regiony postižené živelnými pohromami;
- ✓ *regiony se silně narušeným či poškozeným životním prostředím, regiony s méně příznivými podmínkami pro rozvoj zemědělské výroby, regiony s vyšší průměrnou mírou nezaměstnanosti, než je průměrná úroveň v České republice.*

⁷⁾ <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

Mezi významné podpůrné programy s regionálním dopadem patří i jednotlivé programy zaměřené na rozvoj malého a středního podnikání (MSP). Poskytováním konkrétních podpor podnikatelům je pověřena Českomoravská záruční a rozvojová banka. Dle mého názoru se celkový efekt prohlubuje tím, že regionální programy je možné kombinovat s většinou celoplošných programů. Hlavním prvkem všech regionálních programů je zvýšení počtu zaměstnanců a samozřejmě regionální hledisko, a tím je rozvoj strukturálně postižených a hospodářsky slabých regionů.

Na regionální podporu podnikání je zaměřen zejména program *Region*, jedná se o podporu MSP ve strukturálně postižených a hospodářsky slabých regionech doplněný speciálním programem *Region 2* pro podporu MSP v regionech soudržnosti Moravskoslezsko a Severozápad. Obdobou programu *Region* je program *Vesnice* určený pro MSP v obcích do 3 000 obyvatel. Mezi další regionální programy patří *Regenerace* - program podpory malého podnikání na území městských i venkovských památkových rezervací a zón, *Preference* - program úvěrů pro malé podnikatele na území strukturálně postižených regionů a *Provoz* - program provozních úvěrů zacílený na podporu zachování a další rozvoj malého podnikání na území strukturálně postižených a hospodářsky slabých regionů. *Regiozáruka* je pak program regionálních záruk pro malé a střední podnikatele, jehož cílem je zvýhodnění podmínek přístupu k bankovním úvěrům opět na území strukturálně postižených a hospodářsky slabých regionů a je doplněn programem *Regiozáruka 2*, zaměřeným na pomoc pro malé a střední podnikatele v regionech soudržnosti Moravskoslezsko a Severozápad.

Pro řešení specifických problémů bývalých vojenských újezdů Mladá a Ralsko jsou určeny programy na jejich revitalizaci, které slouží k výstavbě nebo rekonstrukci obecní technické infrastruktury.

Pro podporu venkovského prostoru je určen *Program obnovy venkova*. Obce nebo sdružení obcí mohou využít podporu z tohoto programu na rekonstrukce obecních nebo jiných veřejných budov (např. školy, zdravotní střediska, kostely apod.), úpravy veřejných prostranství a zeleně, rekonstrukce místních komunikací, veřejného osvětlení či cyklostezek. Podporovány jsou i další aktivity jako je zpracování územních plánů, vzdělávání a poradenství v regionálním rozvoji a integrované projekty

propojující rozvoj infrastruktury, trh práce, podporu malých a středních firem a ekologická hlediska.

Specifickým programem je *Pilotní regionální operační program* pro Severozápad a Moravskoslezsko, který v sobě poprvé kombinuje české finanční zdroje se zdroji EU (konkrétně jde o prostředky z programu Phare – tímto fondem se podrobněji zabývám v subkapitole 3. 2.). Tento program je zaměřen na tři oblasti - investice do výrobního sektoru, rozvoj lidských zdrojů a infrastruktura pro rozvoj podnikání.⁸⁾

V následující tabulce č. 1 zobrazuji přehled programů v rámci regionální politiky a jejich finanční objemy za rok 2001.

Tabulka č. 1: **Přehled finančních objemů programů v rámci regionální politiky v roce 2001 (v mil. Kč)**

Program	Finanční objem
Regionální program pro podporu výrobních podniků v Severozápadních Čechách a na Ostravsku	472
Regionální program na podporu revitalizace vojenských újezdů Mladá a Ralsko	18
Regionální podpůrný program pro oblasti hospodářsky slabé a pro strukturálně postižené regiony	46
Program obnovy venkova	320
„Pilotní regionální operační program“ pro Severozápad a Moravskoslezsko	16 mil. €* 8 mil. € Phare, 8 mil. € státní rozpočet

Pramen: Zásady podpůrných programů, MMR.

* 8 mil. € poskytl program Phare, 8 mil. € státní rozpočet.

1. 3. Institucionální rámec pro provádění regionální politiky v ČR

⁸⁾ Podrobněji: <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

Ve Strategii regionálního rozvoje ČR jsou uvedeny dva základní typy institucí, jež lze zahrnout do institucionálních nástrojů regionální politiky (těmto nástrojům se věnuji v subkapitole 1. 9.):

1. „Instituce poskytující informace a poradenství, jež nejsou regionálně diferencovány. Nicméně intenzita a finanční podpora poskytovaných služeb níže uvedených institucí může mít výrazný regionální efekt: Agentura pro rozvoj podnikání, Agrární komora ČR, Asociace inovačního podnikání ČR, Česká agentura pro zahraniční investice – CZECHINVEST, Česká centrála cestovního ruchu, Česká energetická agentura, Fondy rizikového kapitálu, Hospodářská komora ČR, Národní vzdělávací fond, Společnost vědeckotechnických parků a další.
2. Centrum pro regionální rozvoj ČR je příspěvkovou organizací Ministerstva pro místní rozvoj (MMR) a plní celou řadu úkolů. V podstatě jde o implementační agenturu MMR, která se při realizaci regionální politiky vlády zabývá, např. realizací programů Phare CBC, Phare – Regionálního rozvojového fondu a pilotních programů regionálního rozvoje EU, aj. Centrum pro regionální rozvoj ČR sehrává koordinační úlohu ve vztahu ústředních orgánů státní správy k regionálním rozvojovým agenturám.

Regionální rozvojové agentury působí jako institucionální nástroj české regionální politiky státu a krajů, zejména pokud jde o podporu hospodářského rozvoje v krajích včetně efektivního využívání státní i zahraniční pomoci a efektivní spolupráce veřejného sektoru s podnikatelskými subjekty v daném území. Koordinační úlohu ve vztahu centra k regionálním rozvojovým agenturám sehrává Centrum pro regionální rozvoj České republiky.

Uvedené instituce zajišťují v podstatě tzv. měkkou infrastrukturu, což znamená, že zlepšují podmínky pro podnikání poskytováním zvláštních služeb.“⁹⁾

Celkový institucionální rámec můžeme rozdělit na dvě následující úrovně:

⁹⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 233 – 234.

- ✓ republiková úroveň
- ✓ regionální úroveň – která je zatím převážně suplována centrem, okresními úřady a regionálními iniciativami.

Dále se podrobněji zabývám aktéry regionálního rozvoje ČR na jednotlivých úrovních.

Zákonodárné složky státu - Poslanecká sněmovna a Senát.

Výkonné složky státu (vláda, ústřední správní úřady a jimi řízené organizace), přičemž ústřední správní úřady v rámci své působnosti (dle § 11 odst. 2, zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů) plní úkoly související se zaměřením podpory regionálního rozvoje, přispívají k vyrovnávání rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých územních celků, na žádost kraje spolupracují při vypracování programu rozvoje územního obvodu kraje. Spolupracují vzájemně a dále s kraji při vypracování strategie regionálního rozvoje a státních programů regionálního rozvoje¹⁰⁾.

Regionální rady (na úrovni regionů NUTS II), jejichž zřízení je formulováno v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších zákonů, slouží k realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti, „zabezpečují vypracování a realizaci programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů a úkoly spojené s využíváním finančních prostředků z těchto fondů, zejména rozhodují o jejich využití na jednotlivá opatření a aktivity.“¹¹⁾ Dále odpovídají za efektivní využívání těchto prostředků, za kontrolu hospodaření s těmito prostředky a za realizaci přijatých kontrolních opatření.

¹⁰⁾ Podrobněji v: WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 220.

¹¹⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 224.

„Zastupitelstva krajů tvořících region soudržnosti mohou Radě svěřit projednávání a rozhodování dalších úkolů, na kterých se dohodnou v rámci spolupráce krajů“¹²⁾¹³⁾.

Orgány samosprávy, a to na krajské a obecní úrovni, přičemž samosprávné orgány krajů (Krajská zastupitelstva) koordinují rozvoj svého kraje a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění programu rozvoje kraje. „Dále provádějí hodnocení vnitroregionální úrovně rozvoje, spolurozhodují o alokaci veřejných prostředků, podporujících regionální rozvoj a poskytují dotace a půjčky obcím a jiným právnickým osobám, působícím v obvodu kraje, zřizují právníky osoby k podpoře regionálního rozvoje (např. již zmiňované regionální rozvojové agentury), spolupracují při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje, zajišťují přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních podpůrných programů včetně programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů.“¹⁴⁾

„Obec ve své samostatné působnosti spolupracuje s krajem, na jehož území se nachází, při přípravě a realizaci programu územního rozvoje kraje. Dále může podporovat rozvoj podnikatelských aktivit potřebných pro rozvoj regionu (např. formou technické a investiční přípravy pro investory – podnikatele) a může sdružovat své prostředky se sousedními obcemi a dalšími právníky osobami při zajišťování rozvojových programů společných více obcím“¹⁵⁾.

Řídící a monitorovací orgány, a to Výbory regionálního rozvoje (VRR) a Řídící a koordinační výbor (ŘKV). Zřízení VRR je formulováno v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. VRR je zřízen Regionální radou a jeho hlavní činností je sledovat a vyhodnocovat realizaci pomoci poskytované z fondů a předkládat návrhy řešení a další postupy Regionální radě.

¹²⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 224.

¹³⁾ Podrobněji např.: <http://www.nuts2moravskoslezsko.cz>. 2. 2. 2006.

¹⁴⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 223.

¹⁵⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 224.

Členy VRR jsou Regionální radou volení zástupci krajů, obcí, správních úřadů, podnikatelů, odborů a nestátních neziskových organizací, případně další osoby.¹⁶⁾

ŘKV vznikl pro potřeby koordinace pomoci poskytované v programovacím období 2007 – 2013 Evropskými společenstvími na úrovni státu na základě § 18 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů. Do působnosti ŘKV spadají následující pravomoci v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS): koordinace přípravy a realizace programu EU v oblasti politiky HSS, projednání a doporučení finanční a věcné změny schválených programů HSS, koordinace přípravy programových dokumentů, zajišťování souladu politiky HSS s politikami Společenství, zajišťování podmínek pro provádění monitorování a hodnocení programů v rámci HSS aj.¹⁷⁾ ŘKV může mít maximálně 40 členů s hlasovacím právem. V současné době má výbor 33 členů s hlasovacím právem a tři členy bez práva hlasovat. Předsedou ŘKV je ministr pro místní rozvoj Jiří Paroubek. Členy výboru jsou zástupci ministerstev, Úřadu vlády, regionů soudržnosti, měst a obcí, vysokých škol, vědy a výzkumu, zaměstnavatelů, Hospodářské komory ČR, Českého statistického úřadu, odborů, nestátních neziskových organizací, podnikatelské sféry a také představitel za oblast rozvoje lidských zdrojů.

Rozvojové agentury s celostátní či regionální působností (např. Agentura pro rozvoj podnikání, Agentura pro rozvoj průmyslu ČR, CzechIndustry, CzechInvest, CzechTrade, Česká centrála cestovního ruchu, jednotlivé regionální rozvojové agentury).

Hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace, agentury.

Instituce veřejného sektoru (vysoké školy, zdravotní a sociální zařízení, kulturní instituce aj.), **nestátní neziskové organizace.**

Subjekty soukromého sektoru.

1. 4. Cíle regionální politiky

¹⁶⁾ Podrobněji např.: <<http://www.nuts2moravskoslezsko.cz>> [cit. 2. února 2006]

¹⁷⁾ Podrobněji: <<http://www.euractiv.cz>> [cit. 2. února 2006]

Cíle regionální politiky vychází z identifikace hlavních regionálních problémů a z pojetí státní hospodářské politiky, přičemž pro jednotlivá časová období dochází k jejich konkretizaci pokud možno tak, aby se dalo kontrolovat jejich splnění a souběžně hodnotit účinnost použitých nástrojů.

„Mezi hlavní cíle regionální politiky jako činnosti státu, která v tomto směru využívá různé nástroje, včetně finančních, můžeme zahrnout tyto cíle:

- ✓ přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji regionů na území státu,
- ✓ přispívat ke snižování výrazných rozdílů v sociálně ekonomickém rozvoji regionů různými formami jeho podpory s cílem dosáhnout zlepšení ve využívání ekonomického potenciálu na úrovni regionů a přitom
- ✓ respektovat požadavek trvale udržitelného rozvoje.“¹⁸⁾

Konkrétní cíle bývají formulovány například jako snížení výrazných meziregionálních diferencí v úrovni nezaměstnanosti, v průměrných příjmech, sblížení úrovně hrubého domácího produktu (v přepočtu na jednoho obyvatele) v jednotlivých regionech. Jako dílčí pak bývají formulovány cíle povzbuzení podnikatelských aktivit v regionu, zlepšit vybavenost regionu technickou infrastrukturou, zkvalitnit ekologickou situaci v regionu, povzbudit bytovou výstavbu v regionu apod.

Období 2000 – 2006 je charakteristické snahou o nejefektivnější využívání finančních prostředků EU a zjednodušení administrativy. Z tohoto důvodu dochází v tomto období k redukci cílů ze 6 na 3, a to:

✓ **Cíl 1 – Podpora rozvoje zaostalých regionů**

Cíl 1 se týká těchto oblastí:

- regionů NUTS II, kde HDP na obyvatele je nižší než 75 % průměru celé EU,
- regionů zařazených v minulém období pod Cíl 6,
- nejvzdálenějších (zámořských) regionů.

¹⁸⁾ PEKOVÁ, J.. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. s. 107.

O zařazení konkrétního regionu pod Cíl 1 rozhoduje Evropská komise (EK). Výše finanční pomoci poskytnutá konkrétnímu regionu závisí na počtu obyvatel, bohatství regionu, bohatství státu v němž se region nachází a bohatství EU.

Cíl 1 je dosahován za podpory prostředků ze všech čtyř strukturálních fondů – ERDF, ESF, EAGGF a FIFG (těmto fondům věnuji pozornost v subkapitole 1. 5. 1.).

Území ČR, které má nárok získat podporu v rámci Cíle 1 zahrnuje sedm tzv. regionů soudržnosti – Severozápad, Jihozápad, Střední Čechy, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko, které odpovídají úrovni NUTS II a jsou tvořeny vždy jedním až třemi kraji. Osmým regionem soudržnosti ČR je Praha, která však výrazně převyšuje stanovené maximum 75 % HDP průměru EU, a proto na prostředky v rámci Cíle 1 nemá nárok. Z tohoto důvodu Praha čerpá pomoc pod Cílem 2 a 3.

✓ Cíl 2 – Podpora regionů postižených strukturálními změnami

Cíl 2 se týká těchto oblastí:

- regionů postižených strukturálními změnami průmyslu a služeb,
- městských oblastí postižených ztrátou ekonomických aktivit,
- zaostalých venkovských oblastí s malou diferenciací ekonomických aktivit.

Cíl 2 se netýká regionů financovaných v rámci Cíle 1. O zařazení regionu pod Cíl 2 rozhoduje Evropská komise po konzultaci se státem, ve kterém se region nachází. Region spadající pod Cíl 2 musí splňovat kritéria EU a také kritéria svého státu.

Cíl 2 je naplňován z prostředků ERDF, ESF a FIFG.

✓ Cíl 3 – Podpora systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti

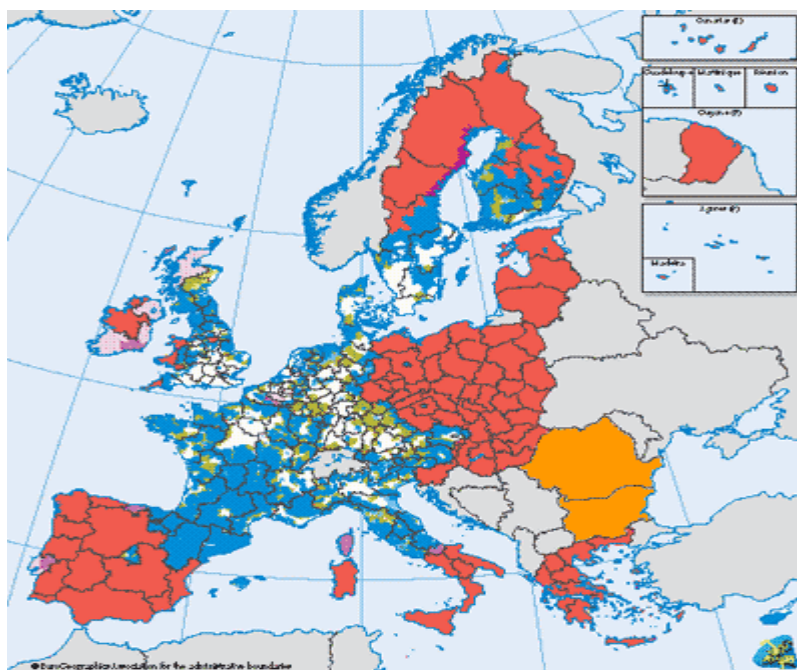
Cíl 3 se zaměřuje na rozvoj lidských zdrojů. Cíl 3 je celoplošný, ale netýká se regionů spadajících pod Cíl 1. Základním smyslem Cíle 3 je přizpůsobení a modernizace systému vzdělávání, odborné přípravy, trhu práce apod. Finanční pomoc členským státům je závislá na procentu zdrojů poskytnutém z rozpočtu EU na Cíl 3, výši nezaměstnanosti a naléhavosti problémů.

Jediný fond, jehož finanční prostředky jsou použity na dosažení Cíle 3, je ESF.

Pro regiony, které v předcházejícím období spadaly pod Cíl 1, ale v současném období (2000 – 2006) už nemají nárok na podporu v rámci Cíle 1 (tzn. že

jejich HDP na obyvatele je vyšší než 75 % průměru celé EU), byla stanovena tzv. přechodná pomoc.

Mapa č. 1: **Strukturální fondy: Zvolené zóny EU25 pro Cíle 1 a 2 v letech 2000-2006**

■ Cíl 1	■ Cíl 2
■ Dočasná podpora (do 31/12/2005)	■ Cíl 2 (částečně)
■ Dočasná podpora (do 31/12/2006)	■ Dočasná podpora (do 31/12/2005)
■ Zvláštní program	■ Dočasná podpora (částečná) (do 31/12/2005)
■ Kandidátské země na členství	

Pramen:

<<http://www.euroskop.cz>> [cit. 10. prosince 2005]

Míra spolufinancování projektu z fondů EU závisí na tom, pod který cíl region spadá:

- ✓ Cíl 1 – max. 75 % z celkových nákladů, ale pokud má stát nárok i na podporu z Kohezního fondu, potom může být nárok na spolufinancování až max. 80 – 85 % z celkových nákladů,
- ✓ Cíl 2 a Cíl 3 – max. 50 % z celkových nákladů.

Regionální a strukturální politika a čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů je postaveno na sedmi principech:

- ✓ **koncentrace** – společenství se snaží investovat finanční prostředky ze strukturálních fondů do nejzaostalejších regionů a do projektů přinášejících maximální zisk a efekty. „Pro skutečně nejefektivnější využití strukturálních fondů je podstatné nerozměňovat jejich prostředky na řadu drobnějších a méně významných projektů, ale koncentrovat je do komplexních projektů v rámci předem naplánovaných strategií rozvoje“¹⁹⁾;
- ✓ **partnerství** – tento princip je dalším důležitým aspektem využívání strukturálních fondů. „Do procesu plánování využívání strukturálních fondů jsou zapojováni příjemci prostředků – regiony, města, obce, soukromé subjekty. Při přípravě programových dokumentů je kladen důraz na spolupráci mezi EK a příslušnými orgány na národní, regionální a místní úrovni, které pověřuje členský stát přípravou a realizací rozvojových programů“²⁰⁾;
- ✓ **programování** – problémy zaostalých regionů musí být řešeny komplexně a ne nahodile a nekoordinovaně. Finanční prostředky ze strukturálních fondů jsou alokovány ne na základě konkrétního, jednorázového projektu, ale na základě víceletých a víceoborových programů rozvoje, které vlády jednotlivých zemí předkládají ve formě programových dokumentů EK vždy na určité období dopředu (programovací období EU trvá zpravidla 6 let). Finanční prostředky ze strukturálních fondů jsou tedy poskytovány na Komisi schválený program, který se realizuje prostřednictvím jednotlivých projektů. „Účelem tohoto přístupu je zajistit co nejkomplexnější plánované řešení problémů daných regionů EU ve výhledu několika let a nerozdělovat finance strukturálních fondů na jednotlivé dílčí projekty“²¹⁾ (s tím také souvisí princip koncentrace, který jsem zmínila již výše).
- ✓ **adicionality (doplňkovosti)** – na finančním projektu se podílí jak EU prostřednictvím strukturálních fondů, tak příjemce finančních prostředků. Neexistuje, aby byl projekt financován pouze z finančních prostředků EU (což si myslím je velmi správné, protože pokud se každý z příjemců podílí na projektu i svými financemi, tak je mnohem více zainteresovaný, má větší zájem a

¹⁹⁾ <<http://www.cpkp.cz>> [cit. 16. ledna 2006]

²⁰⁾ <<http://www.cpkp.cz>> [cit. 16. ledna 2006]

²¹⁾ <<http://www.cpkp.cz>> [cit. 16. ledna 2006]

snahu, aby byla realizace daného projektu úspěšná). „Členské státy musí v předkládaných rozvojových plánech doložit vlastní finanční prostředky na spolufinancování akcí, na které jsou přiděleny i prostředky fondů EU. Finance strukturálních fondů tedy nesmějí nahrazovat národní výdaje, není např. možné snížit ve státním rozpočtu výdaje na životní prostředí, protože je tato oblast podpořena strukturálními fondy“²²⁾;

- ✓ **monitorování a vyhodnocování** – tento princip se skládá z několika fází. Při předkládání projektu ke schválení musí dokumentace obsahovat informace o ekologickém dopadu projektu. Při realizaci projektu se sleduje jeho plnění a efektivnost používaných prostředků a na konci se vyhodnocuje skutečný přínos uskutečněného projektu. Veškeré operace strukturálních fondů jsou průběžně sledovány a vyhodnocovány z hlediska efektivnosti vynakládaných prostředků;
- ✓ **subsidiarita** – rozhodování a realizace cílů na nejnižší úrovni veřejné správy, tzn. co nejbližší lidem;
- ✓ **solidarita** – hospodářsky silnější státy Společenství přispívají většími finančními částkami do rozpočtu Společenství, tímto způsobem napomáhají rozvoji hospodářsky slabších států.

V členských zemích je splnění těchto principů předpokladem pro čerpání finančních prostředků EU.

Domnívám se, že všechny tyto principy jsou nesmírně důležité a nezbytné a tudíž by je měli převzít a realizovat i nečlenské státy. Důvodem je, že při uplatnění výše uvedených principů dochází ke zkvalitnění komunikace mezi vládními orgány na straně jedné a firmami a občany na straně druhé apod.

Z cílů regionální politiky jsou pak zpravidla odvozovány *nástroje regionální politiky*, kterými se zabývám v následující kapitole 1. 5.

1. 5. Nástroje regionální politiky

„K základním opatřením státní regionální politiky náleží tradičně zainvestování regionu technickou infrastrukturou. Nástroje regionální politiky jsou zpravidla zaměřeny na přitažení kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu, stimulaci využití vnitřních

²²⁾ <<http://www.cpkp.cz>> [cit. 16. ledna 2006]

rozvojových zdrojů, dosídlení či stabilizaci obyvatelstva v regionu a lze je členit do tří hlavních skupin:

- ✓ **makroekonomické nástroje** (jejich užití je značně omezeno ostatními cíli národohospodářské politiky, např. snižování inflace, vyrovnanost platební bilance),
 - fiskální politika (např. regionalizace daní a odvodů, snížená sazba daní ve vybraných podporovaných regionech),
 - monetární politika (např. usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech),
 - protekcionismus (např. uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech);

- ✓ **mikroekonomické nástroje** (jde o ovlivňování rozhodování ekonomických subjektů o jejich lokalizaci),
 - realokace pracovních sil (např. částečná úhrada nákladů na stěhování, výkup nemovitostí či podpora při nákupu nového bytu),
 - realokace kapitálu (např. kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, levné půjčky, snížené daně, subvence na dopravu);

- ✓ **ostatní nástroje** (spíše výjimečné použití),
 - administrativní nástroje (správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti nevhodné z hlediska potřeb rozvoje území),
 - institucionální nástroje (např. regionální rozvojové agentury).

Nejvíce se osvědčily zvýhodněné úrokové podmínky a investiční dotace, příp. některé typy subvencí.²³⁾

Dle mého názoru má každý z těchto nástrojů regionální politiky svou nezastupitelnou roli a opodstatněný význam. Určitě je důležité i využívání vhodných kombinací těchto nástrojů. Myslím si, že atraktivním nástrojem regionální politiky např. pro podniky může být usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech, protože

²³⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 17-18.

pokud chce někdo začít podnikat a nemá dostatek vlastních zdrojů pro zahájení činnosti, jistě tuto nabídku rád využije. S tím může být spojen i další nástroj regionální politiky, který může daný podnikatel a případně i jeho budoucí zaměstnanci využít, a to např. určitá výpomoc a podpora při nákupu nového bytu a částečná úhrada nákladů na stěhování. Dále např. podniky, které v upadajícím regionu vyrábějí určité produkty, jistě rádi uvítají uvalení dovozních limitů a cel na obdobné dovážené výrobky, aby mohly i nadále v jejich výrobě pokračovat, měly dostatečně velkou poptávku a nehrozil jim úpadek či dokonce bankrot.

Domnívám se, že každý euroregion využívá jiné kombinace nástrojů regionální politiky, a to dle svých specifík, potřeb a cílů.

„1. 5. 2004 se Česká republika stala plnoprávným členem Evropské unie. Mimo jiné se jí tím otevřela možnost plně se účastnit na společných politikách EU včetně politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Prostřednictvím této politiky usiluje EU o snižování rozdílů v úrovni rozvoje regionů jednotlivých členských zemí. Vzhledem k tomu, že po svém vstupu ČR náleží k méně rozvinutým členským zemím EU, otevírá se touto cestou řada možností, jak podpořit všestranný a vyvážený rozvoj vlastního území.“²⁴⁾

V současnosti jsou základním nástrojem regionální politiky tzv. **Strukturální fondy** (ERDF, ESF, EAGGF, FIFG – podrobněji vysvětlím v následující subkapitole 1. 5. 1.) a **Fond soudržnosti** (tzv. Kohezní fond, kterému věnuji pozornost též v subkapitole 1. 5. 1.), ze kterých členské státy čerpají finance prostřednictvím národních programových dokumentů.

„Strukturální fondy Evropské unie jsou spravovány Evropskou komisí a slouží k financování strukturální pomoci Společenství, která je směřována převážně do chudších regionů členských států a s jejíž pomocí je posilována hospodářská a sociální soudržnost EU tak, aby byly splněny výzvy jednotného vnitřního trhu.“²⁵⁾

Prostřednictvím těchto fondů jsou přidělovány finanční prostředky na jednotlivé programy v rámci jednotlivých cílů regionální politiky.

V následující tabulce č. 2. uvádím alokaci strukturálních operací pro ČR v letech 2004 – 2006, a to dle oblastí podpory. Z těchto údajů je patrné, že největší objem

²⁴⁾ <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 18. listopadu 2005]

²⁵⁾ <www.strukturalni-fondy.cz> [cit. 18. listopadu 2005]

prostředků je pro ČR v tomto období poskytován ze Strukturálních fondů, z toho nejvíce pro Cíl 1, což je logické, protože jak jsem již zmínila v kapitole 1. 4., území ČR, s výjimkou Prahy, spadá pod Cíl 1. Dále následuje alokace z Fondu soudržnosti a na posledním místě jsou prostředky z Iniciativ Společenství.

Tabulka č. 2: **Alokace strukturálních operací pro Českou republiku v letech 2004-2006 podle oblastí podpory (v mil.EUR, běžné ceny)**

	2004-2006	2004	2005	2006
Fond soudržnosti	945,3	316,9	266,1	362,3
(Průměr*)				
Strukturální fondy	1 584,4	381,5	528,9	674,0
Cíl 1 (13 krajů)	1 454,3	339,0	485,5	629,8
Cíl 2 (Praha)	71,3	23,3	23,8	24,2
Cíl 3 (Praha)	58,8	19,2	19,6	20,0
Iniciativy Společenství	100,8	28,6	32,1	40,1
INTERREG	68,7	21,0	21,4	26,3
Equal	32,1	7,6	10,7	13,8
Strukturální operace celkem	2 630,5	727,0	827,1	1 076,3

Pramen: Evropská komise, duben 2003.

* V případě Fondu soudržnosti byl pro každou zemi stanoven maximální a minimální limit v závislosti na absorpční kapacitě.

Tabulka č. 3: **Finanční prostředky na Rámec podpory Společenství = Cíl 1 (v EUR, běžné ceny)**

Rámec podpory společenství (Cíl 1)	2004 - 2006	2004	2005	2006
běžné ceny- EK	1 454 265 778	338 952 807	485 488 619	629 824 352
Operační program	2004 - 2006	2004	2005	2006
Průmysl a podnikání	260 852 142	60 798 079	87 082 257	112 971 806
Infrastruktura	246 360 355	57 420 408	82 244 353	106 695 594

Rozvoj lidských zdrojů	318 819 283	74 308 763	106 433 869	138 076 651
Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	173 901 427	40 532 052	58 054 838	75 314 537
SROP	454 332 571	105 893 505	151 673 302	196 765 764
Celkem	1 454 265 778	338 952 807	485 488 619	629 824 352

Pramen: <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 18. listopadu 2005]

„Evropská komise předpokládá, že na období 2000 – 2006 poskytne na politiku hospodářské a sociální soudržnosti 0,46 % HDP. Na aktivity financované ze strukturálních fondů a Kohezního fondu bude vyčleněno 183,5 mil. EUR.“²⁶⁾ Rozdělení prostředků mezi jednotlivé státy je možno vidět v následující Tabulce č. 4. Každý stát může čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů a z Kohezního fondu maximálně do výše 4 % HDP.

Tabulka č. 4: Rozdělení prostředků ze strukturálních fondů mezi členské státy

EU v období 2000 – 2006 (v mil. EUR, v cenách roku 1999)

Členské státy	Cíl 1	PP*	Cíl 2	PP**	Cíl 3	Ryb.***	Celkem
Belgie	0	625	368	65	737	34	1829
Dánsko	0	0	156	27	365	197	745
Německo	19229	729	2984	526	4581	107	28156
Řecko	20961	0	0	0	0	0	20961
Španělsko	37744	352	2553	98	2140	200	43087

²⁶⁾ <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 18. listopadu 2005]

Francie	3254	551	5437	613	4540	225	14620
Irsko	1315	1773	0	0	0	0	3088
Itálie	21935	187	2145	377	3744	96	28484
Lucembursko	0	0	34	6	38	0	78
Holandsko	0	123	676	119	1686	31	2635
Rakousko	261	0	578	102	528	4	1473
Portugalsko	16124	2905	0	0	0	0	19029
Finsko	913	0	459	30	403	31	1836
Švédsko	722	0	354	52	720	60	1908
Velká Británie	5085	1166	3989	706	4568	121	15635
EU-15	127543	8411	19733	2721	24050	1106	183564

Pramen: HRABÁNKOVÁ, M., VOSEJPKOVÁ, M.. Regionální management. JCU v ČB, ZF, 2002.

* Tato podpora je poskytována oblastem, které již nespádají, ale v minulém období (1994-1999) spadaly pod Cíl 1.

** Tato podpora je poskytována oblastem, které již nespádají, ale v minulém období (1994-1999) spadaly pod Cíl 2.

*** Výdaje na oblast rybolovu směřující mimo oblasti spadající pod Cíl 1.

Z této tabulky je patrné, že největší objem prostředků ze strukturálních fondů připadá pro Španělsko, Itálii a Německo. Naopak nejmenší objem prostředků je přidělen Lucembursku, což je vzhledem např. k počtu obyvatel pochopitelné. Dále si můžeme všimnout, že největší objem prostředků ze strukturálních fondů náleží Cíli 1.

1. 5. 1. Strukturální fondy a Kohézní fond (Fond soudržnosti)

ERDF – Evropský fond regionálního rozvoje

Tento fond byl založen roku 1975. Finanční prostředky jsou z něho čerpány na projekty v rámci Cíle 1, 2 a iniciativy URBAN (kde jde o hospodářský a sociální rozvoj měst) a INTEREG III (jedná se o mezinárodní a meziregionální spolupráci; tímto tématem se zabýváme v kapitole 7.). Fond se zaměřuje zejména na pomoc regionům hospodářsky zaostalým, kde HDP na obyvatele je nižší než 75 % průměru celé EU (Cíl 1), regionům postiženým změnami v průmyslu a regionů, kde je nutné podporovat rozvoj venkovského prostoru (např. rozvoj infrastruktury, vytváření nových pracovních míst apod.).

ESF – Evropský sociální fond

Jedná se o fond, který se zaměřuje především na boj s dlouhodobou nezaměstnaností, pomoc mladým lidem při hledání práce, boj proti diskriminaci, podporu vzdělávacích systémů v zaostalých regionech apod.

EAGGF - Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond

Tento fond se skládá ze dvou částí :

- ✓ *část garance* – která se zaměřuje na financování aktivit souvisejících s realizací Společné zemědělské politiky. Jedná se zejména o vnitřní intervence a exportní subvence. Tato politika je v posledních letech často kritizována, hlavně z důvodu přílišného zdražení zemědělských plodin, vypěstovaných v EU. Společná zemědělská politika vytvořila na trhu se zemědělskými produkty takové podmínky, které zemědělce nutí hledat lepší a levnější způsoby výroby. Z tohoto důvodu dochází k hledání nových cest podpory zemědělství (např. dotace na ekologickou výrobu, na omezení orné půdy apod.) v rámci Společné zemědělské politiky.
- ✓ *část orientace* – která zaujímá pouze malou část finančních prostředků fondu. Zaměřuje se na financování strukturální a sociální politiky. Jde hlavně o rozvoj a modernizaci venkovského prostředí. Finanční prostředky jsou poskytovány zejména v rámci Cíle 1 a 2.

FIFG – Finanční nástroj na podporu rybolovu

FIFG se zaměřuje na podporu rybolovu a modernizaci rybářského průmyslu a snaží se nastolit rovnováhu mezi rybolovem a zdroji ryb.

Kohezní fond (Fond soudržnosti)

Tento fond vznikl roku 1993 v souvislosti s přijetím Maastrichtské smlouvy (Smlouvy o EU). Jedná se o doplňkový, nikoliv strukturální, fond, který poskytuje prostředky na velké investiční projekty v sektorech životního prostředí a dopravy (transevropské dopravní sítě) v členských státech EU. Týká se pouze členských států EU, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 90 % průměru celé EU.

1. 6. Realizace pomoci ze Strukturálních fondů v ČR

Pro získání prostředků z rozpočtu EU musí být připraveny programové dokumenty, ve kterých jsou jasně určeny priority, jež bude ČR společně s EU podporovat. Pomoc ze Strukturálních fondů EU je pak realizována pomocí tzv. *operačních programů* (těm se podrobněji věnuji v kapitole 4. 4.), případně *Jednotných programových dokumentů*, které byly zpracovány pro čerpání prostředků v rámci cíle 2 a 3 v regionu soudržnosti Praha. Tímto způsobem bude rozdělováno 1,454 miliard EUR, které byly pro ČR vyčleněny ze čtyř výše uvedených strukturálních fondů pro realizaci projektů spadajících pod Cíl 1 strukturální a regionální politiky EU.²⁷⁾

Základním programovým dokumentem, který popisuje celkovou strategii rozvoje ČR je *Národní rozvojový plán 2004-2006* (tento dokument rozebírám v kapitole 2.1.). Priority spadající pod Cíl 1 jsou dále specifikovány v dokumentu *Rámec podpory Společenství (RPS)* (tomuto dokumentu věnuji pozornost v kapitole 2. 2.) vypracovaným ve spolupráci Evropské komise a členského státu. Ten definuje konkrétní pravidla a strategii čerpání finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU v letech 2004 - 2006 a bude naplňován prostřednictvím pěti operačních programů (OP). Funkcí řídicího orgánu Rámce podpory Společenství bylo pověřeno Ministerstvo pro místní rozvoj (Odbor rámce podpory Společenství), které tak nese celkovou odpovědnost za provádění regionální a strukturální politiky EU v ČR. Za každý operační program pak odpovídá jedno z ministerstev ČR a je mu přidělen určitý podíl z prostředků určených pro regiony Cíle 1 v ČR.²⁸⁾

1. 7. Klasifikace NUTS

Jednou z podmínek pro čerpání prostředků ze Strukturálních fondů a Fondu soudržnosti je stanovení oblastí dle klasifikace NUTS, která má 2 základní důvody:

- ✓ statistický účel – snazší srovnání jednotlivých oblastí EU,
- ✓ čerpání a efektivnější využití finančních prostředků z fondů EU.

Stanovení oblastí dle klasifikace NUTS je dosti obtížná a důležitá práce, která je podmínkou přijetí do EU. Domnívám se, že při vymezování oblastí dle klasifikace NUTS je výhodné brát ohled na kulturní tradice, historické hranice, přírodní podmínky apod. Musí se také vycházet z parametrů jednotek NUTS vymezených v EU.

²⁷⁾ Podrobněji: <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 12. prosince 2005]

²⁸⁾ Podrobněji: <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 12. listopadu 2005]

NUTS I – rozumíme tím územní jednotku skládající se z několika jednotek NUTS II. ČR je vymezena jako jednotka NUTS I.

NUTS II – je vytvořen sloučením několika územních celků. V ČR je vymezeno 8 regionů soudržnosti.

NUTS III – představuje územní celky vyšší úrovně. V ČR existuje 14 jednotek NUTS III – krajů.

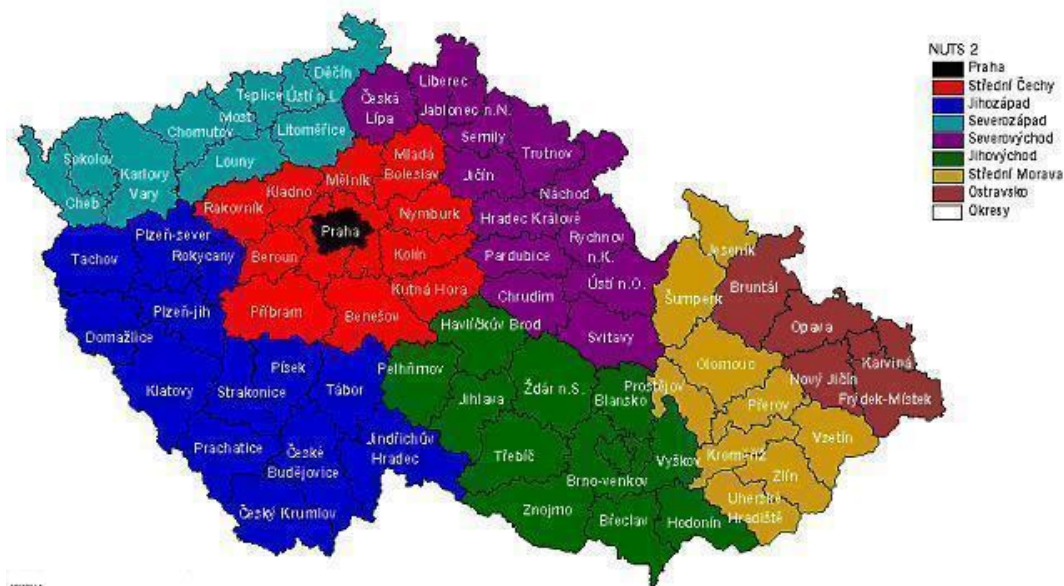
NUTS IV – jsou obvykle stanoveny okresy, mikroregiony.

NUTS V – pod tímto označením se skrývají základní územní jednotky typu obce. V ČR je cca 6200 obcí.

Jednotky NUTS II a III mají přímou vazbu na strukturální fondy. Prostřednictvím jednotek NUTS II a III dochází k čerpání prostředků ze strukturálních fondů v rámci Cíle 1 a 2. Také se podle nich stanovují příhraniční oblasti iniciativy INTERREG.

Jednotky NUTS I, IV a V nejsou z hlediska získávání finančních prostředků ze strukturálních fondů důležité; jsou vytvořeny zejména pro statistické účely.

Mapa č. 2: **Rozdělení ČR dle klasifikace NUTS II**

1. 8. Nástroje regionální politiky v ČR

Česká regionální politika si nevytvořila žádné vlastní specifické nástroje a spíše využívá standardní finanční a ekonomické nástroje. „Vývoj nástrojů používaných k podpoře regionálního rozvoje v devadesátých letech v podstatě úzce souvisí s budováním institucionálního a legislativního rámce české regionální politiky.“²⁹⁾ Lze předpokládat, že v souvislosti se vstupem ČR do EU se více využívají regionálně diferencované nástroje než tomu bylo do té doby.

„Charakteristické znaky nástrojů české regionální politiky jsou pak následující:

- ✓ *doplňková funkce*, tj. omezenost váhy regionální politiky v celkovém kontextu hospodářské politiky,
- ✓ *dočasný charakter* konkrétních podpůrných opatření, limitovaných buď časově nebo trváním podmínek,
- ✓ *katalytický charakter* podpůrných opatření aplikovaných v zájmu urychlení sociálně-ekonomických procesů,

²⁹⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 226.

- ✓ *regionální diferenciace* podpůrných prostředků dle vyznačených regionů anebo dle intenzity působení.³⁰⁾

Jednou z klíčových složek regionální politiky bude pobídková politika, která bude zajišťovat v souladu se zákonem o podpoře regionálního rozvoje³¹⁾ finanční podporu subjektům v státem stanovených regionech nebo mikroregionech, s cílem tyto subjekty přesvědčit, aby se přemístily do těchto regionů anebo se v takových regionech rozvíjely.

1. 9. Nástroje k podpoře regionální politiky uvedené ve Strategii regionálního rozvoje – rok 2000

Ve schválené Strategii regionálního rozvoje České republiky (schválena vládou, viz usnesení č. 682 ze dne 12. července 2000) je rovněž prezentován úzký vějíř nástrojů. Uvádí se v ní, že regionální politika nebude mít vlastní specifické nástroje a bude využívat standardních ekonomických a finančních nástrojů s tím, že v odůvodněných případech budou regionálně diferencované, např. podpora podnikatelských aktivit, nebo aplikované s větší intenzitou ve vybraných regionech, např. podpora veřejného sektoru. „Z konkrétních nástrojů uvedených v jednotlivých částech Strategie regionálního rozvoje České republiky lze vytvořit následující skupiny:

A. Pobídkové nástroje (finanční pobídky a podpora; nástroje regionální politiky v užším smyslu):

- ✓ základní finanční nástroje pobídkového charakteru na podporu podnikatelských aktivit:
 - dotace (včetně vztahujících se k pracovní síle),

³⁰⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 226.

³¹⁾ Podle § 7 a § 10 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, představuje poskytnutá finanční podpora doplňkovou výpomoc, přičemž příjemce je povinen před jejich převzetím doložit finanční zajištění jeho podílu z vlastních nebo jiných finančních zdrojů; na finanční podporu není právní nárok. Příjemci finanční podpory mohou být podle § 7 odst. 4, kraje, sdružení obcí nebo obce a jimi založené právnické osoby, podnikatele podle § 2 odst. 2, obchodního zákoníku, nestátní neziskové organizace a ostatní právnické osoby, které o ni požádají a předloží projekt, kterým má být realizováno opatření obsažené v státním programu regionálního rozvoje. Podle § 10 odst. 3, to mohou být příjemci finanční podpory sdružení obcí nebo obce a jimi založené právnické osoby, podnikatelé podle § 2 odst. 2, obchodního zákoníku a ostatní právnické osoby, které o ni požádají a předloží projekt, kterým má být realizováno opatření obsažené v programu rozvoje územního obvodu kraje.

- úvěry se zvýhodněnou úvěrovou sazbou a dobou splatnosti, příp. jinou formou (tzv. měkké úvěry),
- návratné finanční výpomoci,
- ✓ finanční nástroje podpůrného charakteru na podporu rozvoje veřejného sektoru ve formě investičních a neinvestičních dotací, např.:
 - dotace na technickou vybavenost území,
 - dotace na veřejnou dopravu,
 - finanční příspěvky na hospodaření v lesích,
 - a další.³²⁾

„Zásadní význam je ve Strategii regionálního rozvoje připisován finančním nástrojům na podporu podnikatelských aktivit, což je v klasickém pojetí mikroekonomický nástroj regionální politiky, jehož hlavním cílem je motivovat podnikatelský subjekt k realokaci do podporovaného regionu nebo jeho podpora. Fiskální nástroje, tj. daňové ani odpisové úlevy, již nejsou záměrně, systematicky uplatňovány. Podpora ve formě pobídek bude poskytována podle uvážení na bázi ad hoc.“³³⁾

Pobídkové nástroje státu na podporu regionálního rozvoje v České republice jsou poskytovány převážně celoplošně pro všechny regiony v ČR s tím, že jsou přidělovány příjemcům podpor především prostřednictvím dvou skupin programů, a to:

- 1) **programy regionální podpory malého a středního podnikání**, které jsou dvojího druhu:
 - ✓ *plošné* – určené a příslušející kompetenčně Ministerstvu průmyslu a obchodu,
 - ✓ *regionálně omezené* – spadající kompetenčně pod Ministerstvo pro místní rozvoj.

³²⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 230 – 231.

³³⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE Oeconomica, VŠE, 2003. s. 230 – 231.

³³⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 232.

Posláním regionální podpory malého a středního podnikání je vytvářet příznivější podmínky pro podnikatele v těch regionech, v nichž jsou podmínky pro rozvoj podnikání výrazně horší oproti průměru ČR, přičemž je směřována do předem určených zemí.³⁴⁾

- 2) **státní programy regionálního rozvoje**, které jsou určeny k podpoře předem vymezených regionů, schvalují se každoročně, včetně objemu finančních prostředků na jednotlivé programy. (Podle § 6 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.) V těchto programech jsou stanoveny podmínky pro poskytování finanční podpory, formy a způsob jejího poskytování a potřebné finanční prostředky na jednotlivá opatření včetně jejich rozdělení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům.³⁵⁾

Na krajské úrovni jsou pobídkové nástroje aplikovány v souladu s programem rozvoje kraje; kraje si samy určují podporované regiony, přičemž to vše musí být v souladu se zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdější předpisů.

„B. Institucionální nástroje (informace a poradenství, měkká infrastruktura):

- ✓ finanční podpora institucí poskytujících informace a poradenství, regionálně nediferencovaná, s případným významným regionálním efektem,
- ✓ Centrum pro regionální rozvoj ČR,
- ✓ regionální rozvojové agentury působící jako nástroj regionální politiky státu a krajů.³⁶⁾

Těmto nástrojům jsem se již blíže věnovala v subkapitole 1. 3.

„C. Programování:

³⁴⁾ Podrobněji v: WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 232.

³⁵⁾ Podrobněji v: WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 232 – 233.

³⁶⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 231.

- ✓ programové dokumenty Evropské unie pro využití strukturálních fondů:
 - Národní rozvojový plán ČR,
 - Rámec podpory Společenství,
 - operační programy (multiregionální, nebo-li plošné, resp. sektorové; regionální, na období 2004-2006 Společný regionální operační program),
- ✓ programové dokumenty na úrovni státu:

Strategie regionálního rozvoje České republiky,

 - Státní program regionálního rozvoje,
 - státní programy podpory vybraných odvětví (např. cestovního ruchu, malého a středního podnikání) s regionální dimenzí,
- ✓ programové dokumenty na úrovni kraje:
 - program rozvoje územního obvodu kraje (zkráceně Program rozvoje kraje),
 - programy rozvoje vybraných odvětví na území kraje, např. zemědělství, cestovního ruchu.³⁷⁾

„Programové zabezpečování regionálního rozvoje ČR v podstatě respektuje principy regionální politiky EU a současně je dalším nástrojem české regionální politiky, přestože jako nástroj není ve Strategii regionálního rozvoje ČR přímo a jasně uvedeno, přičemž z kontextu této strategie vyplývá, že jako nástroj fakticky funguje. V minulosti se programování nedostávalo příliš velké pozornosti, nicméně v posledních letech se situace změnila natolik, že se někdy hovoří až o přeprogramování v české regionální politice.

Soustava programových dokumentů sloužících jako specifický nástroj české regionální politiky je tvořena programovými dokumenty jednak vytvořenými přímo pro účely regionálního rozvoje, jednak vypracovávanými pro potřeby rozvoje odvětví, nicméně s dopadem do regionálního rozvoje. Tyto programové dokumenty jsou zpracovávány a posléze realizovány jednak na centrální úrovni, jednak na úrovni krajů.³⁸⁾

³⁷⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 231 – 232.

³⁸⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 234.

Zvláštní skupinu tvoří programové dokumenty vyžadované Evropskou unií, které slouží pro využití zdrojů strukturálních fondů EU.

„D. **Zabezpečování infrastruktury** (ze Strategie regionálního rozvoje vyplývající nástroj české regionální politiky):

- ✓ zajišťování dopravní a ostatní technické infrastruktury,
- ✓ technická a investiční příprava průmyslových ploch.“³⁹⁾

O podpoře budování infrastruktury se na několika místech ve Strategii regionálního rozvoje ČR hovoří, nikoliv však jako o nástroji české regionální politiky, i když to z povahy věci více méně vyplývá. Základními nástroji jsou jednak dotace na technickou vybavenost území, a jednak technická a investiční příprava průmyslových ploch, případně dotace na veřejnou dopravu.

1. 10. Nástroje k podpoře regionální politiky stanovené v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů

Od roku 2001 je možno poskytnout finanční podporu na opatření obsažená ve státním programu regionálního rozvoje nebo v programu rozvoje územního obvodu kraje v souladu se zákonem ve formě:

- ✓ **„dotace** ze státního rozpočtu, resp. z kapitol, které spravují některá ministerstva. Jde zpravidla o typ podmíněné účelové dotace jako doplňkové finanční podpory, tzn. předpokládá se finanční spoluúčast příjemce dotace“⁴⁰⁾ (jedná se např. o dotace obchodním společnostem a ostatním právnickým osobám na investiční rozvoj přinášející nová pracovní místa nebo obcím na technickou a investiční přípravu průmyslových ploch);
- ✓ **„návrtné finanční výpomoci;**
- ✓ **půjčky** se zvýhodněnou úvěrovou sazbou a dobou splatnosti (např. ze Státního fondu životního prostředí);

³⁹⁾ WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 232.

⁴⁰⁾ PEKOVÁ, J.. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. s. 110.

- ✓ případně i **úvěry** se zvýhodněnou úrokovou sazbou a dobou splatnosti poskytované bankovním sektorem, přičemž stát se více či méně angažuje v rámci úrokového zvýhodnění (prostřednictvím státního rozpočtu).⁴¹⁾

Obecně můžeme říct, že na tyto finanční podpory není právní nárok, jsou-li však jmenovitě schvalovány při schvalování státního rozpočtu, stávají se mandatorním výdajem státního rozpočtu (nedojde-li následně k úpravě zákona o SR).⁴²⁾

Pro českou regionální politiku je tedy zákonem vymezeno poměrně úzké spektrum nástrojů regionální politiky, i když z pohledu teoretického jde o velmi úzké pojetí, přičemž přímo ze zákona o podpoře regionálního rozvoje lze odvodit kromě již výše uvedených nástrojů ještě další nástroje, jež pak z teoretického hlediska náleží do skupiny nástrojů v širším pojetí. Pak lze za specifický nástroj považovat síť regionálních rozvojových agentur a v podstatě již bohatě používaný nástroj – strategie a programy regionálního rozvoje.

V zákoně jsou tedy explicitně uvedeny pouze možné finanční nástroje, včetně nezbytnosti provádět kontrolu a hodnocení účinnosti realizovaných projektů. Tím je vytvořen zákonný předpoklad pro hodnocení účinnosti jednotlivých nástrojů české regionální politiky. Přímo ze zákona (zejména podle § 3 a § 8 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů) však vyplývá možnost aplikovat relativně široký vějíř dalších nástrojů, které v něm nejsou blíže specifikovány.⁴³⁾

2. Programové dokumenty

2. 1. Národní rozvojový plán

Regionální rozvojový plán (anglicky Regional development plan, RDP) je strategický dokument, který vychází z evropské legislativy (Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999) a jeho vypracování je podkladem pro jednání s Evropskou komisí o pomoci ze Strukturálních fondů. Vzhledem k tomu, že všechny regiony soudržnosti NUTS

⁴¹⁾ PEKOVÁ, J.. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. s. 110.

⁴²⁾ Podrobněji např. v: PEKOVÁ, J.. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. s. 107.

⁴³⁾ Podrobněji v: WOKOUN, R.. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. s. 234-235.

II vyjma Prahy jsou definovány jako oblasti Cíle 1, byl zpracován celkový *Národní rozvojový plán* (anglicky National development plan, NRP).

NRP je zpracován na základě usnesení vlády ČR č. 40/1999, o zabezpečení přípravy pro využívání Strukturálních fondů a Kohezního fondu EU. Vypracování NRP je základní podmínkou pro získání pomoci z EU, a proto tento dokument zaujímá mezi programovými dokumenty výjimečné místo.

NRP je v České republice připravován již od roku 1999 a zaměřuje se komplexně na oblast hospodářské a sociální soudržnosti v regionech soudržnosti Cíle 1. První verzi návrhu NRP vzala na vědomí vláda ČR usnesením č. 1140/1999 ze dne 27. října 1999. Konečná verze NRP byla připravena na počátku roku 2003, kdy vláda reagovala na doporučení Evropské komise týkající se snížení počtu připravovaných dokumentů (usnesení vlády č. 149/2003 ze dne 12. února 2003).

Na základě vyjednávání členského státu s Evropskou komisí, jehož podkladem je NRP daného státu, je schválen Rámec podpory Společenství (RPS). Tento dokument má charakter smlouvy, ve které jsou závazky vlády České republiky a Evropské komise o počtu operačních programů a finančních prostředcích vkládaných do těchto programů (tento dokument podrobněji rozebírám v kapitole 2. 2.). Na základě schváleného RPS jsou Evropskou komisí schvalovány i jednotlivé operační programy.⁴⁴⁾

„NRP jako výchozí dokument pro vyjednávání o podpoře ze Strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti pro zkrácené programové období 2004 - 2006 obsahuje popis současné situace, definuje strategii, vymezuje zaměření operačních programů, stanovuje systém pro řízení a monitorování a určuje finanční rámec NRP. Struktura a obsah dokumentu vychází z legislativy EU, především z nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 z 21. června 1999 a z dokumentů vydaných Evropskou komisí - řada "Working Paper" Vademecum pro přípravu programových dokumentů pro strukturální fondy, Ex-ante hodnocení intervencí strukturálních fondů a Indikátory pro monitorování a hodnocení.“⁴⁵⁾

⁴⁴⁾ Podrobněji: <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

⁴⁵⁾ <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

NRP se skládá z šesti kapitol; ze sektorových operačních programů (SOP Infrastruktura, SOP Průmysl a podnikání, SOP Rozvoj lidských zdrojů, SOP Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství) a Společného regionálního operačního programu.

2. 1. 1. Cíle Národního rozvojového plánu

Udržitelný rozvoj založený na konkurenceschopnosti je *globálním cílem* NRP pro zkrácené programové období 2004 - 2006. Globální cíl NRP a k němu vedoucí strategie se soustředí na dosažení následujících *specifických cílů*:

- ✓ **Vytvoření podmínek pro růst ekonomiky posilováním vnitřních faktorů** (např. dokončení restrukturalizace průmyslových podniků, přechod k výrobám s vyšší přidanou hodnotou, zvýšení podpory malým a středním podnikům, podpora v oblasti výzkumu a vývoje, zvyšování kvality lidských zdrojů, rozvoj dopravní infrastruktury, cestovního ruchu, zemědělství atd.).
- ✓ **Zvýšení kvalifikační úrovně, konkurenceschopnosti a mobility pracovní síly** při současném vyrovnávání dopadů ekonomiky na znevýhodněné skupiny (dlouhodobě nezaměstnaní, rovné příležitosti pro muže a ženy na trhu práce, vytvoření flexibilního systému vzdělávání, posilování profesní mobility, rozvoj vědecko výzkumné sféry, systém celoživotního vzdělávání, atd.).
- ✓ **Přiblížení se standardům EU v oblasti životního prostředí** (např. znečištění vod, ovzduší, úspory paliv a energií, nakládání s odpady, sanace starých ekologických zátěží, budování dopravní a technické infrastruktury, podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství, rozvoj ekologického zemědělství. To vše při respektování udržitelného rozvoje.).
- ✓ **Vyvážený rozvoj regionů** (např. podpora strukturálně postiženým regionům s narušeným životním prostředím a vysokou mírou nezaměstnanosti, podpora venkovského prostoru, zvýšení prostorové mobility pracovních sil, regionální podpora malých a středních podniků včetně sektoru cestovního ruchu, apod.).

Základní oblasti rozvoje, jejichž realizací budou naplňovány specifické cíle, jsou definovány jako prioritní osy. Je definováno celkem šest prioritních os:

- ✓ **„podpora rozvoje ekonomické základny a posílení její konkurenceschopnosti** při současné eliminaci negativních vlivů na životní prostředí, podpora vědy, výzkumu a vývoje jako významného faktoru růstu efektivnosti ekonomiky, podpora rozvoje malých a středních podniků, vytváření podmínek pro investování, rozvoj technicko-ekonomického a environmentálního poradenství, rozvoj a zvýšení efektivnosti energetiky, včetně komunální, rozvoj obchodu a průmyslové spolupráce, tzn. podpora hospodářských aktivit;
- ✓ **rozvoj základní infrastruktury**, tzn. modernizace a rozvoj celostátní a mezinárodní dopravní infrastruktury, regionální infrastruktury a zajištění dopravní obslužnosti regionů, snížení negativních důsledků dopravy na životní prostředí, rozvoj technické infrastruktury obcí, měst a regionů, tzn. na vybavení území dopravní infrastrukturou a dopravními službami;
- ✓ **rozvoj lidských zdrojů**, řešení problémů zaměstnanosti a flexibility lidských zdrojů, zvyšování kvalifikace, podpora rekvalifikačních programů, podpora sociálního a kulturního rozvoje společnosti v obcích, městech a regionech, optimalizace zdravotnických služeb, modernizace veřejné správy, umožnit občanovi více se podílet na řešení veřejných záležitostí;
- ✓ **ochrana a zkvalitňování jednotlivých složek životního prostředí** (voda, půda, vzduch), krajiny, ochrana klimatu a ovzduší před hlukem, zejména z dopravy a výroby, racionální nakládání s odpady, odstraňování starých zátěží jednotlivých složek životního prostředí, environmentální výchova a vzdělávání, včetně široké osvěty;
- ✓ **rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství** pro trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství;
- ✓ **rozvoj cestovního ruchu a lázeňství.**⁴⁶⁾

Těžiště strategie Národního rozvojového plánu leží v naplňování první a třetí prioritní osy.

⁴⁶⁾ PEKOVÁ, J.. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. s. 108-109.

2. 2. Rámec podpory Společenství

Rámec podpory Společenství (RPS) má charakter smlouvy mezi vládou České republiky a Evropskou komisí. Tato smlouva specifikuje závazek obou stran poskytnout prostředky na dosažení cílů v dokumentu uvedených. Podkladem pro jednání o RPS je konečná verze NRP. Postup vytváření strategických a dílčích dokumentů včetně jejich schvalování je nazýván Programovací procedury.⁴⁷⁾

„Řídícím orgánem pro RPS, který nese celkovou odpovědnost za účinnost, správnost a provádění pomoci poskytované ze strukturálních fondů České republiky, je Ministerstvo pro místní rozvoj. Řídící orgán RPS je odpovědný za věcnou koordinaci pomoci v rámci strukturální politiky EU a rovněž za komunikaci s Evropskou komisí.

Výkonem funkce řídicího orgánu pro RPS byl pověřen odbor Rámce podpory Společenství MMR. Řídící orgán RPS má v systému implementace pomoci ze strukturálních fondů roli zastřešujícího orgánu, jehož posláním je zabezpečovat celkovou koordinaci řízení všech operačních systémů. Nezbytné je proto zajištění efektivní komunikace s řídicími orgány jednotlivých operačních programů, včetně koordinace při vypracování manuálů (směrnic) k provádění jejich funkcí a zajištění příslušných školení. Jedná se především o zajištění následujících činností:

- ✓ vytvoření a správa informačního systému pro monitorování pomoci ze strukturálních fondů (Monitorovací systém strukturálních fondů),
- ✓ vypracování obecného postupu pro systém administrace projektů v rámci strukturálních fondů,

⁴⁷⁾ Podrobněji: <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

- ✓ vypracování výroční zprávy o provádění pomoci a po schválení Monitorovacím výborem RPS její předložení Komisi,
- ✓ vypracování metodiky pro zajištění shody s politikami Společenství, v souladu s čl. 12 nařízení Rady (ES) č. 1260/1999, vysvětlujících pokynů pro předkladatele projektů i manuálu popisujícího mechanismus kontroly shody s politikami Společenství,
- ✓ zajištění plnění povinností týkajících se informovanosti a publicity na úrovni RPS,
- ✓ předsednictví Monitorovacímu výboru RPS, který dohlíží na provádění pomoci.“⁴⁸⁾

3. Přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce pomáhá zmírňovat nevýhody hranic, překonávat okrajovou polohu hraničních oblastí a zlepšovat životní podmínky obyvatel. Měla by zahrnovat všechny kulturní, sociální, hospodářské i infrastrukturní oblasti života. Domnívám se, že poznání a porozumění sousedů jsou právě tak důležité jako budování důvěry.

⁴⁸⁾ <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

Při rozmanitosti problémů a šancí po obou stranách hranic v Evropě je dle mého názoru přeshraniční spolupráce nepostradatelná, protože pomáhá realizovat mezinárodně právní zásady v přeshraniční a regionální oblasti, a to: spoluprací veřejnoprávních instancí pod úrovní státu a různých skupin obyvatelstva podporuje daleko přes hranice států mír, svobodu, jistotu a hájení lidských práv a také ochranu etnických a národnostních menšin. Hraniční regiony se tím stávají stavebními kameny a mosty při procesu evropského sjednocení, při soužití evropského obyvatelstva a menšin.

Subsidiarita a partnerství mezi úrovní evropskou, státní, regionální a místní jsou bezesporu v přeshraniční spolupráci rovněž nepostradatelné.

Úroveň a intenzita přeshraniční spolupráce je ovlivňována jak historickými vazbami, tak případnými jazykovými bariérami, podobností hospodářské struktury s analogickými problémy a v neposlední řadě i přístupem veřejné správy.

3. 1. Cíle přeshraniční spolupráce v Evropě

„Nová kvalita hranic: místa setkávání - Nikde více než v hraničních oblastech sousedících států je pro každého zřejmá nutnost zdolávat překážející státní uspořádání. Co je pro „vnitrozemce“ často evropskou teorií, znamená pro občany, žijící v hraniční oblasti, denní praktickou zkušenost. Musí trpět následkem existence hranice a přejí si proto odstranění příčiny vzniku jejich problémů. Ochota občanů, obcí a regionů hledat společně přeshraniční řešení, nezahrnuje záměr odstranit suverenitu států. Obyvatelstvu na hranicích by měla být pouze umožněna lepší spolupráce ve všech oblastech života.

Cílem práce v hraničních regionech a přeshraniční spolupráce je proto odstraňování překážek a rozdělovacích faktorů v těchto regionech, a konečně také překonávání hranice, případně snížení jejího významu na správní hranici. V pokračující evropské integraci a rozvíjející se hospodářské spolupráci musí mít také lidé v pohraničních oblastech své právo požadovat rovnocenné poměry života v této nové Evropě. „Lidská tvář“ evropské politiky se může nejspíše projevit tam, kde vůle po spolupráci je životně nutná a bude praktikována - v hraničních regionech. Zde musí rušení

bariér pokračovat a život “zády k sobě” se musí změnit na společný život “tváří k sobě”.⁴⁹⁾

„Hospodářské a sociálně-kulturní východisko v hraničních regionech -
Hospodářská centra v hraničních oblastech jsou často od části svých přirozených zázemí na druhé straně hranice oddělena, z čehož plynou zkreslení v možných obchodních strukturách a strukturách služeb. V dopravní infrastruktuře trpěly hraniční oblasti dlouhá desetiletí nedostatkem výkonného spojení. Tam, kde jsou dnes v hraničních oblastech realizovány velké infrastruktury, došlo k tomu většinou o několik desetiletí později než v podobných oblastech uvnitř země. Tam, kde tyto infrastruktury ještě chybějí, chyběly často také fyzické předpoklady pro meziregionální, na budoucnost orientovaný, přeshraniční rozvoj.

Proto musí hraniční regiony často bojovat s nedostatkem alternativních a kvalitativních pracovních míst a také národních a přeshraničních vzdělávacích zařízení, s újmami při přijetí do zaměstnání v sousední zemi a s neprůhledným přeshraničním trhem práce.

Podnikům v pohraničních oblastech chybějí často dostatečné znalosti o možnostech trhu, zdárném exportu a zdrojích marketingu na druhé straně hranice. Stěžují si na omezené možnosti využití výzkumu a vývoje na druhé straně hranice, stejně jako na efekty vytlačení na základě lepších konkurenčních předpokladů v sousední zemi. Kromě toho bývá často omezen přístup k veřejným zakázkám, a také k výzkumným a rozvojovým programům na druhé straně hranice. Současně lze říci, že tyto problémy se v každém hraničním regionu projevují jinak silně a některé hraniční oblasti, i když též s různým úspěchem, přistupují v určitých oblastech k řešení těchto problémů a působí v tomto směru.

Rozdíly se ukazují obzvláště např. v:

- ✓ strukturách a kompetencích správních úrovní,
- ✓ daňových a sociálních zákonech,
- ✓ náležitých územních a plánovacích zákonech,

⁴⁹⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

- ✓ zákonných opatřeních o životním prostředí a odpadech,
- ✓ dopravní politice a systémech,
- ✓ každodenních hraničních problémech,
- ✓ neřešených hospodářských a měnových rozdílech,
- ✓ chybějících investicích do služeb a sociálních oblastí na základě plánovacích, právních a finančních bariér.⁵⁰⁾

Ze všech těchto rozdílů a problémů je patrné, jak moc jsou nutné přeshraniční sítě na regionální a místní úrovni, které umožňují nejen hospodářskou a infrastrukturuální kooperaci, ale budují důvěru díky odbourávání bariér, např. v sociálním sektoru, v oblasti vzdělávání, v jazykové výchově, ve vsedních hraničních problémech, v kulturní porozumění apod.

„Partnerství a subsidiarita - Evropa se vyznačuje především svou regionální mnohotvárností. Na to by mělo být pohlíženo jako na přednost. Při budování společného evropského domu a tím rostoucí spolupráci ve všech oblastech musí být brán ohled na regionálně vytvořené struktury a svéráznosti, a tyto dále udržovat a rozvíjet.

Také obsáhlé a důsledné zahrnutí myšlenky regionalizace do ústavního uspořádání států Evropy slouží bezprostředně přeshraniční regionální spolupráci. Ta odpovídá cílům Rady Evropy a EU stejně jako cílům smluv o přidružení států střední a východní Evropy a Středomoří k EU.

Přeshraniční spolupráce probíhá na různých úrovních, přes vládní komise, společné komise územního plánování, přeshraniční Euroregiony nebo mezi obcemi. Ty pracují někdy bez a někdy na smluvním základě. Přeshraniční struktury mohou být přitom voleny státně, regionálně nebo komunálně.

Zlepšení porozumění a intenzivní spolupráce mezi evropskými, státními, regionálními a místními nositeli pravomoci jsou nevyhnutelné pro to, aby mohly být vyřešeny problémy hraničních a přeshraničních regionů. Proto zůstává naléhavě nezbytné, aby:

⁵⁰⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. listopadu 2005]

- ✓ usnesení, přijatá na evropské úrovni, byla realizována v praktické politice, především prostřednictvím národních parlamentů a úřadů,
- ✓ všechny příslušné evropské a státní úřady odpovídajícími rozhodnutími důrazněji plnily svůj příspěvek k řešení problémů hraničních regionů,
- ✓ na místní a regionální úrovni vytvořené představy byly důrazně zastupovány na státní a evropské úrovni,
- ✓ oprávněné zájmy hraničních a přeshraničních regionů našly v rámci Rady Evropy a EU přiměřenou možnost zastoupení,
- ✓ mezi státy byla sjednána potřebná smluvní pravidla pro přeshraniční spolupráci na regionální a místní úrovni na veřejnoprávním základě.⁵¹⁾

Hraniční a přeshraniční regiony jako mosty k sousedům - Regionální identita uvnitř státu a Evropy může být také v regionech shledávána stavebním kamenem EU. Hraniční a přeshraniční regiony přitom podél evropských hranic plní cennou funkci mostu a nabízejí díky své blízkosti občanům dobré možnosti rozvoje. Proto by dle mého názoru měly být všemi státními a evropskými institucemi a politickými silami ještě více podporovány.

„Hraniční a přeshraniční regiony se tak dodatečně staly - vedle plánování a opatření obcí, záměrů státního plánu a evropských představ rozvoje - motorem regionálního přeshraničního rozvoje.“⁵²⁾

„Evropský územní rozvoj - Územní rozvoj je dnes stejně důležitý jako požadované utváření vztahu mezi člověkem a životním prostředím. Územní rozvoj v hraničních regionech obsahuje směrné záměry k trvalému uspořádání a rozvoji území a prostředky k jejich uskutečnění ve státech a regionech po obou stranách hranice. Skutečný přeshraniční územní rozvoj doposud ještě neexistuje, existují však cíle a počátky této cesty:

- ✓ ve všech hraničních a přeshraničních regionech musí být vypracovány záměry pro vytvoření rovnocenných, ale ne totožných životních podmínek,

⁵¹⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

⁵²⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

- ✓ struktura území musí být rozvíjena s ohledem na přírodní podmínky, potřeby ochrany životního prostředí a také infrastrukturální, hospodářské, sociální a kulturní potřeby v hraničních regionech, aby co nejlépe sloužila svobodnému rozvoji osobnosti ve společnosti,
- ✓ cílová územní struktura v hraničních regionech se přitom má přizpůsobit rámcovým podmínkám územního uspořádání států a Evropy,
- ✓ politika územního rozvoje členských států Rady Evropy a EU musí přeshraniční spolupráci přiznat velký význam (Evropská charta územního uspořádání, "Evropa 2000+", Evropský koncept územního rozvoje).⁵³⁾

„Odstranění hospodářských a infrastrukturálních překážek a nerovnováhy-

Situace hraničních regionů v Evropě se vyznačuje různými hospodářskými překážkami a nerovnováhou na vnitřních a vnějších hranicích Evropské unie a ve východní Evropě samé. Tyto mezistátní nerovnosti v hospodářském vývoji na západě, ve středu, na východě a na jihu Evropy na sebe v hraničních regionech bezprostředně narážejí.

V rámci těchto společných evropských nerovností přispívá přeshraniční spolupráce k tomu, aby v regionálně přehledném rámci byly odstraňovány hospodářské nerovnosti a překážky v sousedících regionech za spoluúčasti národních států a evropských instancí. I přes rozmanitost hospodářských problémů v evropských hraničních regionech existuje mnoho společného pro politické stanovení cíle. Z periferní polohy hraničních regionů v celé Evropě často vyplývá nepoměr oproti hospodářské koncentraci v centrálních regionech. Někdy jsou tyto nepoměry (velmi rozdílné hospodářské struktury a příjem) nápadné, jako např. v jižní, střední a východní Evropě, někdy jsou znatelné až při přesnější analýze, např. v hraničních regionech západní Evropy, které musí bojovat s následky dřívějšího jednostranného strukturálního průmyslového rozvoje. Pomocí koordinované evropské a státní politiky územního rozvoje a regionální politiky musíme působit proti rostoucím efektům koncentrace práce, služeb a kapitálu v průmyslových centrech Evropy. To znamená:

⁵³⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

- ✓ v národním a přeshraničním měřítku zlepšit nedostatečné infrastrukturní vybavení hraničních regionů (především ve střední, východní a jižní Evropě),
- ✓ odstranit nedostatky a překážky v přeshraniční osobní a nákladní dopravě,
- ✓ zvýšit často oproti národnímu průměru až příliš malou úroveň kupní síly a hrubého národního produktu,
- ✓ vytvořit fungující přeshraniční trh práce (také ve střední a východní Evropě),
- ✓ zastavit a zmírnit hrozící měnové a mzdové disparity na vnějších hranicích EU a také ve střední a východní Evropě tak, aby byly nejprve vytvořeny nutné předpoklady pro aktivní přeshraniční spolupráci. To platí především pro nejchudší hraniční regiony v EU a ve střední a východní Evropě.⁵⁴⁾

Po vstupu do Evropské unie výše uvedené cíle naplňuje iniciativa Společenství

Interreg IIIA.

3. 1. 1. Zintenzivnění trvalého přeshraničního územního rozvoje a regionální politiky

Pro zintenzivnění přeshraničního územního rozvoje a regionální politiky se nabízejí následující opatření:

- ✓ průběžné přeshraniční sledování území prostřednictvím sociálně-ekonomických analýz,
- ✓ pravidelná přeshraniční koordinace všech na toto území se vztahujících plánů,
- ✓ vypracování a vedení katalogu problémů hraničních oblastí,
- ✓ vypracování regionálních přeshraničních územně-plánovacích směrnic a plánů a jejich zohlednění v národním územním a odborném plánování,
- ✓ sestavení společných přeshraničních regionálních plánů s bezprostřední závažností jako nejširší formy přeshraničního územního uspořádání,
- ✓ místní přeshraniční plánování, přičemž by se mělo nejdříve začít se zintenzivněním koordinace všech plánů,
- ✓ přeshraniční koordinace a účast na územně-plánovacích a regionálně-politických opatřeních a uspořádáních,

⁵⁴⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

- ✓ postupné koordinování regionálně-politických prostředků podpory v hraničních oblastech,
- ✓ vzájemná účast občanů, obcí a hraničních regionů na všech místně důležitých plánech a opatřeních.⁵⁵⁾

3. 1. 2. Zlepšení dopravní infrastruktury

Domnívám se, že dopravní spojení a zásobování energií mají rostoucí mezinárodní význam. Patří proto k nejdůležitějším opatřením a nástrojům politiky územního rozvoje a regionální politiky v přeshraničních regionech.

Stavba, příp. rozšíření silnic, železničních spojení, letišť a lodích cest a přístavů má pro hraniční regiony, trpící dnes ještě často periferní polohou ve státě a Evropě, velký význam. Tím budou teprve vytvořeny potřebné podmínky pro přeshraniční spolupráci.

Mezinárodní spojení přes hraniční regiony je musí napojit na centra. Teprve pro region specifické napojení a využití mezinárodních infrastruktur odstraní hranicí zaviněný “úzký profil”, učiní hraniční regiony mosty mezi státy a zároveň přispěje k vnitřnímu rozvoji přeshraničních oblastí.

Je však důležité si uvědomit, že mezinárodní spojení nesmí hraniční a přeshraniční regiony učinit jen transičními zónami. Při stavbě, příp. výstavbě dopravní infrastruktury, je proto třeba brát ohled na zájmy lidí, kteří v uvedených oblastech žijí, jakož i na požadavky ochrany životního prostředí, přírody a krajiny. Projekty dopravní infrastruktury se mohou realizovat jen za rovnoprávné účasti příslušných hraničních a přeshraničních regionů.

„K rozvoji hraničních a přeshraničních regionů mohou přispět následující infrastrukturální opatření:

- ✓ usměrnění dopravně-politického určení cílů na společné územně-plánovací, regionálně-politické a také evropské strategie, a nejen na aktuální zdroj a dopravní tepny,

⁵⁵⁾ Podrobněji např.: <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

- ✓ budování mezinárodních infrastrukturálních spojení v určitých hraničních regionech za účelem odstranění jejich dosud periferní polohy (jižní Evropa, Pyreneje, Alpy, střední a východní Evropa),
- ✓ uzavření současných přeshraničních dopravních mezer (missing links) mezi regionálními, národními a transevropskými dopravními osami a sítěmi,
- ✓ společné, ne si navzájem konkurující plánování nových a rozvoj již existujících letišť,
- ✓ výstavba přeshraničních sítí ve veřejné hromadné přepravě osob a odstranění hranic způsobených bariér ve využívání a v tarifních systémech,
- ✓ budování a rozšiřování hraničních přechodů na všech vnějších hranicích EU a také ve střední a východní Evropě za účelem zkrácení čekací doby a urychlení transportu,
- ✓ budování přeshraničně koordinovaných terminálů kombinované dopravy a center přepravy zboží,
- ✓ budování přeshraničních energetických sítí,
- ✓ koordinace nástrojů pro podporu a financování po obou stranách hranice, což často teprve vytvoří podmínky pro uskutečnění dopravně-politicky požadovaného převedení transportu na železnici a vodní dopravu,
- ✓ využití podpůrných programů EU ve prospěch hraničních oblastí na přímé přeshraniční projekty.⁵⁶⁾

3. 1. 3. Zlepšení telematiky a komunikačního spojení

Rozvoj telematiky a komunikací nabízí pro budoucí rozvoj hraničních a přeshraničních regionů, především na vnějších hranicích EU a ve střední a východní Evropě, do budoucna šance, vymanit se z jejich národní, a někdy také evropské, okrajové polohy a odstranit tradiční nevýhodu těchto míst.

Evropská unie a všechny národní vlády byly naléhavě vyzvány, aby si předsevzaly uskutečnit potřebné investice na telematiku a komunikace v hraničních a přeshraničních regionech alespoň současně s takovýmito investicemi na národních

⁵⁶⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

aglomeracích. Při budování moderních komunikačních sítí se nesmí opakovat chyby z minulosti, jako při infrastrukturních investicích (např. doprava). Jen tak mohou být využity výhody moderní telematiky a komunikací také v dosud často zanedbávaných oblastech.

„K rozvoji hraničních a přeshraničních regionů a k odstranění nevýhod periferního umístění značně přispívají následující infrastrukturní opatření pro telematiku a komunikace:

- ✓ ISDN - budování sítí telematiky a komunikace v hraničních oblastech,
- ✓ přeshraniční výstavba budoucnost určujících informačních dálnic s nadregionálním významem,
- ✓ odstranění hranic podmíněných administrativních, hospodářských a technických bariér ve využití telematiky a komunikací,
- ✓ vytvoření hraničních tarifů (např. pro telefon, mailbox, obrazové textové systémy),
- ✓ podpora přeshraničně využívaných tele-domů jako center telematiky a telekomunikací ve slabě obydlených hraničních oblastech,
- ✓ budování přeshraničních center transferu na univerzitách, odborných vysokých školách a vzdělávacích zařízeních,
- ✓ přeshraniční výměna dat mezi univerzitami, výzkumnými ústavami, institucemi atd. ke zprostředkování inovací, poznatků, výsledků výzkumů, vývoje mezinárodního trhu, dosažitelnosti zákazníků, atd.⁵⁷⁾

3. 1. 4. Zlepšení hospodářské situace

Zatímco přeshraniční infrastruktura vytváří předpoklady pro hospodářskou spolupráci, musí koordinovaná politika hospodářství a pracovního trhu bezprostředně zlepšit přeshraniční regionální a hospodářský vývoj. I přes značné hospodářské rozdíly v jižní, západní, východní a střední Evropě existuje v evropských hraničních oblastech velké množství společných problémů, které brání novému usídlení průmyslu a zařízení služeb nebo nutné restrukturalizaci existujícího průmyslu a odstranění hospodářské nerovnováhy ve slabě strukturovaném pohraničí.

„Za spoluúčasti regionálních, státních a evropských úrovní je nutno neodkladně přijmout následující opatření:

⁵⁷⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [13. října 2005]

- ✓ zlepšení přeshraniční kooperace malých a středních podniků,
- ✓ rozvoj nových přeshraničních producentských a dodavatelských vztahů (staré přeshraniční struktury průmyslu se zhroutily, nové se ještě nestačily rozvinout),
- ✓ vytvoření náhradních pracovních míst za práce a aktivity, spojené s hranicí, které odpadly s vytvořením evropského vnitřního trhu (celnice, spedice) nebo odpadnou s rostoucí integrací střední a východní Evropy,
- ✓ řešení strukturálních problémů přeshraničního trhu práce,
- ✓ přeshraniční spolupráce v boji proti ilegální činnosti a zprostředkování na trhu práce,
- ✓ odstranění hranic podmíněných důsledků hospodářské soutěže (veřejné soutěže pro zadávání zakázek pro veřejný i soukromý sektor, správní bariéry, prodej zboží pod cenou, časová zdržení v poštovních službách),
- ✓ řešení sociálních problémů, vyvolaných rostoucími přeshraničními proudy pendlerů,
- ✓ vytvoření předpokladů (zařízení, učitelé, učební plány) pro vyučování jazyka sousední země ve všech formách škol,
- ✓ podpora přeshraniční výchovy učňů se současným státním uznáním kvalifikace,
- ✓ vybudování sítí pro přeshraniční trh práce kooperací zaměstnavatelů, odborových organizací a pracovních úřadů,
- ✓ plánované vymezení a vytvoření právních a daňových předpokladů pro provozování přeshraničních středisek výroby,
- ✓ využití přeshraničních komparativních výhod nákladů jako vyrovnání a doplnění, ne však jako bezohledné konkurence,
- ✓ rozvoj přeshraničních koncepcí cestovního ruchu k posílení turismu jako místního hospodářského faktoru,
- ✓ koordinaci regionálně-politických a hospodářsko-politických prostředků podpory po obou stranách hranice,
- ✓ vypracování a aktualizace společných statistických podkladů.⁵⁸⁾

⁵⁸⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

3. 1. 5. Vylepšení sítí služeb a odpadového hospodářství

„Zařízení těchto služeb v hraničních regionech by mohla být často účelněji plánována, výhodněji financována a lépe vytížena, kdyby byla zjištěna poptávka a překonáno „myšlení v půlkruhu“. To se týká především zdravotnictví (nemocnice, rehabilitační centra, domovy důchodců), školských zařízení (školky, dvojjazyčné školy, univerzity, odborné vysoké školy, zařízení odborného vzdělávání) a služeb (záchranářství, regionální sportovní zařízení, policie, obytné oblasti).

Možnými opatřeními pro přeshraniční zlepšení těchto zařízení jsou:

- ✓ vytvoření přeshraničního účelového svazu,
- ✓ odstranění právních a finančních bariér,
- ✓ zjištění přeshraniční poptávky jako základu pro společné plánování a rozvoj přeshraničních zařízení,
- ✓ podpora přeshraničních vzdělávacích zařízení a systémů dalšího vzdělávání v povolání,
- ✓ plánování a provoz přeshraničních zařízení pro odstranění odpadu a recyklačních zařízení,
- ✓ zřízení přeshraničních sociálních zařízení,
- ✓ zúčtování nákladů pro přeshraniční zařízení na bázi státem platných předpisů (např. zřízení vyrovnávacího fondu apod.),
- ✓ vybudování právně zajištěných přeshraničních plánů ochrany obyvatel při katastrofách, v záchranných systémech apod.“⁵⁹⁾

3. 1. 6. Zlepšení přeshraniční ochrany životního prostředí a přírody

Je nezbytné si uvědomit, že vzduch, voda a vývoj přírody se na hranici nezastaví. Z tohoto důvodu je potřeba účinné ochrany životního prostředí a přírody přes hranice, která by měla být zahrnuta do přeshraničních směrnic územního plánování. Aktivní utváření krajiny v hraničních a přeshraničních regionech vyžaduje stejně tak společný postup jako přeshraniční problémy se znečištěním vzduchu a vody, s omezením vzniku odpadů, jejich odstraňováním a recyklací a s bojem proti hluku. Přitom je třeba

⁵⁹⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [13. října 2005]

dbát na značné rozdíly v ochraně životního prostředí a přírody, jakož i z toho vyplývajících priorit v jednotlivých hraničních a přeshraničních regionech.

„Možná opatření pro účinné a územním plánováním vzájemně odsouhlasené jednání v hraničních a přeshraničních regionech jsou:

- ✓ vypracování přeshraničního programu ochrany životního prostředí a přírody, na regionální, státní a evropské úrovni,
- ✓ vytvoření přeshraničních rekreačních oblastí, přírodních a krajinných oblastí nebo přírodních parků a také přeshraniční propojení biotopů,
- ✓ průzkum možného zatížení po obou stranách hranice v rámci posuzování vlivu na životní prostředí EIA (např. při plánovaném usídlení se průmyslu, při využití rezerv spodních vod, při stavbě zařízení zatěžujících životní prostředí),
- ✓ zřízení přeshraničních databank o životním prostředí a ekologických varovných systémů,
- ✓ úsilí o dosažení vyššího standartu i na druhé straně hranice,
- ✓ obsáhlá informovanost obyvatelstva a pokud možno rovnoprávný postup slyšení dotčených po obou stranách hranice,
- ✓ přeshraniční informační a vzdělávací systémy jako nástroje péče o ochranu životního prostředí.“⁶⁰⁾

3. 1. 7. Řešení problémů hraničních přechodů

Počet oněch zaměstnanců, kteří bydlí na jedné straně hranice, avšak svou pracovní činnost vykonávají na straně druhé, je pozoruhodný v celé Evropě, kolísá v rytmu změn hospodářských podmínek, v národních prostředích. Stejně tak neustále stoupá počet lidí, kteří hranici překračují kvůli nákupům, nebo z turistických a soukromých důvodů. Na tyto lidi musí být proto ve srůstající Evropě pohlíženo jako na všední jev. Zřejmé přitom je, že při problémech lidí pravidelně přecházejících hranici jsou značné rozdíly mezi vnitřními hranicemi EU a vnějšími hranicemi EU s jižní, střední a východní Evropou a také ve střední a východní Evropě samotné. Z toho vyplývá rozdíl mezi legálními a ilegálními pendlery.

⁶⁰⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

„Opatření za účelem řešení problémů lidí pravidelně přecházejících hranici:

- ✓ využití evropské sociální charty ve všech státech a hraničních regionech,
- ✓ převedení “Bílé knihy o evropské sociální politice Evropské komise” do státního zákonodárství,
- ✓ vytvoření regionálních přeshraničních katalogů s právy a povinnostmi lidí pravidelně přecházejících hranici,
- ✓ další rozvoj smluv o přátelství a asociačních dohod států střední a východní Evropy a Středomoří s jejich bezprostředními sousedy a EU pro řešení speciálních problémů lidí pravidelně přecházejících hranici na vnějších hranicích EU a také ve střední a východní Evropě samotné,
- ✓ zlepšení kooperace policejních, celních a pohraničních úřadů při přeshraničním potírání kriminality, za podpory úřadů v euroregionech,
- ✓ zavedení a zlepšení malého hraničního provozu pro hraniční regiony a jejich obyvatele (otevřené malé hraniční přechody, otevření přechodů na “zelené hranici” atd.),
- ✓ jednodušší hraniční kontroly pendlerů, kteří musí vícekrát za den přejít hranici,
- ✓ vyrovnávací opatření pro hranici ovlivněné kolísání příjmů a změn směnečného kurzu,
- ✓ lepší ochrana lidí pravidelně přecházejících hranici při zajištění jejich pracovního místa,
- ✓ odstranění rozdílů v oblasti sociálního pojištění, zdaňování apod.,
- ✓ zlepšení přeshraniční ochrany spotřebitele.⁶¹⁾

3. 1. 8. Podpora přeshraniční kulturní spolupráce

Odbourání nedůvěry, utváření vzájemné důvěry a sblížení občanů jsou podstatnými součástmi každé přeshraniční spolupráce. Přeshraniční kulturní spolupráci přitom připadá velký význam důležitého předpokladu pro všechny další akce upevňující důvěru. Znalosti o společném přeshraničním regionu, jeho geografických, strukturálních, hospodářských, sociálně kulturních a historických podmínkách jsou předpokladem pro aktivní účast

⁶¹⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

občanů a všech ostatních partnerů. Tyto znalosti se nacházejí v úzkém spojení se sociálně-kulturním setkáváním přes hranice.

Hraniční a přeshraniční regiony chtějí a mohou být důležitým příspěvkem pro co nejširší a nejintenzivnější setkávání a propojení ve smyslu evropské integrace, při zachování jejich bohaté kulturní rozmanitosti. Přeshraniční kulturní spolupráce podporuje také porozumění pro etnické a národnostní menšiny a potřebu najít řešení jejich problémů. Proto je důležitým příspěvkem pro toleranci a porozumění národů. Odpovědní političtí reprezentanti, a také tisk, rozhlas a televize musí vytvářet předpoklady pro dobré sousedské vztahy a odbourání zaujatosti.

„Kulturní přeshraniční spolupráce se stane stavebním kamenem regionálního rozvoje pomocí:

- ✓ účasti občanů, úřadů, politických a společenských skupin z obou stran hranice,
- ✓ trvalého a opětovného rozšiřování znalostí o geografických, strukturálních, hospodářských, sociálně-kulturních a historických podmínkách přeshraničních regionů,
- ✓ celkového přehledu přeshraničních regionů v kartografických podobách, publikacích a vyučovacích materiálech,
- ✓ výchovy okruhu od angažovaných znalců (multiplikátorů),
- ✓ zapojení kostelů, škol, zařízení pro vzdělávání dospělých a mládeže, památkové péče, kulturních spolků, knihoven, muzeí apod. jako aktivního partnera do mírového rozvoje společného života lidí v hraničních regionech,
- ✓ podpory partnerství obcí, setkávání mládeže, setkání rodin, sportovních akcí, výměny úředníků, seminářů, studijních jednání, ekumenických setkání, odborných akcí apod. pomocí přeshraniční regionální tematiky,
- ✓ respektování a podpory menšin, např. přes vzájemná, právně závazná prohlášení a záruky vlád k zachování vlastní kultury a odpovídajících zařízení (školy, knihovny atd.),
- ✓ přijetí jazyka sousední země do učebních plánů všech forem škol,

- ✓ rovnoprávnosti a dalšího poznávání jazyka sousední země nebo dialektů jako součásti přeshraničního regionálního rozvoje a předpokladu pro komunikaci,
- ✓ podpory výuky jazyka a jazykově zaměřených setkání jako prostředek pro přizpůsobení obyvatelstva na podmínky evropské společnosti v oblasti služeb a volného času,
- ✓ kooperace médií pomocí vzájemných a neustálých zveřejnění a informací v tisku a také přeshraničních regionálních rozhlasových a televizních programů,
- ✓ budování a společné podpory stávajících zařízení, jako centrálních přeshraničních institucí v celoregionálním pojetí a využití (divadelní soubory, orchestry, kulturní péče).⁶²⁾

3. 1. 9. Organizační a právní opatření

Hospodářství se dlouho přeshraničně organizovalo a rozvíjelo, často podporované evropskou a státní pomocí.

Bylo by proto žádoucí, kdyby mohly být vytvořeny přeshraniční veřejnoprávní instance za účasti příslušné regionální a komunální úrovně, které by tento přeshraniční hospodářský rozvoj vedly a kontrolovaly v demokratických mezích. Všechny dosud vytvořené komise a do budoucna plánované přeshraniční instance musí - vzhledem k principům rozhodování na co nejvyšší občanské úrovni - obsahovat regionálně-komunální úroveň nebo ji dohodou prohlásit za zodpovědnou.

„Právními nástroji jsou např.:

- ✓ využití “Madriidské” rámcové úmluvy Rady Evropy (1981) o přeshraniční spolupráci mezi (místními a regionálními) územními orgány, a také k tomu patřícího dodatkového protokolu. Možnosti smlouvy nabízejí minimální předpoklady pro řešení příslušných problémů pomocí doplňujících bilaterálních nebo multilaterálních mezistátních dohod,
- ✓ na tom založené bilaterální nebo multilaterální dohody o přeshraniční spolupráci regionálních a místních územních jednotek (vzorové smlouvy: BENELUX,

⁶²⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

Německo/Holandsko, Itálie/Francie, Itálie/Rakousko, Francie/Španělsko, Francie/Německo, v plánu Španělsko/Portugalsko),

- ✓ Evropský hospodářský zájmový spolek (EWIV) jako přeshraniční právní nástroj, který partnerům dovolí spojit jejich hospodářskou činnost v jednotlivých oblastech.

Na bázi mezinárodně-právního závazku vlád může díky těmto právním nástrojům být zachyceno široké spektrum hospodářské, komunální a regionální činnosti a veřejnoprávní péče o život.

Jako organizátorské nástroje pomocí vlastní iniciativy hraničních regionů můžeme uvést následující záměry řešení:

- ✓ vytvoření přeshraniční organizace s vlastním objemem financí prostřednictvím hraničních regionů jako předpokladu pro podporu zvenčí,
- ✓ vytvoření “Přeshraničních rozvojových koncepcí” pro euroregiony, které zahrnují všechny oblasti lidského soužití. Slouží jako základ pro realizační program (operační programy), opatření a projekty až k jejich přeshraničnímu uspořádání,
- ✓ věnovat pozornost principu subsidiarity také v přeshraniční spolupráci na regionální a místní úrovni, jemuž je v rámci státních pravomocí vyhrazeno vlastní pole působnosti,
- ✓ občanská účast dotčených stran na řízeních, přeshraniční poradna pro pendlery a vypracování společných map, textů, statistik atd.,
- ✓ vytvoření právně akceptovatelného adresáta výkonů a jednání schopného smluvního partnera jako předpoklad obdržení a spravování finančních prostředků (otázka právní závaznosti, dokladů o využití apod.).⁶³⁾

3. 1. 10. Výhled přeshraniční spolupráce do 21. století

„Charta hraničních a přeshraničních regionů je tvořena při vědomí historického pozadí a zodpovědnosti za budoucnost srůstající Evropy, ve které hrají hraniční a přeshraniční regiony rozhodující roli. Stanou se zkušebním kamenem pro:

- ✓ mírovou vzájemnost lidí při respektování rozmanitosti a menšin,

⁶³⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

- ✓ respektování zásad partnerství a subsidiarity,
- ✓ aktivní účast občanů, politiků, instancí a společenských skupin na přeshraniční spolupráci,
- ✓ vyrovnání, toleranci a rovnocennost i přes odlišnost partnerů,
- ✓ sociální, kulturní, hospodářská a kooperační spojení až k přeshraniční integraci při dodržování státní suverenity,
- ✓ Evropu regionů.

Aby se dalo touto cestou kráčet do 21. století k “Evropě bez hranic”, je společné jednání Evropské unie, Rady Evropy, národních vlád, regionů a místních úrovní nepostradatelné. Tato charta směřuje ke všem těmto partnerům, kteří spolupůsobí při utváření těchto procesů budoucnosti, a tím zvláště k hraničním a přeshraničním regionům samotným, jako motoru tohoto rozvoje.⁶⁴⁾

3. 2. Phare

Fond Phare byl založen v roce 1989 původně pouze pro Polsko a Maďarsko, avšak postupně i další země, nyní včetně Bulharska a Rumunska, začaly čerpat z tohoto fondu. Z fondu Phare byly financovány projekty, které napomáhaly překlenout hospodářskou a politickou propast mezi zeměmi východního bloku a západní Evropy a byl zaměřen na podporu transformace postkomunistických zemí na demokratické státy s tržními ekonomikami.

Od roku 1994 se stal finančním nástrojem v rámci Předvstupní strategie podporující proces přípravy kandidátských zemí na vstup do EU. S cílem identifikovat krátkodobé a střednědobé priority v přípravě přidružených zemí na vstup do EU zpracovala Evropská komise dokument Přístupové partnerství (Accession Partnership). V roce 1997 proběhla reforma systému poskytování finanční a technické pomoci Phare. Původně uplatňovaný přístup založený na požadavcích a potřebách jednotlivých zemí střední a východní Evropy v procesu transformace (demand-driven approach) se změnil na přístup orientovaný na přípravu kandidátských zemí na členství v EU (accession-driven approach).

⁶⁴⁾ <<http://www.isap.vlada.cz>> [cit. 13. října 2005]

„Současně také Česká republika každoročně do roku 2001 zpracovávala Národní program přípravy České republiky na členství v Evropské unii (National programme for adoption of acquis - NPAA), kde je vytyčena strategie pro vstup do EU, včetně způsobů dosažení priorit obsažených v Přístupovém partnerství. NPAA a Přístupové partnerství se staly výchozími podklady pro stanovení priorit České republiky při přípravě Národních programů Phare od roku 1998.“⁶⁵⁾

Programy Phare lze rozdělit do těchto čtyř základních kategorií:

- ✓ **Národní programy** - zahrnují zejména projekty přímo zaměřené na přípravu ČR na členství v EU. Jsou to především projekty pro českou státní správu, které napomáhají přejímání a implementaci *acquis communautaire*. Národní programy zahrnují také spolufinancování vstupního příspěvku ČR na účast v komunitárních programech. Důležitou součástí národních programů jsou investiční projekty v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti, které slouží k vytváření a testování struktur pro budoucí účast ve strukturálních fondech.
- ✓ **Programy přeshraniční spolupráce (Phare CBC)** - jsou přípravou na účast v iniciativě Společenství INTERREG III. Projekty podporované v rámci těchto programů jsou zpravidla investičního charakteru, realizují se v příhraničních regionech a mají přeshraniční dosah.
- ✓ **Mnohonárodní programy implementované Českou republikou** jsou připravovány Evropskou komisí, ale jejich implementace je podobně jako u Národních programů a programů Přeshraniční spolupráce v odpovědnosti ČR (např. LSIF, PPF, ACCESS 2000, Consensus III, atd.).
- ✓ **Mnohonárodní programy implementované Evropskou komisí** jsou připravovány a implementovány přímo Evropskou komisí (např. Tempus,

⁶⁵⁾ <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

ACCESS 1999, atd.). Účast ČR na těchto programech, za jejichž implementaci ČR neodpovídá, nelze přesně finančně vyčíslit.

„Podpora v rámci Phare se dělí na *investiční pomoc a na výstavbu institucí*. Od roku 1998 je zhruba 30 % prostředků Phare věnováno na budování a posilování institucí při implementaci acquis, zbylých 70 % prostředků je určeno na podporu investic k posílení regulační infrastruktury potřebné k implementaci acquis a na politiku hospodářské a sociální soudržnosti. Národní programy Phare 1997 - 2001 se zaměřily na podporu budování institucí v oblasti HSS; podpora investičních projektů pro tuto oblast byla zahrnuta v Národních programech Phare 1998 - 2001.“⁶⁶⁾

V následující tabulce č. 5 se můžeme podívat na alokaci programu Phare v letech 1993 – 2001 podle oblastí podpory.

Tabulka č. 5: **Alokace programu Phare v letech 1993 - 2001 podle oblastí podpory**
(v mil. €)

Oblast podpory	Alokace
Podpora neziskových organizací, podpora menšin	16,8
Přeshraniční spolupráce	221,2
Doprava	71,0
Zaměstnanost, lidské zdroje, sociální politika, školství	47,5
Příprava na strukturální fondy a Fond soudržnosti	9,9
Finanční sektor, bankovníctví, celní správa	22,6
Podpora podnikání, exportu, přímých zahraničních investic	32,8
Regionální rozvoj - investice	54,4
Energetika (vč. jaderné)	9,8
Zdravotnictví	1,6
Technická asistence, reforma st. správy, standardy,	38,8

⁶⁶⁾ <<http://www.crr.cz>> [cit. 18. prosince 2005]

statistika, legislativa, prům. vlastnictví, telekomunikace	
Komunitární programy	24,4
Zemědělství	24,7
Životní prostředí	20,8
Soudnictví	13,7
Vnitro	22,2
Celkem	632,2

Pramen: Zpráva o využívání prostředků pomoci Evropských společenství v České republice za rok 2001 (Phare, ISPA, SAPARD), Ministerstvo financí, 2002.

Z této tabulky je patrné, že nejvíce byly finanční prostředky alokovány do oblasti podpory Přeshraniční spolupráce, což dle mého názoru vyplývá z logiky programu Phare.

Významnou součástí programu Phare, která podporuje projekty v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti je *program přeshraniční spolupráce - Phare CBC*, kterému se věnuji v následující kapitole 3. 3.

3. 3. Program Přeshraniční spolupráce - CBC Phare (Cross Border Co-operation)

Gesci za program Phare CBC má v České republice Ministerstvo pro místní rozvoj. Vlastní realizaci programu řídí implementační agentura, kterou je Centrum pro regionální rozvoj České republiky.

Program CBC Phare byl zahájen Evropskou unií v roce 1994 v česko-německé příhraniční oblasti k podpoře činnosti v přeshraniční spolupráci v regionech zemí střední a východní Evropy, které sousedí s Evropskou unií. Od roku 1995 se program Phare CBC rozšířil i do česko-rakouské příhraniční oblasti. Tím se program stal aktuální i pro Jihomoravský kraj, který má s Rakouskem společnou hranici. Pro ČR byl tento předvstupní program ukončen programem roku 2003, a to v souvislosti se vstupem ČR do EU dne 1. května 2004.

Základním cílem programu je potlačit negativní vliv hranice na životní podmínky obyvatel v příhraničních regionech, prohloubit vzájemnou spolupráci lidí a vytvořit srovnatelné výchozí podmínky pro další rozvoj území na obou stranách hranice.

Program Phare CBC je zaměřen na podporu hospodářského rozvoje příhraničních regionů posilováním stávajících struktur, posilováním konkurence-schopnosti českých podniků a celkové oživování hospodářství na obou stranách společných hranic, překonávání problémů zatěžujících regiony na obou stranách hranic, jako jsou problémy se znečišťováním životního prostředí a nedostatečnou infrastrukturou, snižování periferního charakteru těchto oblastí a tím zvyšování životní úrovně obyvatel, prohlubování spolupráce mezi občany hraničních regionů.

Území, na něž se podpora z programu Phare CBC vztahuje, představuje vzhledem k preferování společných přeshraničních projektů poměrně úzký pás okresů (statistická jednotka NUTS IV) podél státní hranice. V podstatě kopíruje vymezení euroregionů na česko-německé (Nisa, Labe, Krušnohoří, Egrensis a Šumava), česko-polské (Nisa, Glacensis, Praděd, Silesia, Těšínské Slezsko a Beskydy) a česko-slovenské hranici (Beskydy, Bílé Karpaty a Pomoraví) a v česko-rakouském pohraničí (Pomoraví, připravovaná Silva Nortica a Šumava).

Projekty v rámci Phare CBC lze dělit na:

- ✓ **neinvestiční** – sem řadíme tzv. Společný fond malých projektů. Jde o projekty typu „People to people“ („lidi pro lidi“) a ostatní měkké projekty. Tyto projekty jsou implementovány prostřednictvím grantových schémat.
- ✓ **investiční** - mezi tyto projekty patří Grantová schémata, Fondy malých investičních projektů (je pro ně použita metodika grantových schémat) a Velké investiční projekty.

Program Phare CBC na česko-rakouském příhraničí vyhlásil 30. dubna 2004 5 grantových programů (viz. Tabulka č. 6), které mají celkový objem téměř 6 mil. EUR. Jedná se o 2 Společné fondy malých projektů (SFMP), grantový program na dopravní infrastrukturu, grantový program na přeshraniční síť a lidské zdroje a grantový program na životní prostředí.

**Tabulka č. 6: Grantové programy vyhlášené na česko-rakouském příhraničí
programem Phare CBC 30. dubna 2004**

Název grantového programu	Alokace (v tis. EUR)	Datum vyhlášení výzvy	Datum předložení žádostí	Termín realizace projektu
Společný FMP Phare 2002	167	30. 4. 2004	29. 6. 2004	od 1. 10. 2004 na 10 měsíců
Společný FMP Phare 2003	167	30. 4. 2004	29. 6. 2004	od 1. 2. 2005 na 12 měsíců
Dopravní infrastruktura Phare 2002	2271	30. 4. 2004	8. 7. 2004	od 1. 10. 2004 na 10 měsíců
Přeshraniční síť a lidské zdroje Phare 2003	1 800	30. 4. 2004	3. 8. 2004	od 1. 11. 2004 na 21 měsíců
Udržitelný rozvoj a ochrana životního prostředí Phare 2003	1 600	30. 4. 2004	5. 8. 2004	od 1. 11. 2004 na 21 měsíců

Pramen: <<http://www.ersn.cz>> [cit. 5. prosince 2005]

Pro získání prostředků Evropské komise bylo nutné zpracovat Společný programový dokument (Joint Programming Dokument) na období 2000 - 2006, který zahrnuje příhraniční oblasti dvou sousedních zemí. Priority programu Phare CBC jsou obsažené v těchto Společných programových dokumentech, které vycházejí z jednotlivých strategií a rozvojových materiálů zpracovaných ve spolupráci s územními orgány, Evropskou komisí a zahraničními partnery. Tyto priority korespondují s prioritami Národního rozvojového plánu.

V rámci Společných programových dokumentů bylo vymezeno období a území, na které se programy přeshraniční spolupráce vztahují. Hlavní priority s finančními alokacemi byly u programu Phare CBC určeny na období 2000 - 2002 a u Iniciativy INTERREG na období 2000 - 2006.

K realizaci programu byly se sousedními zeměmi ustanoveny společné struktury, zejména tzv. Společný kooperační výbor a jeho pracovní skupiny. Společný kooperační výbor, který tvoří zástupci partnerských zemí a Evropské komise, posuzuje soulad programu Phare CBC s programem INTERREG, schvaluje výběr projektů a sleduje realizaci programu.

Vzájemné organizační struktury (doprovodný a řídicí výbor) byly vytvořeny také pro Iniciativu INTERREG IIIA (té se věnuji v následující kapitole 3. 4.). Na základě schválených Společných programových dokumentů na období 2000 - 2006 pro hraniční regiony na hranicích Česko - Sasko, Česko - Bavorsko, Česko - Rakousko a Česko - Polsko došlo k výraznému propojení programů Phare CBC a INTERREG IIIA. Zástupci české části euroregionů a zástupci krajských samospráv jsou zapojeni do řídicích a rozhodovacích struktur programu INTERREG IIIA.⁶⁷⁾

3. 4. INTERREG III

„Jednou z hlavních zásad Evropské unie je, že státní hranice by neměly být překážkou rovnoměrného rozvoje a integrace evropského území. Z tohoto důvodu se klade velký důraz na podporu přeshraniční spolupráce mezi příhraničními oblastmi, které jsou znevýhodněny izolací příhraničních komunit od svých přirozených sousedů na druhé straně hranice a zároveň okrajovým postavením území v rámci svých vlastních státních hranic a politik. Nástrojem pro překonání těchto nevýhod je Iniciativa Společenství INTERREG a její tři části:

- ✓ část A – týkající se přeshraniční spolupráce,
- ✓ část B – týkající se nadnárodní spolupráce,
- ✓ část C – týkající se meziregionální spolupráce.

Program INTERREG III je jednou z iniciativ Evropských společenství, která byla schválena Evropskou komisí na období let 2000-2006 pro členské země EU. ČR je po vstupu do EU oprávněna čerpat 68,67 mil. EUR z Evropského regionálního rozvojového fondu, určených pro tento program. Na období let 2000-2006 bylo na program

⁶⁷⁾ Podrobněji např.: <<http://www.businessinfo.cz>> [cit. 18. prosince 2005], <<http://www.cara.cz>> [cit. 18. prosince 2005]

INTERREG IIIA vyčleněno 55 mil. EUR, INTERREG IIIB 9,6 mil. EUR a INTERREG IIIC 4,07 mil. EUR.⁶⁸⁾

Vzhledem k tématu mé diplomové práce se dále blíže věnuji pouze části INTERREG III A.

3. 4. 1. INTERREG IIIA

INTERREG IIIA bezprostředně v příhraničních oblastech navazuje na předvstupní program Phare CBC, který byl ukončen programem roku 2003.

Iniciativa Společenství INTERREG IIIA je v ČR realizována prostřednictvím pěti samostatných programů podle územního členění:

- ✓ česko - saský program,
- ✓ česko - bavorský program,
- ✓ česko - rakouský program,
- ✓ česko - slovenský program,
- ✓ česko - polský program.

„Základním cílem všech pěti programů Iniciativy Společenství INTERREG IIIA je pozvednout celkovou socioekonomickou úroveň příhraničních regionů s ohledem na obchodní, hospodářské, turistické a kulturní vztahy mezi sousedícími regiony. Jednotlivé programy se zaměřují zejména na:

- ✓ podporu rozvoje měst a venkova,
- ✓ nepřímou podporu podnikání a rozvoje malých a středních firem, hospodářskou spolupráci a rozvoj hospodářského sektoru,
- ✓ rozvoj cestovního ruchu a turistiky,
- ✓ podporu integrace trhu práce a sociální zařazení,
- ✓ rozvoj lidských zdrojů, technologický rozvoj, vzdělávání, kulturu, vědu a zdravotnictví s cílem zvýšit produktivitu a pomáhat při vytváření udržitelných pracovních příležitostí,
- ✓ ochranu přírody a životního prostředí, podporu obnovitelných zdrojů energie,
- ✓ rozvoj dopravy a regionálních informačních a komunikačních sítí,

⁶⁸⁾ <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

- ✓ podporu malých místních iniciativ, socioekonomických aktivit s cílem podpořit projekty typu „lidi pro lidi“, tj. zvýšit spolupráci mezi komunitami z obou stran hranice.“⁶⁹⁾

„Svým regionálním zaměřením se program Iniciativy Společenství INTERREG IIIA podobá Společnému regionálnímu operačnímu programu (SROP). Ve srovnání s ním je však INTERREG IIIA zaměřen zejména na rozsahem menší projekty s konkrétním dopadem na dotyčnou příhraniční oblast. Při výběru projektů je kladen větší důraz na skutečné přeshraniční dopady a na prvek sblížení lidí a institucí v průběhu přípravy a následné realizace projektů. Vybírány jsou pouze takové projekty, které mohou prokázat přeshraniční dopad na obou stranách hranice.“⁷⁰⁾

V rámci programu Iniciativy Společenství INTERREG IIIA pro plánovací období let 2004 – 2006 jsou pro ČR alokovány prostředky ve výši 55 mil. EUR. Pro každé příhraničí jsou pak prostředky tohoto programu přerozděleny, přičemž jejich objem byl stanoven dohodou zástupců všech příhraničních oblastí ČR. Pro jednotlivá příhraničí jsou k dispozici objemy prostředků programu, které uvádím v následující tabulce č. 7.

Tabulka č. 7: **Návrh finančních alokací na období 2004-2006 pro jednotlivé hranice**

Příhraniční region	mil. EUR	%
ČR – Sasko	9,90	18,00
ČR – Bavorsko	8,60	15,64
ČR – Rakousko	11,00	20,00
ČR – Polsko	16,50	30,00
ČR – Slovensko	9,00	16,36
Celkem	55,00	100,00

Pramen: <<http://www.nuts2strednimorava.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

⁶⁹⁾ <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 24. listopadu 2005]

⁷⁰⁾ <<http://www.crr.cz>> [cit. 26. listopadu 2005]

Jak si lze povšimnout, nejvíce prostředků je alokováno pro příhraničí ČR – Polsko a naopak nejméně pro příhraničí ČR – Bavorsko.

Podmínkou pro získání těchto prostředků je zpracování příslušných dokumentů, které jsou zhotovovány ve spolupráci s regiony, zabezpečení spolufinancování a splnění dalších technických podmínek.

3. 4. 2. Dispoziční fond

Dispoziční fond je přímou součástí Iniciativy Společenství INTERREG IIIA a svým charakterem toto grantové schéma navazuje na úspěšný Program přeshraniční spolupráce CBC Phare – Společný fond malých projektů, avšak liší se zejména z hlediska způsobu administrace a vymezení vhodných aktivit, které je možno v rámci Iniciativy INTERREG IIIA podporovat. „Dispoziční fond je flexibilní instrument, jehož cílem je podporovat přímou přeshraniční spolupráci v regionech.“⁷¹⁾ Slouží k financování projektů neinvestičního charakteru s prokazatelným přeshraničním dopadem v oblasti kultury, cestovního ruchu, hospodářského rozvoje, životního prostředí a lidských zdrojů. Musí být v souladu s českou i evropskou legislativou.

Možné názvy Dispozičního fondu jsou ještě *Fond malých projektů* a *Fond mikroprojektů*. Každý euroregion to má různé, ale nejčastější je název Dispoziční fond, a proto ho také ve své diplomové práci používám.

Cíle a priority Dispozičního fondu

Mezi hlavní cíle a priority Dispozičního fondu patří:

- ✓ zmírnit charakter těchto oblastí, tím zlepšit kvalitu života a vytvořit spolupracující systémy na obou stranách hranice,
- ✓ podporovat další rozvoj hospodářského potenciálu příhraničních regionů posilováním stávajících struktur, zvyšováním soutěživosti českých subjektů a ožíváním celkového hospodářství na obou stranách hranice, zvláště pak využitím potenciálu cestovního ruchu.

⁷¹⁾ <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 10. prosince 2005]

3. 4. 2. 1. Správce a Administrátor Dispozičního fondu

Správce Dispozičního fondu jsou zejména euroregiony, resp. sdružení měst a obcí daného regionu, to znamená, že je spravován z nejnižší úrovně a tím je tedy plně respektována zásada decentralizace a princip subsidiarity. Určení Správce a rozsah jeho územní působnosti je stanoveno po dohodě příslušných regionální a územních orgánů s Řídícím⁷²⁾ a Národním⁷³⁾ orgánem (MA/NA). K základním povinnostem Správce patří např.:

- ✓ zpracování regionální dokumentace (příručka pro Správce/Administrátora a Směrnice pro žadatele) a její předložení MA/NA k odsouhlasení;
- ✓ sběr žádostí v příslušném regionu;
- ✓ kontrola úplnosti žádostí;
- ✓ příprava Smlouvy o financování projektu s úspěšným žadatelem; aj.⁷⁴⁾

Pro česko-rakouské příhraničí jsou stanoveni 3 Správci, pro česko-bavorské 2 Správci, pro česko-saské 4 Správci, pro česko-polské 6 Správců a pro česko-slovenské příhraničí 1 Správce. Přehled územního vymezení spadajícího do působnosti jednotlivých Správců/Administrátorů uvádím v příloze č. 2 a Přehled výše finančních prostředků alokovaných na jednotlivé příhraniční oblasti a jednotlivé Správce uvádím v příloze č. 3.

Administrátorem může být přímo subjekt Správce nebo jiný subjekt stanovený dohodou regionálních a územních struktur (nejčastěji je to Regionální rozvojová agentura). Rozsah činnosti Administrátora je dán výčtem smluvních činností poskytovaných Správci při zajištění administrace Dispozičního fondu. K hlavním činnostem Administrátora patří např.:

- ✓ předložení žádosti o podporu na projekt Administrace fondu (potvrzenou Správce⁷⁵⁾);

⁷²⁾ Řídící orgán je orgán státní správy odpovědný za celkovou realizaci programu Iniciativy Společenství INTERREG IIIA; zajišťuje úkoly dle čl. 34 nařízení Rady (ES) č. 1260/1999.

⁷³⁾ Národní orgán je orgán státní správy odpovědný za realizaci programu Iniciativy Společenství INTERREG IIIA pouze na svém území, je to partner Řídícího orgánu; na české straně tuto funkci vykonává Odbor programů EU Ministerstva pro místní rozvoj.

⁷⁴⁾ Podrobněji v: *Příručka Správce/Administrátora Dispozičního fondu pro program Iniciativy Společenství INTERREG IIIA. Česko-rakouský příhraniční region*. Praha: MMR, JČSN, 2004. s. 12.

- ✓ zajištění spolufinancování projektu z vlastních zdrojů ve výši min. 25 %;
- ✓ sběr žádostí v příslušném regionu;
- ✓ kontrola úplnosti žádostí; aj.⁷⁶⁾

Činnosti Správce a Administrátora jsou administrativně zajišťovány odděleně. Zatímco Správce žádá svým projektem o prostředky do celého Dispozičního fondu, které jsou dále určeny na podporu projektů předložených jednotlivými oprávněnými žadateli, Administrátor žádá svým projektem o prostředky na úhradu části vlastních výdajů spojených s vlastní administrací Dispozičního fondu.

„Vhodní žadatelé předkládají své žádosti o dotaci na malé projekty neinvestičního charakteru přímo u Správce fondu, který s předkladateli projektů, kterým bude přiznána dotace na projekt, uzavře řádnou smlouvu. Věcnou a finanční kontrolu zabezpečuje Centrum pro regionální rozvoj.

Správce fondu poskytuje předkladatelům projektů informace, konzultace a další podporu, provádí kontrolu přijatelnosti projektů, včetně přípravy podkladů pro rozhodování Regionálního řídicího výboru. Tento výbor bude tvořen za zástupců z obou stran hranice (na české straně jsou to obvykle zástupci euroregionů, krajů, příp. hospodářských a sociální partnerů) a bude se scházet dle svého rozhodnutí, zpravidla třikrát až čtyřikrát ročně. Regionální řídicí výbor provádí vlastní výběr projektů.“⁷⁷⁾

3. 4. 2. 2. Podporované aktivity Dispozičním fondem

Dispoziční fond bude podporovat aktivity, které:

- ✓ „budou přispívat k ekonomickému rozvoji prostřednictvím obchodní spolupráce, rozvojem podnikání a spolupráce mezi institucemi zastupující podnikatelskou sféru,
- ✓ napomohou k rozvoji turismu jako důležitého faktoru pro rozvoj místního/regionálního hospodářství a zaměstnanosti v oblastech daného příhraničí,

⁷⁵⁾ Pouze v případě, že subjekt Správce není totožný se subjektem Administrátora.

⁷⁶⁾ Podrobněji v: *Příručka Správce/Administrátora Dispozičního fondu pro program Iniciativy Společenství INTERREG IIIA. Česko-rakouský příhraniční region*. Praha: MMR, JčSN, 2004. s. 12-13.

⁷⁷⁾ <<http://www.ersn.cz>> [cit. 5. prosince 2005]

- ✓ umožní rozvoj a zvýšení spolupráce mezi komunitami na obou stranách hranice s výhledem na společné zlepšení kulturního, vzdělávacího a společensko-hospodářského rozvoje, životních podmínek a pokračujících kontaktů,
- ✓ povzbudí aktivitu regionu při zapojení do programu Iniciativy Společenství INTERREG IIIA a podpoří lokální činnosti malého rozsahu, které mohou vytvořit základnu pro větší projekty přeshraniční spolupráce,
- ✓ pomohou rozvíjet místní a regionální instituce specializující se v oblastech regionálního rozvoje, přípravy a implementace přeshraničních projektů v souladu se systémem používaným v EU.

Upřednostňovány budou projekty:

- ✓ s jasně definovanou cílovou skupinou a měřitelnými reálnými výstupy projektu,
- ✓ společně financované oběma přeshraničními partnery,
- ✓ s výrazným přeshraničním dopadem,
- ✓ finančně reálné a transparentní,
- ✓ připravené k realizaci,
- ✓ přispívající k rozvoji a posílení institucionálních kapacit,
- ✓ vycházející z rozvojových strategií měst, obcí, regionu,
- ✓ s inovačním přístupem (tzv. pilotní projekty).⁷⁸⁾

Podmínkou účasti v Dispozičním fondu je, že každý žadatel musí mít přeshraničního partnera v příslušném příhraničním území (shodné povahy jako je žadatel nebo alespoň takového, aby byl logickým partnerem pro projekt).

Vhodnými žadateli jsou města, obce a svazky obcí, kraje, nestátní neziskové organizace, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, asociace, spolky, svazy, nadace a nadační fondy, hospodářské a agrární komory a další subjekty neziskového charakteru, soukromé školy (projekty zaměřené na aktivity studentů).

„Maximální výše podpory je 75 % z celkových uznatelných nákladů projektu (minimálně 1 000 EUR, maximálně 10 000 EUR). Pro rok 2006 platí kurz 29,045

⁷⁸⁾ <<http://www.rrav.cz>> [cit. 5. prosince 2005]

Kč/EUR. Žadatel při přípravě žádosti do Dispozičního fondu pracuje pouze s Kč. Kurz je uveden pouze pro přepočítání maximální výše podpory a minimální výše objemu projektu. Žadatel tedy nenese žádné kurzové riziko.⁷⁹⁾

Program neumožňuje zálohové platby ani průběžné proplácení nákladů při realizaci projektu z prostředků Dispozičního fondu. Žadatel již při předkládání žádosti musí garantovat zajištění plného financování svého projektu z vlastních zdrojů po celou dobu trvání projektu. Slíbenou dotaci obdrží až po jeho realizaci na základě předložení dokladů k vyúčtování, maximálně však ve výši přiznané podpory.

Mapa č. 3: Území vymezené k podpoře z Dispozičního fondu INTERREG IIIA česko-rakouské příhraničí

Pramen: <<http://www.ersn.cz>> [cit. 5. prosince 2005]

4. Projekty

Financování projektů realizovaných v rámci Iniciativy Společenství INTERREG IIIA je založeno na principu adicionality. To znamená, že každý projekt spolufinancovaný ze zdrojů Strukturálních fondů musí být současně spolufinancovaný z českých veřejných zdrojů. Zdroji spolufinancování projektu mohou být zdroje ERDF, státního rozpočtu, rozpočtu kraje a rozpočtů obcí.

Doba trvání projektu není obecně limitována, pouze čerpání prostředků je nutno dokončit v rámci stanovených termínů plánovacího období programu.

4. 1. Typy a druhy projektů

Vhodné podporované aktivity uvádím níže s tím, že z obsahového hlediska lze prostředky využít na projekty neinvestičního charakteru napříč všemi prioritami.

„Kulturní výměny

Kulturní výměny (včetně mediální prostředků a sportovních aktivit), které již existují nebo se nově zakládají mezi místními skupinami na obou stranách příhraničního regionu. Setkání a výměny mezi mládeží, školami, kulturními a sportovními organizacemi a spolky; umělecké a sportovní činnosti; folklórní slavnosti a podobné akce s důrazem na rozvoj tradic, dlouhodobé spolupráce a zaměstnanosti, podporované zvláště ve fázi jejich vzniku. Předmětem podpory bude hlavně organizační stránka akcí.

Místní demokracie

Akce, které pomáhají při vytváření a prohlubování dovedností organizačních struktur v rámci místní a regionální veřejné správy (kraj, města, obce, svazky obcí, zájmová sdružení právnických osob, komory) a ostatních složek demokratické společnosti (nevládní instituce a organizace – tzv. NGO). Je možno pořádat s tématem související školicí kurzy zabezpečující výměnné kurzy, přípravu projektů a procedurální záležitosti; přeshraniční sociální integrace.

Lidské zdroje

Jedná se o projekty, vztahující se k rozvoji lidských zdrojů, které mohou oslovit široké spektrum účastníků a které povzbuzují spolupráci v oblasti odborného výcviku; opatření zaměřená na propagaci přeshraničních pracovních možností; projekty sjednocující školení, vzdělání, vývoj, zavádění technologií na obou stranách hranice, podpora společného povědomí ve vztahu k vznikajícím aktivitám (např. historie regionu nebo rozvojové otázky); obsahem projektů může být také zajištění školení, pořádání krátkých kurzů a akcí a dále využití materiálů pro školní i dálkové studium, celoživotní vzdělávání; obsahem takových aktivit může být i zajištění jazykového vzdělávání včetně aplikovaných jazykových kurzů, které mohou napomoci přeshraniční spolupráci a rozvoji.

Plánovací a rozvojové studie

Analýzy příhraničí, příprava směrnic pro společné plánování a správu území včetně přeshraničních oblastí jako integrovaných geografických celků; propagace víceúčelových záměrů využití krajiny. Mohou být podpořeny projekty, které vytváří předpoklady pro společné plánování v příhraničním regionu, pro vypracování společných výzkumných programů, pro vypracování společných strategií regionálního rozvoje příhraničního regionu s cílem společně definovat rozvojové priority. Je též zahrnuta příprava rozvojových projektů a studií proveditelnosti.

Hospodářský rozvoj

Podpora malých projektů zaměřených na zvýšení hospodářské základny příhraničního regionu, plánování přeshraničních průmyslových zón, přípravu a pořádání marketingových iniciativ, trhů, výstav a propagačních akcí, propagace hospodářské spolupráce, rozvoje podnikání; finanční spolupráce, vytvoření přeshraničních společných struktur a partnerství mezi podpůrnými organizacemi, jako jsou hospodářské a agrární komory, podnikově zaměřená vývojová/technická/rozvojová centra; přenos know how a manažerských dovedností.

Životní prostředí

Projekty zaměřené na specifické problémy životního prostředí v regionu jako např. vypracování studií, vyhodnocování problémů, ekologické školení a akce zaměřené na zvyšování veřejného ekologického povědomí.

Cestovní ruch

Fond bude poskytovat zdroje pro řadu aktivit zaměřených na rozvoj cestovního ruchu – vypracování studií, plánování, opatření zaměřená na posílení institucí, rozvoj kvalitní a přírodě neškodící turistiky, návrh a zavedení nových turistických produktů vytvářejících trvalá pracovní místa, specifická školení malých a středních podnikatelů a související programy pro rozvoj lidských zdrojů. Projekty zaměřené na marketing a propagaci regionu budou podpořeny jen do výše 50 % celkových rozpočtových nákladů.

Komunikace

Rozvoj nebo vytvoření prostředků a zdrojů na zlepšení toku informací a spojení mezi příhraničními regiony. Zlepšení propojení pomocí tiskových materiálů (noviny, nepravidelné tiskoviny), multimediálních nosičů (CD, DVD, video) a internetu.⁸⁰⁾

⁸⁰⁾ *Směrnice pro žadatele. Program Iniciativy INTERREG IIIA – Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko.* Praha: MMR/CRR/JčSN, 2004. s. 8-9.

Jsem toho názoru, že je nezbytné podporovat co nejvíce těchto aktivit a jejich vzájemných kombinací, neboť každá z nich má svou důležitost a nezastupitelnou roli v rozvoji daných příhraničních oblastí.

Druhy projektů

V praxi se můžeme setkat buď s tzv. *Zrcadlovými projekty* a nebo s tzv. *Společnými projekty*. Zrcadlové projekty jsou takové, které:

- ✓ „mají jeden společný cíl;
- ✓ mají jednu cílovou skupinu;
- ✓ do jejich činností/aktivit a výdajů je zapojen vedle žadatele jeden nebo více partnerů, přičemž alespoň jeden partner musí mít své sídlo na druhé straně hranice;
- ✓ každý z partnerů je odpovědný za řádnou implementaci svých činností/aktivit.

Zrcadlové projekty jsou na opačných stranách společné hranice obvykle připravovány i realizovány s určitým časovým posunem (druhý projekt odráží, navazuje na první, který již byl ukončen).

Společné projekty jsou svými základními vlastnostmi téměř totožné se zrcadlovými projekty, ale jejich příprava realizace na opačných stranách společné hranice vždy probíhá paralelně nebo na sebe dohodnutým způsobem bezprostředně navazuje.⁸¹⁾

4. 2. Pravidla pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů

Podpora ze strukturálních fondů obecně nesmí přesáhnout 75 % uznatelných projektových nákladů u veřejných subjektů a 50 % u komerčních projektů. Fakticky však bývá podpora často nižší. Kromě přímé finanční pomoci jsou častou formou podpory také zvýhodněné úvěry. Získat dotace ze strukturálních fondů Evropské unie chce trpělivost s náročnou administrací a schopnost obstarat dostatek vlastních zdrojů. Mezi základní podmínky programů totiž patří, že finanční prostředky jsou uvolňovány až po úspěšné realizaci projektu, jen výjimečně, při tzv. etapizaci projektu, je umožněno průběžné čerpání dotace. Za přípravu a chod jednotlivých operačních programů jsou zodpovědná příslušná ministerstva. Žádost spolu se zpracovanou projektovou dokumentací žadatel

⁸¹⁾ *Směrnice pro žadatele. Program Iniciativy INTERREG IIIA – Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko.* Praha: MMR/CRR/JčSN, 2004. s. 9-10.

předkládá po oficiálním vyzvání k předkládání projektů příslušnému zprostředkujícímu subjektu. Zprostředkujícími subjekty bývají podřízené agentury ministerstev a jsou vždy uvedeny v kontaktech všech programů.

4. 3. Vybraná obecná kritéria oprávněnosti projektů

- ✓ *„Statut žadatelů a partnerů* – Oprávněným žadatelem o pomoc ze strukturálních fondů může být jakákoli fyzická nebo právnická osoba, ať z veřejného či privátního sektoru.
- ✓ *Soulad cílů projektů s prioritami a opatřeními konkrétních programových dokumentů* – Vazba na programové dokumenty (Národní rozvojový plán, RPS, apod.), a zejména na operační programy, a to regionální a sektorové, které po vyjednání se zástupci Evropské komise tvoří mantinely, v nichž se obsah a rozsah projektu bude nacházet.
- ✓ *Kritérium adicionality finančních příspěvků* – Žadatel si musí předem ověřit, jak velkou část celkových oprávněných nákladů projektu je možné maximálně nárokovat k financování ze zdrojů daného fondu, programem nebo iniciativy Společenství. Maximální výše rozpočtů se liší dle jednotlivých cílů a charakteru projektu.
- ✓ *Časové omezení projektu* – Projekt musí být realizován v rámci programového období, ve kterém žádá o přidělení finančních prostředků. Toto období, po které lze čerpat oprávněné náklady (dle definice přijatelných a nepřijatelných nákladů dle směrnice EK č. 1685/2000) začíná v rámci zkráceného programovacího období 2004-2006 1. 1. 2004 a končí dva roky po skončení programovacího období (tj. 31. 12. 2008).⁸²⁾

⁸²⁾ <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 10. prosince 2005]

4. 4. Finanční podpory projektů ČR – dotace z fondů EU

V České republice v současnosti existuje celkem pět specificky zaměřených operačních programů:

- ✓ Operační program Průmysl a podnikání (OPPP),
- ✓ Společný regionální operační program (SROP),
- ✓ Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ),
- ✓ Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství),
- ✓ Operační program Infrastruktura (OPI).

Tyto operační programy budou fungovat až do konce roku 2006, poté budou pro období 2007-2013 vyhlášeny nové. Na oblast hl. m. Prahy se výše uvedené operační programy nevztahují. V následující tabulce č. 8 uvádím přehled operačních programů a jejich vazbu na příslušné strukturální fondy.

Tabulka č. 8: **Přehled operačních programů a jejich vazba na příslušné strukturální fondy (v %, v závorce jsou uvedeny resorty v jejichž gesci jsou řídicí orgány jednotlivých operačních programů)**

Název OP	OP	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG
OP Průmysl a podnikání (MPO)	17,94	17,94			
OP Infrastruktura (MŽP)	16,94	16,94			
OP Rozvoj lidských zdrojů (MPSV)	21,92		21,92		
OP Rozvoj venkova a	11,96			11,46	0,50

multifunkční zemědělství (MZe)					
Společný regionální OP (MMR)	31,24	27,99	3,25		
OP celkem	100,00	62,87	25,17	11,46	0,50

Pramen: <<http://www.strukturalni-fondy.cz>> [cit. 10. prosince 2005]

Tabulka č. 9: Programy Evropské unie na česko-rakouském příhraničí v období vstupu ČR do EU

Název operačního programu	Alokace 2004-2006	
	Podíl	Celkem mil. €
OP Průmysl a podnikání	18 %	261
OP Infrastruktura	17 %	246
OP Rozvoj lidských zdrojů	22 %	319
OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	12 %	174
Společný regionální OP	31 %	450
Celkem OP	100 %	1450

Pramen: <<http://www.ersn.cz>> [cit. 5. prosince 2005]

Z této tabulky je zřejmé, že největší podíl prostředků na česko rakouském příhraničí je přidělen Společnému regionálnímu OP a naopak nejméně je přiděleno OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

4. 5. Jak sestavit projekt – orientační osnova projektové žádosti

1. „Název projektu – výstižná formulace názvu vyjadřující věcný záměr projektu.
2. Umístění projektu – přesná specifikace místa realizace projektu.
3. Zdůvodnění projektu – proč žadatel projekt předkládá.
4. Popis projektu – (tj. cíl/záměr projektu, charakteristika stávajících problémů/potřeb, vazba na priority a opatření programů, stanovení jasně

formulovaných krátkodobých a střednědobých cílů a očekávaných přínosů projektu, zdůvodnění potřeby podpory).

5. Zabezpečení projektu (analytické, organizační, finanční, technické, personální).
6. Časový postup při realizaci projektu – zahrnuje popis jednotlivých etap realizace projektu z hlediska časového a finančního a závazek zahájit projekt ve stanoveném termínu.
7. Finanční plán – obsahuje analýzu nákladů a výnosů, plánované toky finančních prostředků, zdrojů financování, způsob poskytování finančních prostředků, obsahuje etapy a navrhovaný způsob financování, spolufinancování (realizuje se formou finanční tabulky, která tvoří povinnou součást projektu a vyjadřuje objemy finančních prostředků z jednotlivých zdrojů).
8. Výběr a stanovení indikátorů pro monitorování a hodnocení projektu.
9. Vliv projektu na životní prostředí.
10. Očekávané efekty z realizace projektu (finanční, společenské), návrhy na další opatření.
11. Zajištění implementace projektu do praxe – jaké instituce se budou podílet na realizaci, jakým způsobem bude zajištěna kontrola finančních toků, nezávislý audit, předkládání zpráv o dosažených efektech apod.
12. Zajištění rovných podmínek pro muže a ženy.
13. Opatření pro zajištění publicity.⁸³⁾

Výše uvedený výčet pravidel a postupů v souvislosti s přípravou projektové žádosti je samozřejmě pouze orientační, neboť konkrétní požadavky na projekty se v rámci jednotlivých operačních programů značně liší.

Dle názoru jednatele Euroregionu Silva Nortica při sestavování projektů problémy moc nejsou, protože projekty jsou v podstatě jednoduché. Spíše je problém donutit žadatele, aby se drželi příslušných pravidel.

Pokud se jedná o projekty financované z Dispozičního fondu, tak mezi největší problémy patří: zapojení přeshraničního partnera, přeshraniční dopad projektu, splnění

⁸³⁾ <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 10. prosince 2005]

administrativních požadavků ze strany žadatelů, vyúčtování projektů, převod finančních prostředků na účty příjemců dotace, protože je zdlouhavý a dále monitoring projektů.

5. Euroregion a důvod jeho vzniku

Hraniční regiony trpí historickými důsledky své periferní polohy a z toho vyplývající izolací. „Hranice jsou jizvy dějin. Při rozmanitosti problémů a šancí po obou stranách hranic v Evropě je přeshraniční spolupráce nepostradatelná. Pomáhá realizovat mezinárodně právní zásady v přeshraniční a regionální oblasti: spolupráci veřejnoprávních instancí pod úrovní státu a různých skupin obyvatelstva podporuje daleko přes hranice států mír, svobodu, jistotu a hájení lidských práv a také ochranu etnických a národnostních menšin. Hraniční regiony se tím stávají stavebními kameny a mosty při procesu evropského sjednocení, při soužití evropského obyvatelstva a menšin.“⁸⁴⁾

Politicky motivované bariéry národních států uměle zpřetrhaly hospodářské kontakty dotčených regionů a kulturní souvislosti. Kvůli své poloze se oblasti u státních hranic vyvíjely často zcela jinak než oblasti uvnitř státu.

Přáním obyvatel příhraničních regionů byl život stejně tak kvalitní jako ve vnitrozemí a z tohoto důvodu začaly vznikat euroregiony.

Euroregiony jsou nadnárodním typem svazků měst a obcí. „Jsou to územní jednotky, které sdružují jednotlivé příhraniční oblasti různých států Evropy. Jejich výhodou je fakt, že města a obce na obou stranách hranice mohou své problémy řešit společně.“⁸⁵⁾ Z právního hlediska jsou euroregiony dobrovolná sdružení obcí v příhraničních regionech, ale členy mohou být i jiné organizace – např.: vzdělávací nebo kulturní instituce. Na druhé straně ale členem euroregionu nemusí být všechny obce ve vymezené oblasti, protože o členství v euroregionu rozhoduje zastupitelstvo obce. Vzhledem k velkému počtu euroregionů vzniklých na území Evropy zajišťuje jejich koordinaci Asociace evropských hraničních regionů. Euroregiony fungují na základě vlastních stanov.

⁸⁴⁾ *Preambule Evropské charty hraničních a přeshraničních regionů*, 20. listopad 1995.

⁸⁵⁾ <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 13. prosince 2005]

Cílem euroregionu je podpora a realizace projektů odrážející všechny formy spolupráce mezi smluvními stranami; prostřednictvím přeshraniční spolupráce překonávat hranice, tedy snížit jejich význam na úroveň správního členění s pozitivně stimulujícím účinkem na spolupráci.

„První snahy o koordinovaný přístup v rámci příhraničního rozvoje je možno nalézt v 50. letech, krátce po druhé světové válce, kdy se zástupci příhraničních oblastí podél mnoha evropských hranic spojili, aby projednali odstranění hraničních bariér. Začali tak zakládat sdružení obcí, která se vztahovala k oblastem společného zájmu, jejich cílem bylo zlepšení přeshraniční spolupráce. První tzv. nadhraniční regiony, které v západní Evropě existují, vznikaly nejprve z hospodářských důvodů.

V roce 1981 byla přijata Charta příhraničních a hranice přesahujících regionů v Evropě, která zdůrazňovala nutnost spolupráce se zeměmi střední a východní Evropy. V roce 1991 vydala Komise EU dokument Evropa 2000, který klade velký důraz na realizaci hesla *Evropa regionů*.“⁸⁶⁾

5. 1. Vznik euroregionů v Evropě a v ČR a jejich cíle

Vznik euroregionů se v Evropě započal v roce 1958, kdy se jako první ustanovil Euroregion Bronzu (Euroregion Gronau) na německo-nizozemských hranicích. V současné době existuje v Evropě asi 100 euroregionů. Jejich činnost koordinuje Asociace evropských hraničních regionů (AEBR), která byla založena v roce 1971 deseti hraničními regiony. V současné době tato Asociace reprezentuje více než 170 hraničních regionů po celé Evropě. Členy asociace mohou být hraniční nebo přeshraniční regiony, které jsou součástí členských států EU nebo Rady Evropy. V současnosti patří mezi hlavní cíle Asociace iniciování a podpora přeshraniční spolupráce v Evropě, zastupování zájmů hraničních regionů v národních a nadnárodních parlamentních institucích, orgánech a úradech, spolupráce s orgány EU a Rady Evropy. Tyto a další cíle jsou obsaženy v Chartě evropských hraničních regionů. Asociace na začátku 90. let asistovala při vzniku řady podpůrných programů EU a Rady Evropy pro rozvoj přeshraniční

⁸⁶⁾ <<http://www.euroskop.cz>> [cit. 13. prosince 2005]

spolupráce (INTERREG II, LACE PHARE CBC), což přivedlo do jejich řad také české euroregiony.

Na území ČR začaly vznikat první projekty příhraniční spolupráce počátkem 90. let. Tato sdružení se zformovala v naprosté většině na bázi přeshraniční spolupráce, tedy jako euroregiony, nebo jako jiné neformální spojení iniciativ přeshraniční spolupráce ("výbory pro spolupráci" na česko - rakouské hranici). Z časového hlediska paralelně vznikaly v celé ČR regionální rozvojové agentury, a to iniciativně tlakem z obecní úrovně či úrovně sdružení obcí.

Působení euroregionálních sdružení měst a obcí v příhraničních částech ČR je zaměřeno částečně na plánování a přípravu konkrétních projektů pro oživení tohoto území podporovaných mimo jiné i Evropským společenstvím (v rámci programů Phare CBC a INTERREG) od sběru podnětů z úrovně obcí, po poradenství při přípravě projektů na jejichž přípravě a realizaci se mohou též mimo další podílet regionální rozvojové agentury činné v daném území. Do jejich působnosti spadá:

- ✓ příprava návrhů projektů,
- ✓ konzultační poradenství,
- ✓ zajištění přeshraniční náležitosti návrhů projektů,
- ✓ spolupráce s regionálním výborem pro výběr projektů daného programu,
- ✓ po rozhodnutí o financování také možná následná spolupráce s regionální rozvojovou agenturou při realizaci projektů,
- ✓ spoluúčast na realizaci celostátních programů (granty, pomoc při realizaci státní regionální politiky, zajištění informačních toků),
- ✓ spoluúčast na realizaci mezinárodních podpůrných programů (Phare, INTERREG, později ve vazbě na strukturální fondy)
- ✓ vlastní poradenská činnost.

Mezi další výčet aktivit euroregionu patří také spolupráce národních stran na tvorbě kalendáře společenských, kulturních a sportovních akcí konaných na území jednotlivého euroregionu - podpora nejen cestovního ruchu, ale i kulturní výměny a mezilidského setkávání, snaha o nastavení spolupráce záchranných systémů v území,

spolupráce mezi školami, podpora hospodářství a obchodu, podíl na řešení společných problémů v oblasti životního prostředí apod.

V posledních letech si euroregiony na území ČR upevnily své postavení a staly se tak plnohodnotným partnerem subjektů veřejné správy na všech úrovních při zajištění rozvoje příhraničních oblastí.

Cíle euroregionů jsou následující:

- ✓ Spolupráce v otázkách územního plánování a uspořádání
- ✓ Zachování a zlepšování životního prostředí
- ✓ Zvyšování životní úrovně obyvatel
- ✓ Rozvoj a zlepšení infrastruktury přesahující hranice
- ✓ Rozvoj spolupráce při likvidaci požárů a přírodních katastrof
- ✓ Rozvoj turistiky a kultury
- ✓ Zlepšování mezilidských vztahů

5. 2. Členství v euroregionu

Členství v euroregionu je obecně dobrovolné. Existují členové řádní i čestní. Členy euroregionu se mohou stát města a obce, jejichž orgány členství právně stvrdí a písemně se zavážou dodržovat usnesení orgánů euroregionu. Tato forma spolupráce nevytváří žádné nové struktury, nýbrž je servisním místem pro přeshraniční záležitosti. To je ostatně jasné i z definice euroregionů Jense Gabbeho, dlouholetého generálního sekretáře Asociace evropských přeshraničních regionů: "Euroregiony jsou hnací soukolí přeshraničních vztahů, kontaktů, předávání znalostí. Vyžadují uspořádání, organizaci a vysoce postavené spolupracovníky, aby mohli řešit mnohostranné úkoly. Nenahrazují však v žádném případě správní aparát státu." Asociace evropských přeshraničních regionů (Arbeitsgemeinschaft Europäischer Grenzregionen, AGEG), jejímž prezidentem je John Vallvé, má v současné době 59 členů a celkem zastupuje 150 přeshraničních subjektů v celé Evropě.

Euroregion se rozpouští, jestliže jedna ze stran dobrovolně oznámí ukončení svého členství. Zbývající strany mohou uzavřít dohodu o založení nového euroregionu.

Vystoupení z Euroregionu je strana povinna oznámit prostřednictvím sekretariátu nejméně šest měsíců před zamýšleným datem ukončení svého členství.

Euroregion je možno rozpustit rovněž na základě rozhodnutí Rady. Rada rozhodne v uvedených případech o způsobu likvidace orgánů a o vyrovnání všech závazků.

5. 3. Euroregion jako prostředník

„Nejde jen o to, aby euroregion sloužil jako prostředek zpřístupňující dotace EU. Jeho význam je daleko hlubší. Nejde jen o výměnu informací, je třeba z euroregionu vytvořit „hláskou troubu“ území, ve kterém existuje. Snahou také je, aby se o přeshraničních problémech nerozhodovalo "tam nahoře v Bruselu nebo v Drážďanech“, ale v místě, kterého se týkají.

Mnohem důležitější je ale odbourat hranice v hlavách lidí, například společně organizovanými kulturními a sportovními akcemi. Ani projekty typu přeshraniční radiové stanice, přeshraniční autobusové linky, společná gymnázia, přeshraniční národní parky nebo společné povodňové komise nepomohou, když obyvatelé nechtějí spolupracovat. Euroregion je, viděno z této perspektivy, krokem v evropské mozaice.

V euroregionech spolupracují přes hranice města, obce a okresy, popřípadě komunální a regionální struktury. Často jsou ve spolupráci zainteresované i obchodní komory, odbory a sociální partneři. Evropská komise tuto činnost co možná nejvíc podporuje.

Nejdůležitějším úkolem euroregionů je podpora a další rozvíjení spolupráce v oblasti lokálního a regionálního plánování, podpora projektů v oblasti životního prostředí, v hospodářské sféře, v kultuře a sportu a vytváření prostoru pro setkávání lidí.“⁸⁷⁾

5. 4. Způsoby financování

Euroregiony financují svou činnost z vlastních zdrojů, kterými jsou:

- ✓ roční příspěvky – přičemž výše příspěvků členských měst a obcí v přepočtu na 1 obyvatele je stanovena každoročně valnou hromadou (příp. sněmem či kongresem), v případě ostatních členů schvaluje valná hromada částku paušální,
- ✓ vklady spolků, organizací, podnikatelských subjektů a institucí,
- ✓ dobrovolné přijaté dary a podpory,

⁸⁷⁾ <<http://www.businessinfo.cz>> [cit. 5. ledna 2006]

- ✓ výnosy z publicistické, vydavatelské a jiné činnosti sdružení,
- ✓ dotace nadnárodních organizací, dotace z veřejných rozpočtů.

„Euroregiony v ČR financují své rozvojové programy a další potřeby z členských příspěvků zúčastněných obcí (v minulosti i z příspěvků z rozpočtů příslušných okresních úřadů). Na rozvojové programy do technické infrastruktury (zejména na rozvoj dopravních sítí, zlepšení životního prostředí), ale i na rozvoj turistiky, programy v rámci sportovního a kulturního rozvoje apod. mohou získávat i finanční prostředky od EU např. z grantů v rámci programu PHARE CBC Rakousko-ČR, programu PHARE CBC Svobodný stát Bavorsko-ČR, programu PHARE CBC Svobodný stát Sasko-ČR, PHARE CBC Polsko-ČR, programu East-East a CREDO.“⁸⁸⁾

Strany Euroregionu mají přístup k informacím, týkajícím se disponování s fondy Euroregionu. Část finančních prostředků je určena na provoz sekretariátu Euroregionu.

„Nakládání s finančními prostředky podléhá předpisům o financování, které schvaluje valná hromada, finanční a hmotné prostředky sdružení lze používat pouze k jeho činnosti. Euroregion hospodaří podle svého rozpočtu, který je sestavován jako vyrovnaný. V případě, že by byl objem rozpočtových příjmů nižší než objem rozpočtových výdajů, je tento schodek financován úvěrem nebo půjčkou.“

Struktura příjmů a objem rozpočtů euroregionů zpravidla neumožňuje významnějším způsobem spolufinancovat rozvojové projekty. Přispívají však velmi významně na zajištění poradenské činnosti, kterou euroregiony financují ze svého rozpočtu. Jde o přípravu návrhů projektů – konzultační poradenství, zajištění přeshraniční náležitosti návrhů projektů, spolupráci s regionálním výborem pro výběr projektů daného programu, po rozhodnutí o financování také možnou následnou spolupráci s regionální rozvojovou agenturou při realizaci projektů, spoluúčast na realizaci celostátních programů (granty, pomoc při realizaci státní regionální politiky) apod.“⁸⁹⁾

⁸⁸⁾ PEKOVÁ, J.. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. s. 39.

⁸⁹⁾ PEKOVÁ, J.. *Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě*. Sborník konference s mezinárodní účastí. Praha: Oeconomica, 2005.

Rozpočet euroregionu je zcela nezávislý na Dispozičním fondu, ale euroregion si může podávat žádosti do Dispozičního fondu. Rozpočet je závislý na realizaci projektů.

5. 5. Jednotlivé euroregiony v ČR

V ČR dnes funguje třináct euroregionů. Přehled jednotlivých euroregionů jsem zachytila do následující tabulky č. 10:

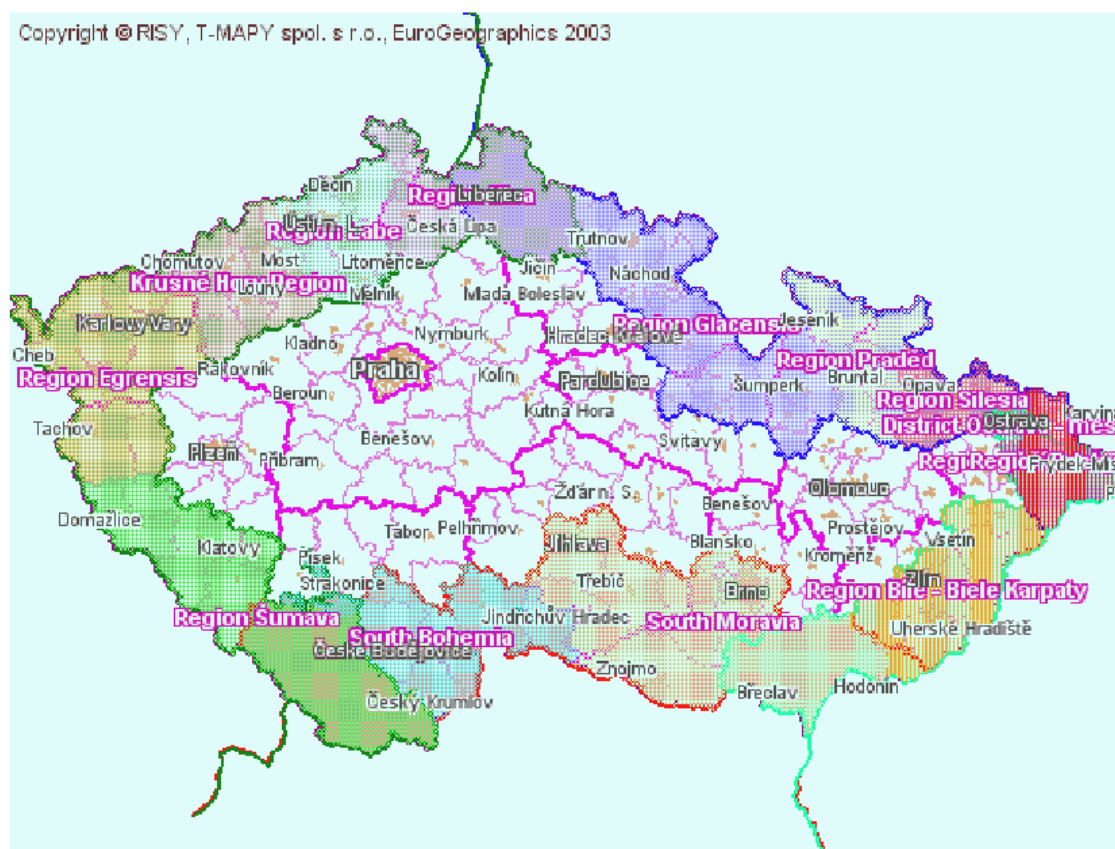
Tabulka č. 10: Přehled jednotlivých euroregionů v ČR

Název euroregionu	Datum vzniku	Sousední stát
Euroregion Elbe/Labe	24. 6. 1992	Německo
Euroregion Krušnohoří	18. 12. 1992	Německo
Euroregion Egrensis	3. 2. 1993	Německo
Euroregion Šumava	20. 9. 1993	Německo, Rakousko
Euroregion Silva Nortica	28. 5. 2002	Rakousko
Euroregion Pomoraví	23. 6. 1999	Rakousko, Slovensko
Euroregion Bílé Karpaty	30. 7. 2000	Slovensko
Euroregion Beskydy	9. 6. 2000	Slovensko, Polsko
Euroregion Těšínské Slezsko	22. 4. 1998	Slovensko, Polsko
Euroregion Silesia	20. 9. 1998	Polsko
Euroregion Praděd	2. 7. 1997	Polsko
Euroregion Glacensis	5. 12. 1996	Polsko
Euroregion Nisa	21. 12. 1991	Polsko, Německo

Pramen: <www.euroskop.cz> [cit. 13. října 2005]

Z této tabulky zjistíme, že nejstarším euroregionem je Euroregion Nisa, který sousedí s Polskem a Německem a naopak nejmladší je Euroregion Silva Nortica, jehož sousedním státem je Rakousko.

Mapa č. 4: Území ČR s vyznačením jednotlivých euroregionů

Pramen: <<http://www.businessinfo.cz>> [cit. 5. ledna 2006]

II. Praktická část

6. Euroregion Silva Nortica

Silva Nortica je historické označení území na sever od Dunaje z dob starověkého Říma a znamená Severní les. Strom a vodní hladina symbolizují spojení Waldviertelu a Jižních Čech.

„9 hvězdiček v logu Euroregionu Silva Nortica představuje 9 okresů (5 waldviertelských a 4 jihočeské) v euroregionu.“⁹⁰⁾

6. 1. Založení a výstavba Euroregionu Silva Nortica

Historie procesu založení společné rakousko-české diskusní platformy sahá až do roku 1989. Iniciativa Waldviertel Managementu směřovala nejdříve na jihočeské přednosta okresů, později na nově založené regionální rozvojové agentury v Jindřichově Hradci a v Českých Budějovicích, se kterými byla 13. 4. 2000 podepsána Deklarace o spolupráci mezi regiony.

Po aktivním zásahu Sdružení měst a obcí Jihočeského kraje (SMOJK) se snahy o založení euroregionu zintenzivnily.

Jednání byla nakonec završena slavnostním založením Euroregionu Silva Nortica 28. 5. 2002 v Hospodářském parku Gmünd/České Velenice.

Zakladateli jsou Euroregion Pro Waldviertel na rakouské straně a sdružení Jihočeská Silva Nortica na české straně. Euroregion Silva Nortica zahrnuje území okresu Jindřichův Hradec, České Budějovice, Písek a Tábor v Jihočeském kraji a region Waldviertel s okresy Zwettl, Krems, Gmünd, Waidhofen an der Thaya a Horn na území Spolkové země Dolní Rakousko. Oba regiony se vyznačují společnými charakteristikami jako je převažující zemědělství a orientace na cestovní ruch.

Sdružení právnických osob Jihočeská Silva Nortica (JčSN) bylo založeno 16. 5. 2002 jako dobrovolné sdružení obcí, měst a dalších právnických osob v české části euroregionu. Počet obyvatel členských měst a obcí je více než 260 000.

⁹⁰⁾ <<http://www.ersn.cz>> [cit. 5. listopadu 2005]

K největším členům patří města České Budějovice, Tábor, Písek, Jindřichův Hradec, Milevsko, Třeboň, Dačice a další významná příhraniční města; dále je to Jihočeská hospodářská komora, Regionální agrární komora, Okresní agrární komora Jindřichův Hradec a podnikatelské subjekty, jmenovitě ČSAD Jihotrans, ADACO Jindřichův Hradec, ENVI Třeboň. Sdružení je programově zaměřeno na přeshraniční spolupráci s obcemi, městy a vyššími celky veřejné správy příhraničního regionu Dolního Rakouska – Waldviertel. Sekretariát sdružení byl založen 1. 11. 2002 v Jindřichově Hradci. Na jeho založení byl získán finanční příspěvek z programu Evropské unie - Společného fondu malých projektů CBC Phare.

Europaplattform Pro Waldviertel byla založena 22. 2. 1995 jako nástupce akciové společnosti Pro Waldviertel. K ní patří všichni političtí zástupci všech zákonodárných institucí a 81 členských obcí. Europaplattform Pro Waldviertel a Waldviertel Management jsou nositeli úkolu regionálního rozvoje se silným přeshraničním působením.

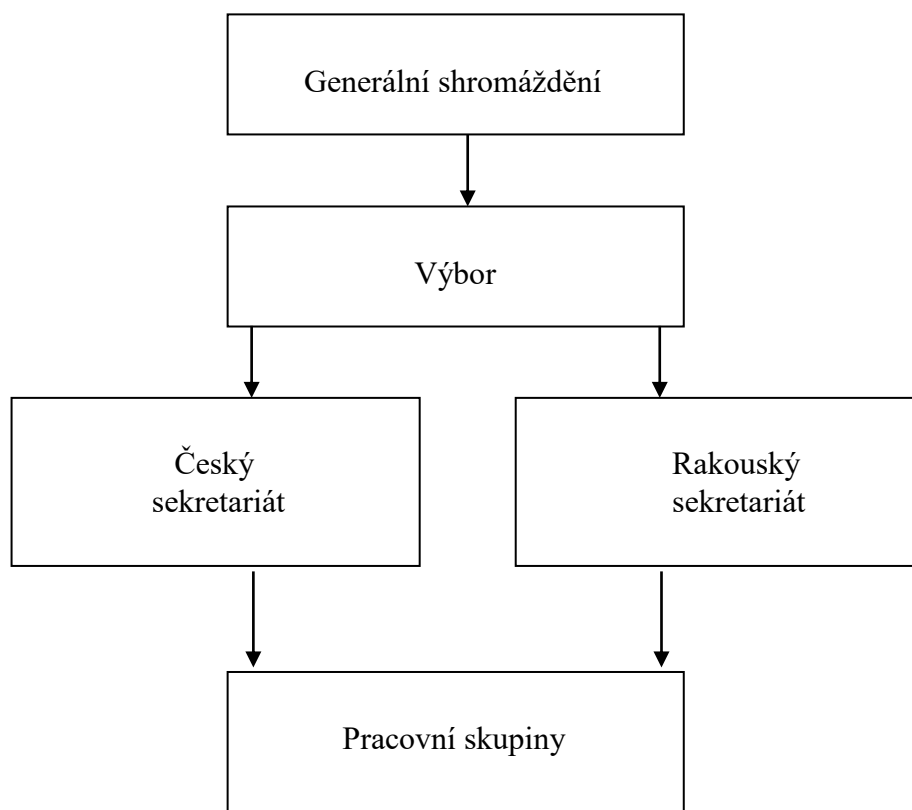
6. 2. Geografické údaje o Euroregionu Silva Nortica

Česká část Euregia Silva Nortica má rozlohu 6035 km² a 444,5 tis. obyvatel. Území je součástí Českého masivu, s výrazným zastoupením Českobudějovické a Třeboňské pánve. V oblasti se nachází řada přírodních a kulturních památek. Má převážně zemědělský a rekreační charakter s tradičním rybníkářstvím. V Třeboňské rybníční soustavě je 70 km² vodních ploch včetně jednoho z největších evropských rybníků Rožmberka.

Rakouská část Euregia Silva Nortica, region Waldviertel, má rozlohu 4604 km² a 224 tis. obyvatel. Český masiv zde tvoří náhorní plošinu s charakteristickými formami zvětřování žuly a ruly. V zemědělství a lesním hospodářství převažují střední a malé podniky. Cestovní ruch se orientuje na nabídku návštěvníkům vyhledávajícím zdraví a sport.

6. 3. Vnitřní struktura Euroregionu Silva Nortica

Schéma č. 1: **Struktura Euroregionu Silva Nortica**

Tuto vnitřní strukturu Euroregionu Silva Nortica podrobněji rozepisují níže.

Generální shromáždění Euroregionu Silva Nortica

Generální shromáždění je nejvyšším orgánem Euroregionu a sestává z max. 26 zástupců s právem hlasovacím za každý stát. To znamená, že na stát připadá:

- ✓ 13 zástupců obcí,
- ✓ 1 zástupce Fondu malých projektů,
- ✓ 1 zástupce z oblasti regionálního rozvoje,
- ✓ vedoucí příslušného sekretariátu,
- ✓ vedoucí odborných pracovních skupin (max. 10).

Způsob volby zástupců do generálního shromáždění se řeší na úrovni příslušného státu.

Funkce generálního shromáždění:

- ✓ Generální shromáždění volí ze svého středu předsedu a místopředsedu.
- ✓ Generální shromáždění potvrzuje dosazení, případně odvolání vedoucího sekretariátu a odborných pracovních skupin a usnází se na pracovním programu.
- ✓ Výbor a sekretariát poskytují generálnímu shromáždění zprávu o činnosti i o plánovaných aktivitách.
- ✓ Generální shromáždění zasedá podle potřeby, avšak minimálně jedenkrát ročně.
- ✓ Generální shromáždění se může usnést, že zasedání se bude konat veřejně, když to bude ve veřejném zájmu nebo když to bude vyžadovat veřejné blaho či zájem.

Výbor

Euroregion Silva Nortica je reprezentován výborem. Výbor sestává z dvou předsedů generálního shromáždění, z jejich zástupců a vedoucích obou sekretariátů.

Funkce výboru:

- ✓ Výbor reprezentuje euroregion.
- ✓ Výbor podporuje a řídí práci sekretariátu.
- ✓ Společně se sekretariáty je výbor odpovědný za koordinaci přeshraniční spolupráce a přeshraničních projektů.
- ✓ Výbor zasedá podle potřeby, minimálně 2x ročně, a může se usnést, že zasedání se bude konat veřejně, když to bude ve veřejném zájmu nebo když to bude vyžadovat veřejné blaho či zájem.⁹¹⁾

Současné složení výboru

- Předseda:

Ing. Johann Hofbauer, Abgeordneter zum NÖ Landtag (AT⁹²⁾)

Ing. František Štangel (starosta NOVÉ HRADY - okres České Budějovice) (CZ⁹³⁾)

⁹¹⁾ Podrobněji: *Zakládací dohoda Euroregionu Silva Nortica*.

⁹²⁾ AT je zkratkou pro Rakousko.

⁹³⁾ CZ je zkratkou pro Českou republiku.

▪ Místopředseda:

Reinhard Deimel (starosta DOBERSBERG – okres Waidhofen/Thaya)(AT)

Präsident Anton Koczur (AT)

Ing. Karel Matoušek (starosta JINDŘICHŮV HRADEC - okres Jindřichův

Hradec) (CZ)

Regionalmanager Franz Schlögl (mit beratender Stimme) (AT)

▪ Vedoucí sekretariátu:

Mgr. Pavel Hložek (CZ)

Sekretariáty

V každém státě je zřízen sekretariát. Sekretariát sestává z vedoucího a jemu příslušných spolupracovníků. Předseda generálního shromáždění je současně nadřízeným sekretariátu. Vedoucí sekretariátu je navrhován předsedou generálního shromáždění každého státu a potvrzen generálním shromážděním.

Oba sekretariáty Euroregionu Silva Norica jsou odpovědné za věcné vyřizování úkolů a za řádné vedení správy Euroregionu Silva Nortica. Sekretariáty uskutečňují ustanovení generálního shromáždění a vedou běžnou agendu. Jsou obzvláště odpovědny za:

- ✓ prezentaci navenek,
- ✓ sestavování a provádění pracovního programu Euroregionu Silva Nortica,
- ✓ koordinaci práce odborných pracovních skupin,
- ✓ koordinaci vlastních aktivit se sekretariátem partnera,
- ✓ provádění společných informativních setkání a jiných přeshraničních akcí,
- ✓ přípravu jednání generálního shromáždění i výboru Euroregionu Silva Nortica.

Pracovní skupiny

Důležitý instrument pro přeshraniční odbornou spolupráci představují pracovní skupiny, které byly založeny zrcadlově na obou stranách hranice. Jejich úkoly jsou vyjádřeny v programovém prohlášení a mají v podstatě posoudit na odborné úrovni společné problémy a zájmové oblasti; formulovat a předávat podněty k řešení problémů krajským či centrálním orgánům a institucím; projednávat pracovní náměty,

iniciovat projektové záměry; připomínkovat a dávat doporučení ke strategickým dokumentům, studiím a projektům s přeshraničním dopadem; vytyčit společné priority a opatření v souladu se strategiemi rozvoje obou regionů; připravovat náměty na projekty a projekty do podpůrných programů EU; sledovat realizaci doporučených projektů. Veškerá činnost pracovních skupin je podporovaná sekretariáty Euroregionu Silva Nortica.⁹⁴⁾

„Euroregion Silva Nortica má tyto pracovní skupiny:

- ✓ Infrastruktura & Doprava
- ✓ Cestovní ruch
- ✓ Podpora a rozvoj podnikání
- ✓ Zemědělství, lesnictví, rybářství & Rozvoj venkova
- ✓ Sociální oblast & Zdravotnictví (doposud nezačala svoji přeshraniční činnost)
- ✓ Životní prostředí
- ✓ Lidské zdroje & Trh práce
- ✓ Bezpečnost & Krizové situace (doposud nezačala svoji přeshraniční činnost)
- ✓ Partnerství měst a mikroregionů.“⁹⁵⁾

Dále se podrobněji věnují charakteristikám jednotlivých pracovních skupin.

Pracovní skupina: Infrastruktura a doprava

Vedoucí pracovní skupiny:

Ing. Johann Hofbauer (zastupitel země Dolní Rakousko)(AT)

Anton Koczur (starosta Gross Siegharts)(AT)

PhDr. Jiří Vlach (1. místopředseda Jihočeského kraje)(CZ)

Hlavní úkoly (priority):

- ✓ velké investiční záměry silničního a železničního propojení Jihočeského kraje a Dolního Rakouska,

⁹⁴⁾ Podrobněji: Interní materiály Euroregionu Silva Nortica

⁹⁵⁾ <<http://www.ersn.cz>> [cit. 15. října 2005]

- ✓ vyšší propustnost hranic - rozšíření počtu turistických hraničních přechodů,
- ✓ informovanost návštěvníků - vyznačení blízkých cílů na území druhého státu směrovými tabulemi.

Pracovní skupina: Cestovní ruch

Vedoucí pracovní skupiny:

Markus Hann (jednatel Destination Waldviertel s.r.o.)(AT)

Ing. Marcela Kolářová (manažerka města Třeboň)(CZ)

Hlavní úkoly (priority):

V pracovní skupině cestovní ruch byla zatím stanovena následující pracovní témata:

- ✓ spolupráce při vytváření produktů cestovního ruchu - výlovy, kongresy, slavnosti,
- ✓ vzájemná spolupráce při propagaci jižní Čechy – Waldviertel,
- ✓ projekt „Vítejte sousedé - výletní cíle“.

Pracovní skupina: Podpora a rozvoj podnikání

Vedoucí pracovní skupiny:

Erwin Kreuzwieser (jednatel ARGE Grenznutzen Gmünd)(AT)

Ing. Jan Kubeš (předseda představenstva Jihočeské hospodářské komory)(CZ)

Hlavní úkoly (priority):

- ✓ vzájemná informovanost, spolupráce Hospodářských komor a podnikatelských subjektů (výstavy, semináře, konzultace),
- ✓ podpora podnikatelů v přímém příhraničním pásmu,
- ✓ rozšířit systém nabídek a poptávek Jihočeské hospodářské komory, podpořit přístup rakouského kapitálu do Čech.

Pracovní skupina: Zemědělství, lesnictví, rybářství & Rozvoj venkova

Vedoucí pracovní skupiny:

Franz Höfer (EAGFL poradce Waldviertemanagementu)(AT)

Ing. Hana Hricová (ředitelka Regionální agrární komory České Budějovice)(CZ)

Hlavní úkoly (priority):

- ✓ vzájemná informovanost, spolupráce agrárních komor,
- ✓ příprava společných projektů - agroturistika, diverzifikace činností, technologie nepotravinářského využití zemědělských plodin ad.,
- ✓ aktivity směřující k rovnoprávnému postavení a konkurenceschopnosti českých zemědělců.

Pracovní skupina: Životní prostředí

Vedoucí pracovní skupiny:

akad. RM Elisabeth Wagner (vedoucí Kanceláře pro životní prostředí, Waldviertel)(AT)

RNDr. Jan Pokorný (jednatel ENVI s.r.o. Třeboň)(CZ)

Hlavní úkoly (priority):

- ✓ vzájemná informovanost o dění v oblasti životního prostředí, koordinace aktérů a projektů,
- ✓ oblasti spolupráce – odpady, obnovitelné energie, retenční plochy – pěstování biomasy.

Pracovní skupina: Lidské zdroje & Trh práce

Vedoucí pracovní skupiny:

Gerhard Maier (vedoucí AMS/Úřadu práce Horn)(AT)

Ing. Miroslav Dvořák (předseda představenstva a ředitel ADACO a.s. Jindřichův Hradec)(CZ)

Hlavní úkoly (priority):

- ✓ pracovní trh v příhraničí,
- ✓ pracovní uplatnění handicapovaných osob,
- ✓ pracovní podmínky po vstupu do EU,

- ✓ další oblasti spolupráce – celoživotní vzdělávání, partnerství škol, společný komunikační a informační systém.

Pracovní skupina: Partnerství měst a mikroregionů

Vedoucí pracovní skupiny:

Ing. Jiří Hladík (ředitel Ústředního pozemkového úřadu, odboru Ministerstva zemědělství ČR)(CZ)

Hlavní úkoly (priority):

- ✓ sledovat, iniciovat partnerství měst a mikroregionů (svazků obcí, impulsních center GIZ),
- ✓ výměna informací v činnosti výkonu státní správy a samosprávy.

6. 4. Impulsní centra

Grenzüberschreitende ImpulsZentren (GIZ) – přeshraniční impulsní centra nabízejí podněty a podporu realizace přeshraničních projektů a každodenních aktivit. Úzkými hospodářskými, sociálními a kulturními kooperacemi mají být v příslušných mikroregionech odbourány existující předsudky a místní obyvatelstvo má být motivováno k větší přeshraniční spolupráci. GIZy, většinou organizované jako sdružení, spolupracují velmi úzce se svými partnery na obou stranách hranice.

Úkoly impulsních center jsou v podstatě identické s úkoly Euroregionu Silva Nortica. Jejich oblast vlivu zahrnuje menší území a s tím spojené konkrétní problémy.

Na území euroregionu v současné době existují na hranici jižní Čechy - Waldviertel čtyři dvojice impulsních center: Region Weitra - Nové Hrady, Gmünd - České Velenice, Litschau - Nová Bystřice, Dobersberg - Slavonice, Drosendorf - Telč (kraj Vysočina), z nichž všechna rakouská již fungují, z českých pracují Nová Bystřice a Slavonice.⁹⁶⁾

České GIZ'y:

⁹⁶⁾ Interní materiály Euroregionu Silva Nortica.

Impuls centrum Nové Hrady (jeho otevření se v současné době připravuje)
Impuls centrum České Velenice (jeho otevření se v současné době připravuje)
Impuls centrum Nová Bystřice
Regionální informační středisko Slavonice

Rakouské GIZ'y:

GIZ Region Weitra
GIZ Gmünd-Schrems
GIZ NORD Litschau
GIZ Thayaland
GIZ Thayatal

6. 5. Plán činnosti Euroregionu Silva Nortica (Sdružení Jihočeská Silva Nortica) na roky 2004 - 2006

Sdružení Jihočeská Silva Nortica si vytýčila na roky 2004 – 2006 tyto cíle:

1. Reprezentace regionu - zastupování společných zájmů našich příhraničních regionů vůči partnerům (jiné euroregiony), kraji, státu a EU.

2. Výměna informací - vzájemná výměna informací o aktivitách, o budoucích záměrech rozvoje v našem regionu; prezentace dosažených výsledků, a to prostřednictvím informačních listů o událostech a plánech Euroregionu Silva Nortica (ERSN), webových stránek, prezentacemi významných událostí a akcí pořádaných pod záštitou ERSN.

3. Strategie rozvoje a programy EU - definice společné strategie rozvoje; zajištění a financování realizace této strategie pomocí národních programů a programů EU; je zaměřena na vytvoření informační platformy pro projektovou činnost, spolupráci při tvorbě nových přeshraničních programů a projektů a pomoc při stanovení priorit pro příští období na základě analýzy silných a slabých stránek; je kladen důraz na spolupráci s regiony Šumava/Böhmerwald/Mühlviertel, na kvalitní projekty; administrace Dispozičního fondu INTERREG IIIA v obou částech euroregionu.

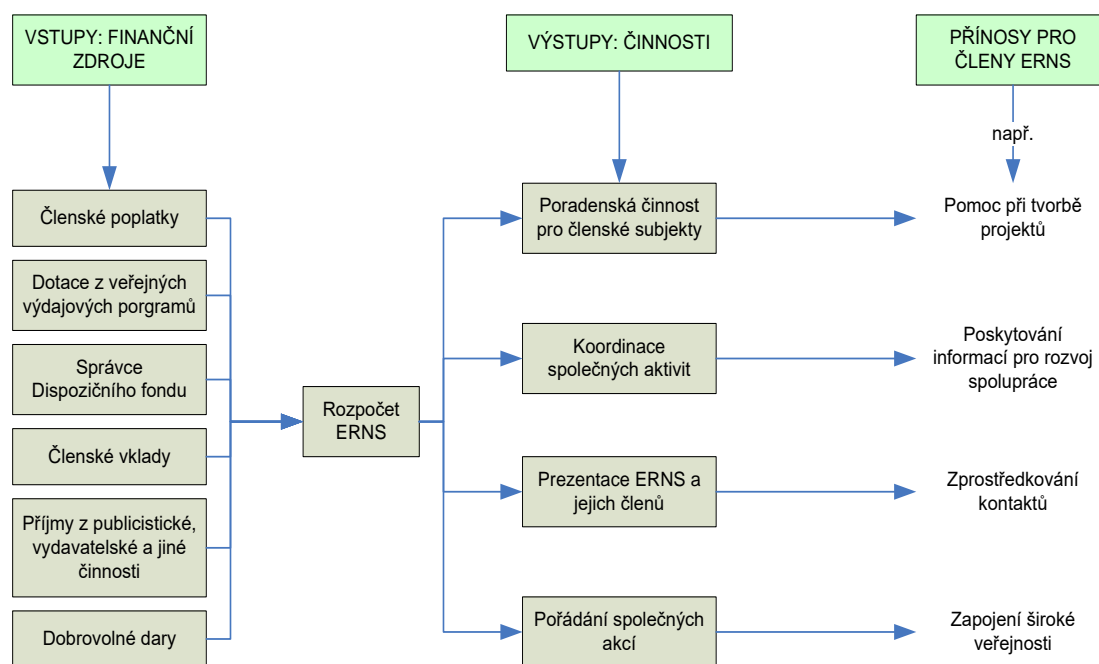
4. Výstavba struktury - výstavba a rozšíření struktury přeshraniční spolupráce v zájmovém území a její zapojení do evropského integračního procesu; je zaměřena na

dosažení vyvážené spolupráce přeshraničních impulzních center (GIZ), sestavení pracovních skupin v souladu s dohodou o spolupráci Dolního Rakouska a 3 českých krajů a s požadavky GIZ. Dále se bude zaměřovat na zapojení významných regionálních orgánů (např. hospodářských a agrárních komor, trhu práce a firem) do činnosti ERSN.

5. Koordinace přeshraniční spolupráce - bude zaměřena na zprostředkování nových aktérů a zájemců o přeshraniční spolupráci, zohlednění potřeb a cílů regionu do projektů a koordinace práce odborných skupin a přeshraničních impulzních center.⁹⁷⁾

Následující schéma č. 2 podává přehled o struktuře příjmů, které slouží k naplnění všech výše uvedených cílů a dále přehled činností ERSN.

Schéma č. 2: **Struktura příjmů a činností Euroregionu Silva Nortica**

⁹⁷⁾ Interní materiály Euroregionu Silva Nortica.

Pramen: KRBOVÁ, J.. Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě. Sborník konference s mezinárodní účastí. Praha: Oeconomica, 2005.

„Jak jsou plněny cíle Sdružení Jihočeská Silva Nortica? Tuto problematiku lze velmi těžko vyjádřit kvantifikovatelnými ukazateli. Proto jsou v následujícím textu uvedeny příklady plnění vytýčených cílů Sdružení.

- 1. Reprezentace regionu:** Tento cíl byl naplněn především úspěšným završením jednání o samotném vzniku Euroregionu Silva Nortica. Dalším významným mezníkem v činnosti Sdružení je to, že se stalo správcem Dispozičního fondu.
- 2. Výměna informací:** Sdružení vydává vlastní informační list Euregio Silva Nortica v česko-německé mutaci, kde informuje o pořádaných akcích a plánech. Provozuje webové stránky <http://www.ersn.cz>. Prostřednictvím místních médií informuje širokou veřejnost o aktuálním dění v regionu.
- 3. Strategie rozvoje a EU programy:** V rámci jednání pracovních skupin dochází ke konkretizaci jednotlivých dílčích cílů směřujících k vyváženému socioekonomickému rozvoji v rámci Euroregionu Silva Nortica.
- 4. Výstavba struktury a koordinace přeshraniční spolupráce:** Sdružení usiluje o vyváženou spolupráci příhraničních impulsních center, které plní podobnou úlohu jako euroregiony, ale působí na menších územích a cílem je řešit společné problémy. Tato impulsní centra, nazývaná též GIZ (Grenzüberschreitende ImpulsZentren), nabízejí podněty a podporu realizace přeshraničních aktivit. Na území ERSN existují již čtyři partnerská centra, z toho jsou na české straně dvě aktivní Impuls centrum Nová Bystřice a Regionální informační středisko Slavonice a dvě připravují svoji činnost (Impuls centrum Nové Hrady a Impuls centrum České Velenice). Partnerem na rakouské straně jsou GIZ Region Weitra (na české straně Nové Hrady), GIZ Gmünd-Schrems (na české straně Č. Velenice), GIZ NORD Litschau (na české straně Nová Bystřice) a GIZ Thayaland (na české straně Slavonice).“⁹⁸⁾

⁹⁸⁾ KRBOVÁ, J.. *Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě*. Sborník konference s mezinárodní účastí. Praha: Oeconomica, 2005.

6. 6. Plán činnosti Euroregionu Silva Nortica (Sdružení Jihočeská Silva Nortica) na rok 2006

Sdružení Jihočeská Silva Nortica si pro rok 2006 stanovila následující cíle:

“1. Správa a administrace Dispozičního fondu INTERREG IIIA v Jihočeském kraji

- ✓ vyhlášení termínu přijímání žádostí, konzultace se žadateli
- ✓ sběr žádostí, kontrola a registrace
- ✓ příprava podkladů pro jednání RŘV⁹⁹⁾, vyhotovení zápisu
- ✓ příprava a podepsání Smlouvy o poskytnutí příspěvku s úspěšnými žadateli
- ✓ výkon dalších činností při administraci fondu (evidence, kontrola, vykazování, žádosti o platbu ad.)

2. Rozvoj funkčních struktur vnitřní spolupráce v rámci projektu “Sítě ERSN – rozvoj a inovace”

- ✓ zajištění činnosti pracovních skupin v oblastech – infrastruktura a doprava; cestovní ruch; podnikání; zemědělství, lesnictví, rybářství a rozvoj venkova; životní prostředí; lidské zdroje a trh práce; sociální oblast a zdravotnictví; partnerství měst a mikroregionů
- ✓ metodická podpora, koordinace činnosti přeshraničních impulzních center (GIZ), rozvoj sítě GIZ v rámci Euroregionu Silva Nortica (ERSN)
- ✓ zajištění programu a organizace 5-6 společných jednání sekretariátů ERSN a 5-6 jednání Výboru ERSN
- ✓ zajištění programu a organizace Generálního shromáždění ERSN spojeného s otevřením nových turistických hraničních přechodů
- ✓ spolupráce s rozvojovými institucemi Dolního Rakouska (hospodářské a agrární komory, pracovní úřady, IIZ Groß Siegharts, EcoPlus ad.) v rámci jejich činností na území ERSN
- ✓ pomoc členům Jihočeská Silva Nortica (JčSN) při zakládání partnerství měst, obcí a mikroregionů, vyhledávání zahraničních partnerů pro účast na

⁹⁹⁾ RŘV je zkratkou pro Regionální/Lokální/Sub – řídicí výbor Fondu.

společných projektech

- ✓ informační servis členům o vyhlášených podpůrných programech EU, státu a kraje; konzultace, příprava žádostí a projektů členů do těchto programů
- ✓ realizace dalších úkolů Pracovního programu ERSN 2004-2006

3. Zajištění institucionální vnější spolupráce

- ✓ účast na činnosti Asociace evropských příhraničních regionů AEBR/AGEG, podíl na činnosti předsednictva AGEG
- ✓ účast na činnosti Asociace euroregionů ČR
- ✓ spolupráce s Ministerstvem pro místní rozvoj a Centrem pro regionální rozvoj ČR na realizaci Dispozičního fondu INTERREG IIIA
- ✓ spolupráce s ostatními ministerstvy ČR při řešení konkrétních úkolů přeshraniční spolupráce (turistické hraniční přechody, elektrifikace železniční trati Č.Budějovice – Č.Velenice ad.)
- ✓ spolupráce s okolními euroregiony (Šumava) a kraji (Vysočina, Jihomoravský kraj) při realizaci společných projektů, apod.
- ✓ účast členů sdružení a členů předsednictva sdružení v rozhodovacích strukturách Jihočeského kraje – Rada a zastupitelstvo kraje, Sdružení měst a obcí Jihočeského kraje (SMOJK), komory
- ✓ účast předsedy a jednatele na jednáních výborů programu INTERREG – Společný řídicí výbor (JSC), Společný koordinační výbor (JCC), řídicí výbor Dispozičního fondu INTERREG ve Waldviertelu, Regionální řídicí výbor Dispozičního fondu INTERREG IIIA v Jihočeském kraji

4. Otevřená práce s veřejností

- ✓ medializace činnosti ERSN – tiskové zprávy, tiskové konference, prezentace v médiích – noviny, televize ad.
- ✓ nové www stránky – kulturní kalendář, diskusní fórum apod.
- ✓ vydávání společných Informačních listů pro členy ERSN a veřejnost
- ✓ vydávání informačních a propagačních tiskovin a publikací
- ✓ výroba informačních panelů ERSN, účast na výstavách a veletrzích (BIOEM,

výstaviště ČB ad.)

5. Příprava společné strategie rozvoje, plánování a účast na nových projektech

- ✓ s rakouským partnerem připravit a vypracovat společný Pracovní program ERSN na léta 2007-2009 v rámci projektu “Sítě ERSN – rozvoj a inovace”
- ✓ vytipování a příprava vhodných projektů na území euroregionu; projednání projektů s rakouskou stranou; příprava žádostí a projektové dokumentace do programu INTERREG IIIA, případně SROP a dalších
- ✓ v rámci uzávěrek Dispozičního fondu INTERREG IIIA: vytipování a příprava vhodných projektů na území Jihočeského kraje; projednání projektů s rakouskou stranou; konzultace se žadateli, příjem žádostí
- ✓ dokončení projektu “Založení sítě pracovních skupin a impulsních center” v termínu 07/2006, pokračování projektu “Sítě ERSN – rozvoj a inovace” s podporou programu INTERREG IIIA v letech 2006-2007.”

Realizaci tohoto plánu činnosti bude garantovat sekretariát JčSN v součinnosti s rakouským sekretariátem, pracovními skupinami, impulsními centry, případně dalšími partnery – členy ERSN. Dohled nad jeho plněním budou zajišťovat vedoucí struktury euroregionu – předsednictvo JčSN, výbor ERSN, Generální shromáždění ERSN.”¹⁰⁰⁾

6. 7. Kdo se může stát členem Euroregionu Silva Nortica

Členem sdružení Jihočeská Silva Nortica se mohou stát města, obce a další právnické osoby, které mají své sídlo v okresech Jindřichův Hradec, České Budějovice, Písek nebo Tábor, které se ztotožňují s předmětem činnosti sdružení, se stanovami sdružení a platí členské příspěvky dle stanov. Přijetí nových členů schvaluje valná hromada.

Fyzickým osobám významně přispívajícím k realizaci předmětu činnosti sdružení může valná hromada sdružení přiznat *statut čestného spolupracovníka sdružení*.

Členům Euroregionu Silva Nortica plynou následující přínosy, které jsou dle mého názoru nepostradatelné a poskytují jim velkou výpomoc:

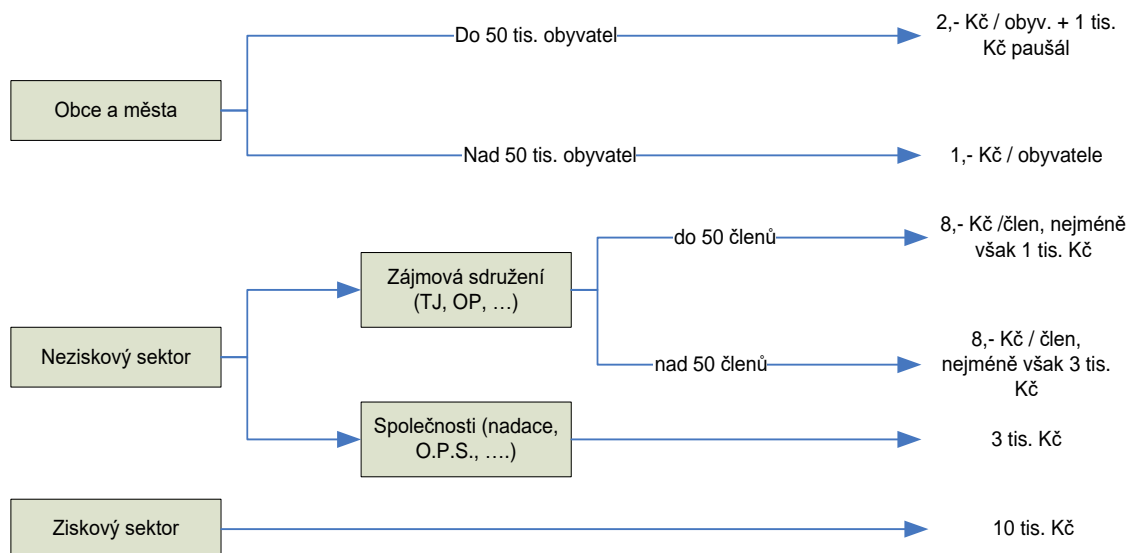
¹⁰⁰⁾ Interní materiály Euroregionu Silva Nortica.

- ✓ „zajištění informačního servisu o přeshraničních aktivitách v oblasti hospodářské, ekologické, územního plánování, krizového managementu, turistické, sportovní, společenské na území Euroregionu Silva Nortica a o programech pro jejich financování;
- ✓ zprostředkovávání přeshraničních kontaktů pro dlouhodobější přeshraniční spolupráci členů i pro realizaci jednotlivých projektů;
- ✓ zprostředkování know-how z druhé strany hranice a výměna zkušeností se zahraničními partnery prostřednictvím orgánů a projektů euroregionu, především pak prostřednictvím odborných pracovních skupin, do kterých mohou členové nominovat své zástupce;
- ✓ poradenství členům o možnostech financování přeshraničních projektů a při jejich podávání;
- ✓ zastupování zájmů členů v otázkách: odstraňování překážek při realizaci přeshraničních kontaktů a aktivit, podpory projektů členů a významných regionálních projektů, přeshraniční spolupráce v euroregionu všeobecně;
- ✓ zastupování zájmů členů s účastí ve správních a politických orgánech Jihočeského kraje, země Dolní Rakousko, ve výborech a komisích národních programů ČR a Rakouska, EU programu INTERREG.¹⁰¹⁾

Vzhledem k tomu, že členem Euroregionu Silva Nortica jsou nesporně silné subjekty, má Sdružení Jihočeská Silva Nortica statutem diferencované členské příspěvky, jejichž výše je každoročně Valnou hromadou Sdružení upravována (viz schéma č. 3).

Schéma č. 3: **Struktura členských příspěvků Sdružení Jihočeská Silva Nortica**

¹⁰¹⁾ <<http://www.ersn.cz>> [cit. 20. listopadu 2006]

Pramen: KRBOVÁ, J.. Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě. Sborník konference s mezinárodní účastí. Praha: Oeconomica, 2005.

7. Euroregion Silesia

7. 1. Historie a vznik Euroregionu Silesia

Města a obce na historickém území Slezska rozprostírajícím se v severovýchodní části dnešní ČR a jihozápadní části Polska byly k vzájemné spolupráci předurčeny společným historickým vývojem. K rozdělení tohoto jednolitého území státní hranicí došlo až v roce 1742, kdy Marie Terezie ve válce s pruským králem Bedřichem II. prohrála větší část Slezska. Ratibořsko, Glubčicko a Hlučínsko přešlo

pod vládu Pruska, zatímco Opavsko a Krnovsko zůstalo na území koruny české pod vládou rakouských Habsburků. Vznik státní hranice tak zpomalil a posléze zcela zastavil rozvoj vzájemných kontaktů. Skutečná česko-polská spolupráce na tomto území se tak mohla začít rozvíjet až po roce 1989. Nejprve měla charakter individuální partnerské spolupráce jednotlivých obcí a měst, postupně však nabývala regionálního charakteru a v roce 1998 vyvrcholila ustavením euroregionu, jehož název je odvozen od území, na kterém se z větší části nachází - Silesia (Slezsko).

Euroregion Silesia je jedním ze čtyř euroregionů na území Moravskoslezského kraje, zahrnující na české straně území okresu Opava, části okresu Bruntál (Krnovsko) a Novojičínsko. Na polské straně euroregion zahrnuje powiaty (okresy) raciborski, głubczycki, wodzisławski a rybnicki, které se nacházejí na území dvou vojvodství - Opolského a Slezského. Členy české části euroregionu, sdružení s názvem Euroregion Silesia-CZ, je v současné době 61 obcí a měst a 3 přidružené organizace - Matice slezská, Hospodářská komora Opava a Slezská univerzita Opava. Polskou stranu euroregionu tvoří Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry (Sdružení obcí povodí Horní Odry), jehož členy je 19 polských měst a obcí. Celkový počet obyvatel členských obcí a měst je 520 tisíc.

Společná historie, jazyková příbuznost, podobná kultura, politické podmínky i ekonomický potenciál byly a jsou dobrými předpoklady pro intenzivní česko-polskou spolupráci. Území Euroregionu Silesia je navíc přirozeným geografickým prostředím pro vzájemné kontakty lidí přes hranici, bez přírodních překážek v podobě hor či větších vodních toků. Tyto kontakty jsou usnadněny také neobvykle velkým počtem hraničních přechodů. Těch se jen na hranici na území euroregionu dlouhé necelých 90 km nachází 17, z toho 14 je určeno pro tzv. malý pohraniční styk obyvatel příhraničních okresů.

„Jižní část euroregionu charakterizují kopce. Malebné pohoří Nízkého Jeseníku přechází do Opavské a Hlučínské pahorkatiny. Střídají se zde osídlená údolí s hustě zalesněnými úbočími horských svahů. Směrem severním se podoba kraje pozvolna mění. Kopce se postupně zmenšují, přecházejí do měkce zvlněné krajiny protkávané meandry řek a potoků. Přírodní osou je řeka Odra.

Hornatá část euroregionu přímo vybízí k pěším vycházkám po dobře značených turistických cestách. Rovněž je možné využít síť cyklistických stezek, které protkávají území euroregionu stále hustěji a propojují místa s krásnou přírodou a pamětihodnostmi s řadou obcí a měst. O výstavnosti a bohatství měst svědčí například jedinečně dochované historické jádro Nového Jičína, Krnova nebo Opavy. Nejen větší ale i menší města euroregionu mohou nabídnout památky a zajímavosti. V příjemné venkovském prostředí si šlechta stavěla svá sídla v podobě reprezentativních zámků obklopených rozsáhlými parky. Výstavné objekty lze nalézt v Raduni nebo Kravařích.

Obyvatelům i návštěvníkům regionu slouží řada muzejních zařízení. Historii měst a jejich okolí nám zpřístupní muzea v Krnově, Kravařích, Budišově nad Budišovkou, Opavě či Novém Jičíně.¹⁰²⁾

V následující tabulce č. 11 uvádím statistické údaje týkající se Euroregionu Silesia.

Tabulka č. 11: **Statistické údaje o Euroregionu Silesia (platné k 1.7.2004)**

Euroregion Silesia	Česká část	Polská část	Celkem
Rozloha (v km ²)	1,116	1,500	2,764
Počet obyvatel (v tis.)	226	287	517
Počet členských obcí	58	19	80
Přidružené členské organizace	Slezská univerzita Opava Hospodářská komora Opava Maticeslezská Opava	0	3

¹⁰²⁾ <<http://www.euroregion-silesia.cz>> [cit. 15. listopadu 2005]

Dotčené okresy	Opava Bruntál – část Nový Jičín - část	Glubčický Wodislavský – část Rybnický - část	-
Dotčené kraje/ vévodství	Moravskoslezský	Slezské Opolské	-
Správní sídlo	Opava	Racibórz	-

Pramen: <<http://www.euroregion-silesia.cz>> [cit. 15. listopadu 2005]

7. 2. Vnitřní struktura Euroregionu Silesia

Schéma č. 4: **Struktura Euroregionu Silesia**

Pramen: <<http://www.euroregion-silesia.cz>> [cit. 15. října 2005]

Jednání orgánů Euroregionu Silesia

Euroregion Silesia - CZ je zájmovým sdružením právnických osob, které se ve své činnosti zabývá podporou a realizací česko-polské spolupráce v příhraničním regionu Slezska a Moravy.

Hlavními orgány Euroregionu Silesia - CZ jsou Valná hromada a Rada. Prezidium Euroregionu je nejvyšším společným orgánem Euroregionu Silesia.

Valná hromada je nejvyšším orgánem Euroregionu Silesia - CZ. Členem Valné hromady je statutární zástupce nebo jiná osoba pověřená příslušným orgánem dané právnické osoby. V současné době tvoří Valnou hromadu zástupci 58 členských obcí a 3 přidružených členských organizací. Zasedání Valné hromady se konají nejméně 2x ročně.

Rada Euroregionu Silesia - CZ je nejvyšším orgánem Sdružení mezi zasedáními Valné hromady. Členové Rady jsou voleni Valnou hromadou. Rada má 11 členů. V čele Rady stojí předseda, kterého volí a odvolává Valná hromada na návrh Rady. Zasedání Rady se konají nejméně 5x ročně.

Prezidium Euroregionu Silesia je tvořeno 5 zástupci polské strany Euroregionu a 5 zástupci české strany Euroregionu na základě jejich zvolení Valnou hromadou příslušné části Euroregionu. Členy Prezidia jsou vždy předseda a místopředseda Euroregionu. Zasedání Prezidia se koná nejméně 1x ročně. Svolává ho předseda Euroregionu písemnou pozvánkou, a to nejméně 30 dnů předem.

7.3. Cíle Euroregionu Silesia

Hlavním předmětem činnosti Euroregionu Silesia je podpora a realizace česko-polské spolupráce v příhraničním regionu polského a českého Slezska a části Moravy s cílem potlačit negativní vliv existence státní hranice, zajistit rovnoměrný rozvoj příhraničního území po obou stranách hranice a umožnit tak plynulou integraci tohoto území v rámci EU.

Pro naplnění těchto cílů euroregion navázal spolupráci s mnoha subjekty. Spolupracuje především se subjekty veřejné správy - obcemi, městy, mikroregiony, kraji a vojvodstvími v česko-polském příhraničí a některými ministerstvy (především s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, Ministerstvem zahraničních věcí ČR a PR atd.).

Euroregion Silesia dále spolupracuje se všemi euroregiony v česko-polském příhraničí a ostatními euroregiony na území České republiky a Polska. Polská část Euroregionu Silesia se účastní každoročního fóra polských hraničních regionů. Euroregionům na území ČR se nabízí možnost spolupráce v rámci Asociace euroregionů ČR. Euroregiony na území celé Evropy spolupracují v rámci Asociace evropských hraničních regionů (AGEG / AEBR) se sídlem v německém Gronau. V rámci zemí tzv. Visegrádské čtyřky Euroregion Silesia navázal spolupráci zejména s maďarsko-slovenskými a polsko-slovenskými euroregiony. V roce 2002 Euroregion Silesia uzavřel oficiální partnerskou smlouvu s Euroregionem Váh-Dunaj-Ipel (nyní Euroregion Dunaj), v roce 2004 se stal jedním ze zakládajících členů Konzultativní rady euroregionů visegrádských zemí.

Při realizaci konkrétních projektů Euroregion Silesia spolupracuje i s dalšími partnery. V oblasti cestovního ruchu spolupracuje např. s Powiatem Raciborskim při realizaci mezinárodního projektu Tour.com či se společností Destinační management Moravsko - Slezský při naplňování cílů destinačního managementu v turistickém regionu severní Moravy a Slezska. V oblasti vzdělávání spolupracuje především se středními a vysokými školami - realizuje přednášky a semináře o euroregionech, poskytuje podklady a externí konzultace k seminárním a závěrečným pracím studentů vyšších odborných a vysokých škol apod.

Od roku 2001, kdy finanční podpora ze strany EU (prostřednictvím speciálních programů, jakými byl již zmiňovaný předvstupní program Phare CBC a následný program Iniciativy INTERREG IIIA) byla rozšířena i na česko-polskou hranici, Euroregion Silesia pomáhá aktérům přeshraniční spolupráce (výše uvedené subjekty) tyto speciální programy využívat. Jak český tak polský sekretariát poskytuje informace a metodickou pomoc při zpracování žádostí o grant, zástupci členských obcí euroregionu se pak podílejí na výběru těch nejlepších projektů. Stejně jako ostatní euroregiony na česko-polské hranici také Euroregion Silesia obhospodařuje speciální fond určený k financování menších neinvestičních přeshraničních aktivit.

7. 4. Pracovní skupina pro dopravu a překračování hranic

Česko-polská pracovní skupina pro dopravu a překračování hranic je jednou z 12 pracovních skupin a podskupin vytvořených pro řešení konkrétních záležitostí přeshraniční spolupráce v rámci Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci. Tato komise byla ustavena na základě Dohody mezi vládou Polské republiky a vládou České republiky o přeshraniční spolupráci z 8. září 1994.

Hlavní směry činnosti, úkoly, funkce:

Pracovní skupina pro dopravu a překračování hranic se zabývá především problematikou všech hraničních přechodů na česko-polské hranici a dojezdovými komunikacemi k těmto přechodům.

Hlavní funkcí pracovní skupiny je funkce deklarativní, informativní a koordinační bez pravomoci rozhodovat či odborně požadavky posuzovat. Měla by plnit funkci "prvotního síta" mezi požadavky ze strany samospráv (obcí) a Ministerstva vnitra ČR, které by mělo požadavky samospráv realizovat. Dle názoru Ministerstva zahraničních věcí ČR se jedná o nejdůležitější pracovní skupinu (z 12) celé mezivládní komise.

Aktuální složení české části společné česko-polské pracovní skupiny pro dopravu a překračování hranic je následující:

- ✓ 2 zástupci Ministerstva dopravy ČR - odbor dopravní politiky,
- ✓ 1 zástupce Ministerstva vnitra ČR - odbor všeobecné správy,
- ✓ 1 zástupce Ministerstva pro místní rozvoj ČR - odbor programů EU,
- ✓ 1 zástupce Ministerstva zahraničních věcí ČR - odbor států střední Evropy,
- ✓ po 1 zástupci každého příhraničního kraje: Moravskoslezský, Olomoucký, Královehradecký, Pardubický, Liberecký,
- ✓ po 1 zástupci každého česko-polského euroregionu: Těšínské Slezsko, Silesia, Praděd, Glacensis, Nisa.

Česko-polská pracovní skupina pro dopravu a překračování hranic v průběhu své existence uskutečňuje společná česko-polská jednání k problematice dopravy a překračování hranic a zároveň se polská i česká část skupiny scházejí k projednání aktuálních otázek samostatně.

Vstupem České i Polské republiky do EU došlo ke značným změnám provozu na hranicích i na přilehlých komunikacích. Na základě těchto změn bude nutné navrhovat taková opatření, která napomohou plynulosti dopravy v příhraniční oblasti. Zároveň by se nadále měla hledat řešení a lepší využití turistického provozu na společné hranici, která na mnoha místech vede velmi cennými turistickými oblastmi.

Česko-polská pracovní skupina pro dopravu a překračování hranic se zaměří především na:

- ✓ projednání rozšíření provozu na hraničních přechodech s rozsahem provozu pro osobní automobily o nákladní automobily do 3,5 t celkové hmotnosti,
- ✓ projednání rozšíření provozu nákladních automobilů do 12 t celkové hmotnosti na přechodech, kde je povolen provoz autobusů,
- ✓ hledání organizačních a legislativních opatření pro usnadnění turistického provozu a dopravy v příhraničním regionu,
- ✓ posouzení možnosti odstranění omezení provozu nákladní dopravy v návaznosti na místo registrace vozidel (regionální doprava),
- ✓ další zkvalitnění činnosti pracovní skupiny a její návaznost na činnost skupiny expertů,
- ✓ vypracovávání dalších projektů na rekonstrukci a zvýšení kapacity přístupových silnic ke hraničním přechodům pro umožnění nákladní dopravy.

7. 5. Příklady projektů z území Euroregionu Silesia

7. 5. 1. E-learningové nástroje v destinačním managementu

„Cíl projektu - Hlavním cílem tohoto mezinárodního projektu je vyvinout a zavést nový vzdělávací program v oblasti cestovního ruchu, a to pro dvě cílové skupiny :

- ✓ pro příslušné pracovníky veřejné správy,
- ✓ malé a střední podnikatele.

Nově vytvořený kurz by měl být následně akreditován Ministerstvem školství ČR. Dalším výstupem projektu bude otevření tzv. "laboratoře destinačního managementu", v rámci něhož budou v partnerství mnoha regionálních subjektů vznikat konkrétní

produktové balíčky služeb pro návštěvníky této oblasti dle evropských standardů.

Realizátoři projektu - Nositelem projektu je společnost DC Vision, s.r.o. Opava, která bude projekt realizovat ve spolupráci s dalšími 10 partnery z 6 evropských zemí. Českými partnery jsou Vyšší odborná škola Opava a Euroregion Silesia-CZ. Dalšími partnery jsou instituce z oblasti cestovního ruchu z Německa (např. agentura RKW Sachsen Drážďany), Holandska (univerzita INHOLLAND Amsterdam), Belgie (poradenská firma v cestovním ruchu Athlas), Bulharska a Španělska.

Rozpočet a financování projektu – Celkový rozpočet projektu je 214,2 tis. EUR. Kč. Projekt je financován z programu Leonardo da Vinci (129,6 tis. EUR), nositel projektu a partneři se budou na financování podílet částkou 84,6 tis. EUR.

Doba realizace projektu - Doba realizace projektu je 2 roky (září 2005 - září 2007).¹⁰³⁾

7. 5. 2. Posílení kapacity při plánování a realizaci programů v Moravskoslezském kraji

„**Cíl projektu** je zajistit v kraji co nejlepší podmínky pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU v příštím plánovacím období 2007 - 2013. Tohoto cíle by se mělo dosáhnout vytvořením široké partnerské spolupráce mnoha subjektů na území kraje, zvyšováním kvality veřejné správy, zpracováním rozvojových strategických dokumentů na krajské i místní úrovni, vzděláváním a následně vytvořením sítě speciálně vyškolených odborníků na vyhledávání, přípravu a realizaci projektů spolufinancovaných ze zdrojů EU (tzv. euromanažerů).

Řešitelské týmy projektu - Projekt je rozdělen na čtyři jednotlivé části - komponenty, které prostřednictvím svých řešitelských týmů řeší určité úkoly v souladu se stanovenými cíli projektu :

- ✓ *tým komponenty 1* - Vytvoření a podpora partnerských sítí na krajské a místní úrovni:

¹⁰³⁾ <<http://www.euroregion-silesia.cz>> [cit. 15. listopadu 2005]

- vybudování krajského rozvojového partnerství pro přípravu a realizaci programu rozvoje kraje, mikroregionů, případně územních obvodů obcí s rozšířenou působností,
 - podpora rozvoje stávajících územních partnerství - euroregiony, mikroregiony,
 - příprava vzdělávání v oblasti komunitního plánování,
 - zlepšování řízení a služeb veřejné správy s využitím metod CAF, benchmarking, Balanced Scorecard.
- ✓ *tým komponenty 2* - Zpracování rozvojových strategií na krajské i místní úrovni a příprava na příští plánovací období strukturálních fondů:
- vytvoření krajského partnerství pro oblast strategického plánování,
 - inventarizace a analýza strategických plánů na úrovni obcí, měst, mikroregionů/euroregionů, kraje,
 - vytvoření doporučené metodiky strategického plánování,
 - aktualizace stávajících dokumentů a zpracování nových na územích, která doposud svou strategií nemají.
- ✓ *tým komponenty 3* - Vzdělávání aktérů potenciálně zapojených do přípravy a realizace strategií i projektů spolufinancovaných z prostředků EU:
- vytvoření krajského partnerství pro oblast vzdělávání,
 - analýza vzdělávacích potřeb jednotlivých cílových skupin ve vztahu k rozšiřování absorpční kapacity,
 - analýza dostupných vzdělávacích programů, vytvoření nových,
 - výběr účastníků programů a kurzů,
 - realizace školících programů, seminářů a kurzů.
- ✓ *tým komponenty 4* - Vytvoření sítě speciálně vyškolených odborníků na vyhledávání, přípravu a realizaci projektů spolufinancovaných ze zdrojů EU:
- inventarizace a analýza aktuální poptávky po přípravě projektů,
 - vytvoření sítě center poradenství pro EU manažery a nositele projektů,
 - vytvoření způsobu trvalé aktualizace informací o možných dotačních zdrojích,
 - výběr a příprava pilotních projektů,

Euroregion Silesia-CZ je zapojen do činnosti řešitelských týmů komponenty 1
a 2. Euroregion má také zájem, aby byl zařazen do sítě subjektů, které budou mít k
dispozici speciálně vyškoleného odborníka - euromanažera.

Řízení projektu - Celý projekt je řízen Řídícím výborem projektu, který byl
jmenován radou Moravskoslezského kraje. Euroregion Silesia-CZ má v tomto výboru také
své zastoupení.

Rozpočet a financování projektu - Celkový rozpočet projektu je 77 mil. Kč.
Projekt je financován z Evropského sociálního fondu (75%), ze státního rozpočtu (12,5%)
a z rozpočtu kraje (12,5%).

Doba realizace projektu - Projekt je členěn na 7 etap, přičemž první etapa byla
zahájena v lednu 2005 a celý projekt bude dokončen do května 2007.¹⁰⁴⁾

7. 5. 3. Border Crossing v Euroregionu Silesia

„Výstupem tohoto projektu by měla být modelová studie překračování hranice
v západní části Moravskoslezského kraje po vstupu České a Polské republiky do EU a
následně do tzv. Schengenského prostoru. Zpracovaný model by měl představit
nejvhodnější a nejpřirozenější místa pro překračování státní hranice bez ohledu na
stávající stav, včetně prognóz intenzit dopravních proudů a přepravních vztahů.
V současné době je již zpracována první etapa studie, která zmapovala historii i
současný stav překračování hranice v této oblasti, požadavky obcí a měst z obou stran
hranice, fyzickou inventuru stávající dopravní infrastruktury včetně fotodokumentace a
mapových podkladů a prognózu rozvoje území euroregionu v oblasti podnikatelských
aktivit, cestovního ruchu, kultury apod. Druhá etapa studie, která bude dokončena v tomto
roce, již bude obsahovat uvedení dopravních proudů, modely budoucí dopravy a využití
stávajících i nově navrhovaných míst překračování hranice. Pro potřeby příhraničních obcí
a měst tak studie poskytne informace o potřebném rozsahu propojení dopravní

¹⁰⁴⁾ <<http://www.euroregion-silesia.cz>> [cit. 15. listopadu 2005]

infrastruktury obou států v souvislosti s budoucím volným pohybem osob včetně návrhů technických opatření a nákladů na jejich realizaci.“¹⁰⁵⁾

Projekt *Border Crossing* je příkladem úzké spolupráce obcí a měst po obou stranách hranice a je jedním z konkrétních, hmatatelných výstupů činnosti euroregionu.

Závěr

Závěrem je možné konstatovat, že úloha euroregionů je nezastupitelná a že se obce a města i díky jejich fungování rozvíjejí rychleji.

Euroregiony v České republice přispívají výraznou měrou k přeshraniční spolupráci, která pomáhá zmírňovat a překonávat nevýhody, jež s sebou nesou okrajové polohy pohraničních oblastí a zlepšuje tak životní podmínky zdejšího obyvatelstva.

¹⁰⁵⁾ NOVOTNÁ-GALUSZKOVÁ, J.. *Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě*. Sborník konference s mezinárodní účastí. Praha: Oeconomica, 2005.

Spolupráce měst a obcí neznamená jen bližší vzájemné poznávání na základech turistického ruchu. Umožňuje zároveň bezprostřední informovanost a spolupráci místních orgánů a samospráv, řešení otázek v oblasti dopravy, rozvoje podnikání, životního prostředí, kulturních výměn apod. Členské subjekty se prostřednictvím euroregionů zapojují do dotační politiky České republiky, do významných projektů, apod.

Problémy, které jsou spojeny s danými projekty, pramení často z neinformovanosti a menší zkušenosti s plánovacími agendami a postupy. Může se jednat například o předkládání projektů investičního či jiného charakteru včetně zabezpečení jejich financování. Stále existuje nedostatek kvalitních projektů, adekvátních danému účelu rozvoje euroregionů (resp. přeshraniční spolupráce) a vhodných pro vybrané typy financování z fondů Evropské unie.

Jako další problémy, které mohou být spojeny například s projekty, které jsou financovány z Dispozičního fondu, vidím zapojení přeshraničního partnera, přeshraniční dopad daného projektu, splnění administrativních požadavků ze strany žadatelů, vyúčtování projektů, převod finančních prostředků na účty příjemců dotace (protože je zdlouhavý) a dále také monitoring projektů.

Domnívám se, že je zapotřebí rozšířit propagaci euroregionů do dalších oblastí. Tato propagace může být prováděna například prostřednictvím prezentací na veletrzích cestovního ruchu, internetových stránek, tiskových sdělení, reportáží pro regionální vysílání apod. K propagaci mohou velkou měrou přispívat i regionální rozvojové agentury, které by měly vytvářet kvalitní servisní zázemí pro rozvoj euroregionů a snažit se co nejtěsněji s euroregiony spolupracovat.

V rostoucí mezinárodní výměně zboží a při svobodě stěhování lidí, práce, služeb a kapitálu mezi evropskými státy musí být věnována pozornost i zvláštním problémům evropských hraničních a přeshraničních regionů jako jsou každodenní problémy hranice; denní přeprava zaměstnanců dojíždějících do zaměstnání; nutná výstavba národní a mezinárodní infrastruktury; odbourání administrativních a právních překážek obchodu; často jednostranný a nedostatečný rozvoj na základě národně okrajové polohy; ochrana životního prostředí; odstraňování kulturních a jazykových bariér.

Při stavbě, příp. výstavbě dopravní infrastruktury, je proto třeba brát ohled na zájmy lidí, kteří v uvedených oblastech žijí, jakož i na požadavky ochrany životního prostředí, přírody a krajiny. Projekty dopravní infrastruktury se mohou realizovat jen za rovnoprávné účasti příslušných hraničních a přeshraničních regionů.

Euroregion Silva Nortica, resp. česká část Sdružení Jihočeská Silva Nortica, v roce 2002 a 2003 zaměřil svoji činnost především na budování struktur a navazování kontaktů, protože v této době se teprve začal rozvíjet. Rok 2004 se již vyznačoval tím, že byly zahájeny společné akce na česko-rakouském území, konaly se setkání pracovních skupin, obcím byly poskytovány informace a zprostředkovány kontakty na zahraniční obce a další subjekty. Sdružení Jihočeská Silva Nortica získalo několik grantů na svoji činnost a i nadále je aktivní při získávání finančních prostředků především na společné kulturně-výchovné akce.

U Sdružení Jihočeská Silva Nortica se mi jako správné jeví to, že se snaží dostávat stále více do povědomí dalších subjektů a k tomu v současné době využívá následující nástroje své propagace: logo (viz Příloha č. 4), prezentační materiály (propagační letáky, nástěnné mapy, informační listy), internetové stránky (www.ersn.cz), účastní se různých výstav a veletrhů apod. Dále lze pozitivně hodnotit to, že si každým rokem vytyčuje stále vyšší a rozsáhlejší cíle své činnosti.

Euroregion Silesia, jako jeden z nejmladších euroregionů na česko-polské hranici, se formoval, rozšiřoval svou členskou základnu a upevňoval své postavení velmi pozvolna. V současné době však představuje stabilní, funkční a zkušenou přeshraniční strukturu, o jejíž budoucnosti není pochyb. Je plnohodnotným partnerem mnoha institucím při řešení přeshraniční problematiky, jako jeden ze zakládajících členů Konzultativní rady euroregionů visegrádských zemí navázal spolupráci s euroregiony v zahraničí.

Jako konkrétní příklad spolupráce se zahraničními regiony lze uvést projekt v oblasti cestovního ruchu „Tour.com“, realizovaný ve spolupráci s pěti regiony

v německo-francouzském, německo-polském a česko-polském příhraničí a financovaný v rámci programu INTERREG III C.

Euroregion Silesia se také aktivně podílí na práci Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci, jejíž jubilejní desáté zasedání se uskutečnilo právě v Opavě, sídle české části Euroregionu Silesia. V závěrečném protokolu komise mj. s uspokojením konstatovala velmi dobrou spolupráci euroregionů při realizaci programů EU zaměřených na podporu přeshraniční spolupráce a doporučila aktivní zapojení zástupců euroregionů do práce všech pracovních skupin komise. Toto doporučení mezivládní komise je nepochybným důkazem pevného postavení a rostoucího významu česko-polských euroregionů.

Seznam použité literatury:

1. GOODALL, B.. Dictionary of Human Geography. London: Penguin Group, 1987.
2. HRABÁNKOVÁ, M., VOSEJPKOVÁ, M.. Regionální management. 1. vyd. JCU v ČB, ZF, 2002. ISBN 80-7040-564-3.

3. KRBOVÁ, J.. Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě. Sborník konference s mezinárodní účastí. Praha: Oeconomica, 2005.
4. NOVOTNÁ-GALUSZKOVÁ, J.. Regionální politika, úloha euroregionů, rozvojová kooperace, financování obcí a IT ve veřejné správě. Sborník konference s mezinárodní účastí. Praha: Oeconomica, 2005.
5. PEKOVÁ, J.. Hospodaření a finance územní samosprávy. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
6. Preambule Evropské charty hraničních a přeshraničních regionů, 20. listopad 1995.
7. Příručka Správce/Administrátora Dispozičního fondu pro program Iniciativy Společenství INTERREG IIIA. Česko-rakouský příhraniční region. Praha: MMR, JčSN, 2004.
8. Směrnice pro žadatele. Program Iniciativy INTERREG IIIA – Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko. Praha: MMR/CRR/JčSN, 2004.
9. WOKOUN, R.. Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, VŠE, 2003. ISBN 80-245-0517-7.
10. Zakládací dohoda Euroregionu Silva Nortica.
11. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.
13. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
14. Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.
15. Zpráva o využívání prostředků pomoci Evropských společenství v České republice za rok 2001 (Phare, ISPA, SAPARD), Ministerstvo financí, 2002.
16. Interní materiály Euroregionu Silva Nortica.
17. <<http://www.businessinfo.cz>>
18. <<http://www.cara.cz>>
19. <<http://www.cpkp.cz>>
20. <<http://www.crr.cz>>
21. <<http://www.czso.cz>>

22. <<http://www.ersn.cz>>
23. <<http://www.euractiv.cz>>
24. <<http://www.euroregion-silesia.cz>>
25. <<http://www.euroskop.cz>>
26. <<http://www.isap.vlada.cz>>
27. <<http://www.nuts2moravskoslezsko.cz>>
28. <<http://www.nuts2strednimorava.cz>>
29. <<http://www.rda-vysocina.cz>>
30. <<http://www.rrajm.cz>>
31. <<http://www.rrav.cz>>
32. <<http://www.strukturalni-fondy.cz>>
33. <<http://www.nuts2moravskoslezsko.cz>>

Seznam tabulek:

- Tabulka č. 1: Přehled finančních objemů programů v rámci regionální politiky v roce 2001 (v mil. Kč).....16
- Tabulka č. 2: Alokace strukturální operací pro Českou republiku v letech 2004-2006 podle oblastí podpory (v mil.EUR, běžné ceny).....28
- Tabulka č. 3: Finanční prostředky na Rámce podpory Společenství = Cíl 1 (v EUR, běžné ceny).....29

Tabulka č. 4: Rozdělení prostředků ze strukturálních fondů mezi členské státy EU v období 2000 – 2006 (v mil. EUR, v cenách roku 1999).....	30
Tabulka č. 5: Alokace programu Phare v letech 1993 - 2001 podle oblastí podpory (v mil. €).....	65
Tabulka č. 6: Grantové programy vyhlášené na česko-rakouském příhraničí programem Phare CBC 30. dubna 2004.....	67
Tabulka č. 7: Návrh finančních alokací na období 2004-2006 pro jednotlivé hranice.....	71
Tabulka č. 8: Přehled operačních programů a jejich vazba na příslušné strukturální fondy (v %, v závorce jsou uvedeny resorty v jejichž gesci jsou řídicí orgány jednotlivých operačních programů).....	82
Tabulka č. 9: Programy Evropské unie na česko-rakouském příhraničí v období vstupu ČR do EU.....	83
Tabulka č. 10: Přehled jednotlivých euroregionů v ČR.....	91
Tabulka č. 11: Statistické údaje o Euroregionu Silesia (platné k 1.7.2004).....	112

Seznam map a schémat:

Mapa č. 1: Strukturální fondy: Zvolené zóny EU25 pro cíle 1 a 2 v letech 2000 – 2006.....	23
Mapa č. 2: Rozdělení ČR dle klasifikace NUTS II.....	34
Mapa č. 3: Území vymezené k podpoře z Dispozičního fondu INTERREG IIIA česko-rakouské příhraničí.....	76
Mapa č. 4: Území ČR s vyznačením jednotlivých euroregionů.....	92

Schéma č. 1: Struktura Euroregionu Silva Nortica.....	95
Schéma č. 2: Struktura příjmů a činností Euroregionu Silva Nortica.....	104
Schéma č. 3: Struktura členských příspěvků Sdružení Jihočeská Silva Nortica.....	109
Schéma č. 4: Struktura Euroregionu Silesia.....	113

Seznam příloh:

- Příloha č. 1: Přehled priorit a opatření jednotlivých operačních programů
- Příloha č. 2: Územní vymezení spadající do působnosti jednotlivých Správců/
Administrátorů (2004 – 2006)
- Příloha č. 3: Přehled výše finančních prostředků alokovaných na jednotlivé
příhraniční oblasti a jednotlivé Správce
- Příloha č. 4: Logo a kontakty Euroregionu Silva Nortica

- Příloha č. 5: Členové Euroregionu Silva Nortica
- Příloha č. 6: Zakládací dohoda Euroregionu Silva Nortica
- Příloha č. 7: Stanovy Sdružení Jihočeská Silva Nortica
- Příloha č. 8: Návrh rozpočtu sdružení Jihočeská Silva Nortica v roce 2006 (v Kč) -
účelové členění
- Příloha č. 9: Členové Euroregionu Silesia
- Příloha č. 10: Stanovy Euroregionu Silesia - CZ
- Příloha č. 11: Rozpočet Euroregionu Silesia - CZ

Příloha č. 1: Přehled priorit a opatření jednotlivých operačních programů

OP Průmysl a podnikání

Priorita 1 - Rozvoj podnikatelského prostředí

Opatření 1.1 - Infrastruktura pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace

Opatření 1.2 - Rozvoj podnikatelské infrastruktury

Opatření 1.3 - Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v průmyslu a podnikání

Opatření 1.4 - Rozvoj informačních a poradenských služeb

Priorita 2 - Rozvoj konkurenceschopnosti podniků

Opatření 2.1 - Zakládání a rozvoj malých a středních podniků

Opatření 2.2 - Podpora inovací výrobků, technologií a služeb

Opatření 2.3 - Snižování energetické náročnosti a vyšší využívání obnovitelných zdrojů energie

Priorita 3 - Technická pomoc

Opatření 3.1 - Technická pomoc při řízení a implementaci programu

Opatření 3.2 - Ostatní technická pomoc

OP Infrastruktura

Priorita 1 - Modernizace a rozvoj dopravní infrastruktury celostátního významu

Opatření 1.1 - Modernizace tratí celostátního významu a důležitých železničních uzlů

Opatření 1.2 - Výstavba a modernizace silnic I. třídy

Opatření 1.3 - Modernizace civilních letišť nadregionálního významu

Opatření 1.4 - Výstavba přístavní infrastruktury a modernizace vodních cest

Priorita 2 - Snížení negativních důsledků dopravy na životní prostředí

Opatření 2.1 - Realizace ochranných opatření na dopravní síti k zabezpečení ochrany životního prostředí

Opatření 2.2 - Podpora kombinované dopravy

Opatření 2.3 - Podpora zavádění alternativních paliv

Opatření 2.4 - Studijní a výzkumné projekty k zabezpečování problematiky zlepšení životního prostředí z hlediska dopravy

Priorita 3 – Zlepšování environmentální infrastruktury

Opatření 3.1 - Obnova environmentálních funkcí území

Opatření 3.2 - Zlepšování infrastruktury ve vodním hospodářství

Opatření 3.3 - Zlepšování infrastruktury ochrany ovzduší

Opatření 3.4 - Nakládání s odpady a odstraňování starých zátěží

Priorita 4 - Technická pomoc

Opatření 4.1 - Technická pomoc při řízení, realizaci, monitorování a kontrole operací OP Infrastruktura

Opatření 4.2 - Ostatní výdaje technické pomoci OP Infrastruktura

OP Rozvoj lidských zdrojů

Priorita 1 - Aktivní politika zaměstnanosti

Opatření 1.1 - Posílení aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání

Opatření 1.2 - Modernizace veřejných služeb zaměstnanosti

Priorita 2 - Sociální integrace a rovnost příležitostí

Opatření 2.1 - Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí

Opatření 2.2 - Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce

Priorita 3 - Rozvoj celoživotního učení

Opatření 3.1 - Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání

Opatření 3.2 - Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje

Opatření 3.3 - Rozvoj dalšího profesního vzdělávání

Priorita 4 - Adaptabilita a podnikání

Opatření 4.1 - Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti

Opatření 4.2 - Specifické vzdělávání

Priorita 5 - Technická pomoc

Opatření 5.1. - Podpora řízení, realizace, monitoringu a kontroly operací OP RLZ

Opatření 5.2. - Ostatní uznatelné aktivity

OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

Priorita 1 - Rozvoj zemědělství, zpracování zemědělských výrobků a lesního hospodářství

Opatření 1.1. - Investice do zemědělského majetku / zemědělských podniků

Opatření 1.2. - Zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing

Opatření 1.3. - Lesní hospodářství

Priorita 2 - Rozvoj venkovských oblastí, rybářství a odborné vzdělávání

Opatření 2.1. - Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí

Opatření 2.2. - Odborné vzdělávání

Opatření 2.3. - Rybářství

Priority 3 - Technická pomoc

Opatření 3.1. - Technická pomoc

Společný operační regionální program

Priorita 1 - Regionální podpora podnikání

Opatření 1.1. - Podpora podnikání ve vybraných regionech

Priorita 2 - Rozvoj infrastruktury v regionech

Opatření 2.1. - Rozvoj dopravy v regionech

Opatření 2.2. - Rozvoj informačních a komunikačních technologií v regionech

Opatření 2.3. - Regenerace a revitalizace vybraných měst

Priorita 3 - Rozvoj lidských zdrojů v regionech

Opatření 3.1. - Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v regionech

Opatření 3.2. - Podpora sociální integrace v regionech

Opatření 3.3. - Posílení kapacity místních a regionálních orgánů při plánování a realizaci programů

Priorita 4 - Rozvoj cestovního ruchu

Opatření 4.1. - Rozvoj služeb pro cestovní ruch

Opatření 4.2. - Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch

Priorita 5 - Technická pomoc

Opatření 5.1. - Technická pomoc pro SROP

Opatření 5.2. – Technická pomoc pro CSF

**Příloha č. 2: Územní vymezení spadající do působnosti jednotlivých Správců/
Administrátorů (2004 – 2006)**

Správci/Administrátoři dle příslušného programu	Územní vymezení
INTERREG IIIA ČR - Rakousko	
Silva Nortica/Silva Nortica	celý Jihočeský kraj
Sdružení obcí Vysočiny/RRA Vysočina	celý kraj Vysočina
Sdružení měst a obcí jižní Moravy/RRA jižní Moravy	celý kraj Jihomoravský
INTERREG IIIA ČR – Slovensko	
Euroregion Bílé Karpaty/RRA východní Moravy	celý kraj Moravskoslezský, Zlínský, Jihomoravský
INTERREG IIIA ČR – Polsko	
Euroregion NISA/Euroregion NISA	Česká Lípa, Liberec, Jablonec nad Nisou, Semily
Euroregion Glacensis/RRA Glacensis	Jičín, Trutnov, Náchod, Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Pardubice, Chrudim, Ústí nad Labem
Euroregion Praděd/ Euroregion	Jeseník, Bruntál, Olomouc,

Praděd	Přerov, Prostějov
Euroregion Silesia/Euroregion Silesia	Opava, Nový Jičín, Ostrava
Euroregion Slezsko/HRAT, s.r.o. Těšínské	specifikace územní působnosti podle katastrálních území obce bude upřesněna Správcem
Euroregion Beskydy/Třanovice služby, o.p.s.	specifikace územní působnosti podle katastrálních území obce bude upřesněna Správcem
INTERREG IIIA ČR – Sasko	
Euroregion Labe/ARREL	Teplice, Ústí nad Labem, Litoměřice, část území Děčín
Euroregion Nisa/Euroregion Nisa	Česká Lípa, Liberec, část území Děčín(Šluknovský výběžek), Jablonec nad Nisou, Semily
Euroregion Krušnohoří/RRA Ústeckého kraje	Chomutov, Louny, Most
Euregio Egrensis/ Euregio Egrensis	Cheb, Sokolov, Karlovy Vary
INTERREG IIIA ČR – Bavorsko	
Euregio Egrensis/ Euregio Egrensis	Cheb, Sokolov, Karlovy Vary, Tachov
Euroregion Šumava/RRA Šumava	Domažlice, Klatovy, Strakonice, Písek, Prachatice, České Budějovice, Český Krumlov, Plzeň – sever, Plzeň – jih, Plzeň – město, Rokycany

Příloha č. 3: Přehled výše finančních prostředků alokovaných na jednotlivé
příhraniční oblasti a jednotlivé Správce

Správci dle příslušného programu	Finanční alokace prostředků na vlastní projekty v EUR	Finanční alokace prostředků na administraci v EUR
INTERREG IIIA ČR – Rakousko	Priorita 3, opatření 3. 2	Priorita 3, opatření 3. 1
Silva Nortica	410 000	61 500
Sdružení obcí Vysočiny	150 000	22 500
Sdružení měst a obcí Jižní Moravy	410 200	61 530
Celkem	970 200	145 530
INTERREG IIIA ČR – Slovensko	Priorita 1, opatření 1. 3	Priorita 1, opatření 1. 3
Euroregion Bílé Karpaty	900 000	135 000
Celkem	900 000	135 000
INTERREG IIIA ČR – Polsko	Priorita 2, opatření 2. 2	Priorita 2, opatření 2. 3
Euroregion Nisa	353 501	53 025
Euroregion Glacensis	846 401	126 960
Euroregion Praděd	523 704	78 556
Euroregion Silesia	372 463	55 869
Euroregion Těšínské Slezsko	272 830	40 925
Euroregion Beskydy	106 100	15 915
Celkem	2 475 000	371 250
INTERREG IIIA ČR – Sasko	Priorita 3, opatření 3. 3	Priorita 3, opatření 3. 3
Euroregion Labe	372 051	54 457
Euroregion Nisa	380 664	55 750
Euroregion Krušnohoří	314 620	45 843
Euroregion Egrensis	328 665	47 950
Celkem	1 396 000	204 000
INTERREG IIIA ČR – Bavorsko	Priorita 4, opatření 4. 3	Priorita 4, opatření 4. 3
Euroregion Egrensis	318 713	47 807
Euroregion Bavorský les/Šumava	514 287	81 193
Celkem	860 000	129 000

Příloha č. 4: Logo a kontakty Euroregionu Silva Nortica

Jihočeská Silva Nortica
Janderova 147/II
CZ - 377 01 Jindřichův Hradec
Tel./Fax: +420 384 350 274
Mobil: +420 606 633 822
E-Mail: sekretariat@ersn.cz
WWW: <http://www.ersn.cz>
jednatel
Mgr. Pavel Hložek
asistentka
Ing. Martina Petrová

Příloha č. 5: Členové Euroregionu Silva Nortica

Česká republika - členové

Města

Borovany (CB)
České Budějovice (CB)
České Velenice (JH)
Dačice (JH)
Jindřichův Hradec (JH)
Kardašova Řečice (JH)
Lišov (CB)
Lomnice nad Lužnicí (JH)
Milevsko (PI)
Nová Bystřice (JH)
Nová Včelnice (JH)
Nové Hrady (CB)
Písek (PI)
Slavonice (JH)
Tábor (TA)
Trhové Sviny (CB)
Třeboň (JH)

Obce

Březnice u Bechyně (TA)
Cizkrajov (JH)
Dešná (JH)
Dobrá Voda (CB)
Hatín (JH)
Horní Stropnice (CB)
Hospříz (JH)
Hrdějovice (CB)

Kovářov (PI)
Kunžak (JH)
Ledenice (CB)
Nová Ves nad Lužnicí (JH)
Novosedly nad Nežárkou (JH)
Olešnice (CB)
Písečné (JH)
Pístina (JH)
Rodvínov (JH)
Staré Město pod Landštejnem (JH)
Strmilov (JH)
Střížovice (JH)
Studená (JH)
Volfířov (JH)

Instituce a firmy

Jihočeská hospodářská komora, České Budějovice (CB)
ENVI, s.r.o. (společnost pro ekologické, obchodní a proječní služby),
Třeboň (JH)
ČSAD Jihotrans, a.s., České Budějovice (CB)
ADACO, a.s., Jindřichův Hradec (JH)
Regionální agrární komora, České Budějovice (CB)
Okresní agrární komora, Jindřichův Hradec (JH)

Čestný spolupracovník

Ing. Jan Jelínek

Rakousko - zakládající členové

Obce

Okres Gmünd

Amaliendorf – Aalfang
Bad Großpertholz
Brand – Nagelberg
Eggern
Gmünd
Großdietmanns
Großschönau
Haugschlag
Heidenreichstein
Großschönau
Haugschlag
Heidenreichstein
Hoheneich – Nondorf
Kirchberg/ Walde
Litschau
Reingers
Schrems
Weitra

Okres Zwettl

Altmelon
Arbesbach
Echsenbach
Grafenschlag
Groß Gerungs
Großgöttfritz
Göpfritz an der Wild
Kirchschlag
Kottes - Purk
Langschlag
Martinsberg
Ottenschlag
Pölla
Rappottenstein
Sallingberg
Schönbach
Schwarzenau
Schweiggers
Traunstein
Waldhausen
Zwettl

Okres Waidhofen/Thaya

Dietmanns
Dobersberg
Gastern
Groß Siegharts
Karlstein

Okres Horn

Altenburg
Brunn an der Wild
Drosendorf
Eggenburg
Gars am Kamp

Raabs an der Thaya
Thaya
Vitis
Waidhofen an der Thaya
Waldkirchen

Geras
Horn
Japons
Langau
Rosenburg-Mold
Sigmundsherberg
St. Bernhard
Weitersfeld

Okres Krems a. Donau

Droß
Jaidhof
Krems
Krumau/Kamp
Lengenfeld
Lichtenau
Maria Laach
Rastenfeld
Schönberg/Kamp
St. Leonhard
Stratzing
Weißkirchen

Okres Melk

Artstetten
Dorfstetten
Hofamt/Priel
Nöchling
Persenbeug
Pöggstall
Raxendorf
St. Oswald
Weiten
Yspertal

Příloha č. 6: Zakládací dohoda Euroregionu Silva Nortica

Tato zakládací dohoda navazuje na dohodu o Euroregionu ze dne 13. dubna 2000 a definuje budoucí spolupráci na základě zásad rovnoprávnosti, vyjádřených „Evropskou rámcovou úmluvou o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady“, přijatou Radou Evropy v roce 1980.

Euroregion Silva Nortica je zakládán jako pokračování regionálního rozvoje. Cílem je zlepšení přeshraniční spolupráce.

§ 1

Zakladatelé

na české straně (okresy Jindřichův Hradec, České Budějovice, Tábor a Písek):

Jihočeská Silva Nortica,

377 01 Jindřichův Hradec, Janderova 147/II

na rakouské straně (okresy Gmünd, Horn, Krems, Waidhofen an der Thaya a Zwettl):

Die Europaplattform Pro Waldviertel,

3910 Zwettl, Edelhof 3.

§ 2

Právní postavení

Tato dohoda platí pro všechny záležitosti a aktivity Euroregionu Silva Nortica v rámci platných právních norem příslušného státu.

Euroregion Silva Nortica je dobrovolným zájmovým pracovním společenstvím. Uzavřením této dohody se nevytváří právnická osoba.

Financování prací Euroregionu je záležitostí příslušného státu.

§ 3

Práva a povinnosti členů

Členové vyjadřují tímto svoji vůli odsouhlasit navzájem své záměry s přeshraniční působností.

Členové se zavazují účinně prosazovat dosažení cílů Euroregionu a podporovat přeshraniční regionální spolupráci a rozvoj.

§ 4

Orgány

Orgány Euroregionu Silva Nortica jsou:

1. Generální shromáždění
2. Výbor
3. Sekretariáty

§ 5 Generální shromáždění

Generální shromáždění je nejvyšším orgánem Euroregionu.

Generální shromáždění sestává z max. 26 zástupců s právem hlasovacím za každý stát. To znamená, že na stát připadá:

13 zástupců obcí, 1 zástupce Fondu malých projektů, 1 zástupce z oblasti regionálního rozvoje, vedoucí příslušného sekretariátu a vedoucí odborných pracovních skupin (max. 10)

Způsob volby zástupců do generálního shromáždění se řeší na úrovni příslušného státu.

Generální shromáždění volí ze svého středu předsedu a místopředsedu.

Generální shromáždění jako nejvyšší orgán se usnází, případně mění jednací řád.

Generální shromáždění potvrzuje dosazení, případně odvolání vedoucího sekretariátu a odborných pracovních skupin a usnází se na pracovním programu.

Výbor a sekretariát poskytují generálnímu shromáždění zprávu o činnosti i o plánovaných aktivitách.

Generální shromáždění zasedá podle potřeby, avšak minimálně jedenkrát ročně.

Svolání generálního shromáždění se uskutečňuje na základě usnesení obou předsedů prostřednictvím sekretariátu.

Lhůta pro pozvání je minimálně 3 týdny, může však být v naléhavých případech zkrácena.

Při pracovní neschopnosti předsedy svolává zasedání místopředseda.

Vedení zasedání přísluší předsedovi hostitelské země. Generální shromáždění se může usnést, že zasedání se bude konat veřejně, když to bude ve veřejném zájmu nebo když to bude vyžadovat veřejné blaho či zájem.

Body jednání budou projednávány v pořadí, ve kterém jsou uvedené na pozvánce. Příspěvky do jednání mohou být členy generálního shromáždění vzneseny do 7 dnů před začátkem jednání. O přijetí navržených bodů jednání bude rozhodnuto na začátku zasedání.

O zasedáních generálního shromáždění je sepisován protokol, který bude předložen generálnímu shromáždění ke schválení. Protokol bude vyhotoven v českém a německém jazyce.

§ 6 Výbor

Euroregion Silva Nortica bude reprezentován výborem.

Výbor sestává z dvou předsedů generálního shromáždění, z jejich zástupců a vedoucích obou sekretariátů.

Výbor podporuje a řídí práci sekretariátu. Společně se sekretariáty je výbor odpovědný za koordinaci přeshraniční spolupráce a přeshraničních projektů.

Výbor zasedá podle potřeby, minimálně 2× ročně.

Svolání výboru se uskutečňuje rozhodnutím obou předsedů prostřednictvím sekretariátu.

Lhůta pro pozvání je minimálně tři týdny, může být však v naléhavých případech zkrácena.

Vedení zasedání přísluší předsedovi hostitelské země. Výbor se může usnést, že zasedání se bude konat veřejně, když to bude ve veřejném zájmu nebo když to bude vyžadovat veřejné blaho či zájem.

Body jednání budou projednávány v pořadí, ve kterém jsou uvedené na pozvánce. Příspěvky do jednání mohou být členy generálního shromáždění vzneseny do 7 dnů před začátkem jednání. O přijetí navržených bodů jednání bude rozhodnuto na začátku zasedání.

O zasedáních výboru je sepsován protokol, který bude předložen generálnímu shromáždění ke schválení. Protokol bude vyhotoven v českém a německém jazyce.

§ 7 Sekretariáty

V každém státě bude zřízen sekretariát. Sekretariáty jsou částí příslušné regionální rozvojové agentury

Sekretariát sestává z vedoucího a jemu příslušných spolupracovníků. Předseda generálního shromáždění je současně nadřízeným sekretariátu. Vedoucí sekretariátu je navrhován předsedou generálního shromáždění každého státu a potvrzen generálním shromážděním.

Oba sekretariáty Euroregionu jsou odpovědné za věcné vyřizování úkolů a za řádné vedení správy Euroregionu. Sekretariáty uskutečňují ustanovení generálního shromáždění a vedou běžnou agendu. Jsou obzvláště odpovědní za:

- prezentaci navenek
- sestavování a provádění pracovního programu Euroregionu,
- koordinaci práce odborných pracovních skupin,

- koordinace vlastních aktivit se sekretariátem partnera,
- provádění společných informativních setkání a jiných přeshraničních akcí,
- přípravu jednání generálního shromáždění i výboru Euroregionu

§ 8

Odborné pracovní skupiny

K podpoře řešení odborných otázek v rámci činnosti Euroregionu budou stanoveny bilaterální odborné pracovní skupiny. Bude zřízeno maximálně 10 odborných pracovních skupin, tematicky orientovaných, které budou ustaveny v obou státech zreadlově.

Každou odbornou pracovní skupinu bude zastupovat vedoucí, zastoupený rovněž s hlasovacím právem v generálním shromáždění. Vedoucí odborných pracovních skupin budou navrhováni sekretariáty příslušného státu a musí být potvrzeni generálním shromážděním.

§ 9

Usnesení

Pro usnášení generálního shromáždění i výboru platí následující:

Bezprostředně před hlasováním je třeba stanovit jednoznačně formulaci návrhu. Návrhy mohou být přijímány formou oběžníku (per rollam). Usnesení je přijato hlasovala-li pro něj nadpoloviční většina hlasujících zástupců z každého státu.

Generální shromáždění příp. výbor jsou usnášeníschopné pokud bude hlasujících min. 50% zástupců s hlasovacím právem z každého státu.

Pro rozpuštění Euroregionu Silva Nortica je třeba dvoutřetinové většiny hlasů generálního shromáždění.

Spolupráce podle této dohody skončí, jestliže jeden z účastníků této dohody dobrovolně oznámí ukončení své spolupráce - vystoupení.

Ukončení dohody je účastník dohody povinen oznámit prostřednictvím sekretariátu nejméně šest měsíců před zamýšleným datem ukončení dohody.

§ 10

Vedení protokolu

O jednáních generálního shromáždění i výboru je nutno sepsat protokol, který bude obsahovat všechny příspěvky a usnesení. Tento protokol bude předložen na příštím zasedání ke schválení generálnímu shromáždění příp. výboru. Protokol bude vyhotoven v německém a českém jazyce.

Zapisovatel bude jmenován sekretariátem hostitelského státu.

§ 11

Platnost

Tato zakládací dohoda je vyhotovena obsahově shodně v německém a českém jazyce.

Může být změněna pouze na základě usnesení generálního shromáždění.

Zakládací dohoda, platící současně jako jednací řád Euroregionu Silva Nortica, vstupuje v platnost po podepsání zástupci zakládacích organizací dnem usnesení generálního shromáždění a je platná do odvolání.

V Českých Velenicích / Gmündu dne 28. května 2002

.....

.....

.....
Europaplattform pro Waldviertel
(Waldviertel – Rakousko)

.....
Jihočeská Silva Nortica
(Jihočeský kraj – Česká
Republika)

Příloha č. 7: **Stanovy Sdružení Jihočeská Silva Nortica**

Zájmové sdružení Jihočeská Silva Nortica je dobrovolným sdružením obcí, měst a dalších právnických osob z okresů Jindřichův Hradec, České Budějovice, Písek a Tábor.

Toto zájmové sdružení je programově a účelově zaměřeno na spolupráci s obcemi, městy a vyššími celky veřejné správy pohraničního regionu Dolního Rakouska - Waldviertel.

Zájmové sdružení Jihočeská Silva Nortica (dále jen sdružení) je právnickou osobou založenou jako sdružení právnických osob ve smyslu § 20 písm. f) občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. ve znění pozdějších předpisů, jehož založení bylo schváleno na ustavující členské schůzi konané dne 16. 5. 2002 v Jindřichově Hradci.

I.

Název, sídlo, doba trvání sdružení a územní působnost

- 1.1. Název sdružení zní: Jihočeská Silva Nortica
- 1.2. Registrace: Okresní úřad Jindřichův Hradec
- 1.3. Sídlo sdružení: Janderova 147/II, 377 01 Jindřichův Hradec
- 1.4. Sdružení je založeno na dobu neurčitou
- 1.5. Sdružení působí na území okresů: Jindřichův Hradec, České Budějovice, Písek, Tábor

II.

Předmět činnosti sdružení

- 2.1. Zakladatelé sdružení vycházejíce z myšlenky, že přeshraniční spolupráce vytváří dobré sousedské vztahy a přibližuje realizaci myšlenky sjednocené a spolupracující Evropy založili toto sdružení s následujícím předmětem činnosti:
 - a) organizace a koordinace spolupráce obcí, měst, jejich sdružení a právnických osob z okresů Jindřichův Hradec, České Budějovice, Písek, Tábor s obcemi, městy a vyššími celky veřejné správy Dolního Rakouska - Waldviertel v oblasti hospodářské, ekologické, územního plánování, krizového managementu, turistické, sportovní, společenské, v oblasti realizací společných přeshraničních projektů a v dalších oblastech, kde se ukáže spolupráce důležitou.
 - b) zastupování výše uvedených českých osob - členů sdružení při uskutečňování spolupráce dle písm. a)
 - c) zajišťování uskutečnění projektů v rámci spolupráce dle písm. a).

III.

Členství ve sdružení

- 3.1. Členem sdružení jsou zakládající členové, jejichž seznam je uveden v zápise ze zakládající schůze sdružení. Členem sdružení mohou být také právnické osoby, které se ztotožňují s předmětem činnosti sdružení, se stanovami a plní další podmínky pro členství stanovené těmito stanovami.
- 3.2. Členy se na základě přihlášky mohou stát města, obce a další právnické osoby mající své sídlo v okresech Jindřichův Hradec, České Budějovice, Písek, Tábor (dále „zájemce“).
- 3.3. Členství je vázáno na členský příspěvek. Jeho výši stanovuje valná hromada sdružení. Členský příspěvek při založení stanovila ustavující členská schůze a je uveden v příloze č. 1
- 3.4. Členem se stane zájemce po složení ročního členského příspěvku na účet sdružení za předpokladu jeho přistoupení ke stanovám sdružení, po předložení písemného rozhodnutí příslušného orgánu zájemce o vstupu do sdružení. Přijetí nového člena sdružení schvaluje valná hromada na svém nejbližším jednání po doložení výše uvedených skutečností sdružení zájemcem.
- 3.5. Fyzickým osobám významně přispívajícím k realizaci předmětu činnosti sdružení může valná hromada sdružení přiznat statut čestného spolupracovníka sdružení. Přiznání statutu čestného spolupracovníka se děje na návrh předsednictva. Čestný spolupracovník má při jednání valné hromady a představenstva poradní hlas.
- 3.6. Členství ve sdružení zaniká
 - a) zánikem právnické osoby, která je členem
 - b) vystoupením ze sdružení
 - c) vyloučením - je možné jen z důvodu mimořádně závažného porušení povinností člena vážně ohrožujícího zájmy sdružení nebo pro neplnění povinností vůči sdružení.
- 3.7. Statut čestného spolupracovníka zaniká
 - a) smrtí fyzické osoby
 - b) odejmutím statutu čestného spolupracovníka

IV.

Práva a povinnosti členů

- 4.1. Členové sdružení mají právo podílet se na výhodách plynoucích z členství. Členové sdružení a čestní spolupracovníci mají právo zúčastnit se zasedání valné hromady. Členové mají právo volit a být voleni do orgánů sdružení. Za jednotlivé členy sdružení vystupuje v rámci sdružení statutární orgán právnické osoby, nebo člen statutárního orgánu, nebo osoba písemně pověřená zastupovat právnickou osobu.

- 4.2. Členové a čestní spolupracovníci mají právo využívat služeb poskytovaných sdružením.
- 4.3. Členové mají právo obracet se ke smírčí komisi sdružení.
- 4.4. Členové a čestní spolupracovníci se zavazují chránit zájmy sdružení, podporovat jeho činnost, dodržovat jeho stanovy a respektovat rozhodnutí jeho orgánů.
- 4.5. Členové sdružení jsou povinni se podílet na financování jeho činnosti a to formou členských příspěvků, ve výši schválené valnou hromadou.

V.

Orgány sdružení

- 5.1. Orgány sdružení jsou:
 - a) valná hromada
 - b) předsednictvo
 - c) předseda a místopředseda
 - d) odborné komise
 - e) revizoři účtů
 - f) smírčí komise
- 5.2. Všechny funkce v orgánech sdružení jsou vykonávány ve prospěch sdružení bezplatně. Tím není dotčena možnost úhrady výloh vzniklých v souvislosti s výkonem shora uvedených funkcí dle platných právních předpisů.

VI.

Valná hromada

- 6.1. Valná hromada je nejvyšším orgánem sdružení. Tvoří ji všichni členové sdružení.
- 6.2. Valná hromada rozhoduje o hlavních směrech a oblastech činnosti sdružení. Valná hromada rozhoduje zejména o:
 - a) přijetí nových členů sdružení
 - b) schválení pravidel finančního hospodaření, změně a doplňcích stanov, jednacího řádu smírčí komise
 - c) přiznání statutu čestných spolupracovníků sdružení, odejmutí statutu čestného spolupracovníka
 - d) vyloučení člena sdružení
 - e) volbě předsedy a místopředsedy, předsednictva, smírčí komise a revizorů účtů

- f) výši členských příspěvků
- g) rozpuštění a likvidaci sdružení
- h) přijetí projektů, které svým významem se dotýkají regionu jako celku či jeho podstatné části
- i) rozpočtu sdružení, schválení výsledků hospodaření sdružení

Valná hromada si může vyhradit rozhodování o jiných otázkách, které nejsou v těchto stanovách výslovně upraveny, případně které jsou svěřeny do působnosti jiných orgánů sdružení.

- 6.3. Valná hromada se svolává minimálně jednou v roce, zpravidla v prvním čtvrtletí kalendářního roku. Valná hromada se svolává písemně alespoň 15 dnů před konáním valné hromady. Valnou hromadu svolává předseda na základě rozhodnutí předsednictva.

Předsednictvo však může svolat valnou hromadu kdykoliv, pokud je toho třeba v zájmu činnosti sdružení.

Předsednictvo je rovněž povinno svolat valnou hromadu nejpozději do 30 dnů od doručení písemného podnětu minimálně jedné třetiny členů sdružení.

- 6.4. Valná hromada je usnášeníschopná, je-li přítomna alespoň nadpoloviční většina řádných členů. Pokud v době stanoveného začátku valné hromady není zaručená usnášeníschopnost, odročí se jednání o půl hodiny. Poté je valná hromada usnášeníschopná bez ohledu na počet přítomných. Rozhodnutí jsou platná, hlasují-li pro ně třípětinová většina přítomných členů oprávněných k hlasování. Každý člen má jeden hlas.

Předsednictvo může přizvat na jednání valné hromady s hlasem poradním další fyzické či právnické osoby zejména:

- členy zastupitelských sborů
- orgánů EU
- odborníky z různých oblastí, kteří mohou pomáhat při řešení konkrétních úkolů nebo při dosahování cílů sdružení
- členy vlády, zástupce ministerstva zahraničních věcí ČR případně dalších ministerstev

- 6.5. Valná hromada může přijímat usnesení i mimo svoje řádné zasedání a to tak, že návrh usnesení rozešle předsednictvo všem členům s určením lhůty, do níž se mají písemně vyjádřit, zda s navrženým usnesením souhlasí či nikoliv. Pokud se do stanovené lhůty člen oprávněný k hlasování nevyjádří, má se za to, že s usnesením nesouhlasí. Upozornění, že jde o návrh usnesení v intencích tohoto ustanovení stanov, musí být v písemném návrhu výslovně uvedeno. Přijímání rozhodnutí tímto způsobem se dotýká hlasování popsaného v odst. 6.4.

VII.

Předsednictvo

- 7.1. Předsednictvo je patnáctičlenné a tvoří jej zástupci členů sdružení, zvolení valnou hromadou.
Volení členové
- jeden zástupce Jihočeského kraje
 - 9 zástupců právnických osob z okresů JH a ČB
 - 5 zástupců právnických osob z okresů Písek a Tábor
- 7.2. Předsednictvo je voleno na dvouleté funkční období.
- 7.3. Předsednictvo rozhoduje o všech věcech, pokud rozhodování nepřísluší jinému orgánu. Předsednictvo může jednotlivé své pravomoci delegovat na jiný orgán sdružení.
- 7.4. Předsednictvo je usnášeníschopné při minimálně nadpoloviční účasti svých členů. Všichni členové předsednictva mají stejná práva a rovné hlasovací právo. Předsednictvo může přijmout usnesení, hlasují-li pro jeho přijetí alespoň dvě třetiny přítomných členů.
- 7.5. Předsednictvo svolává k jednání předseda podle potřeby, minimálně čtyřikrát ročně.
- 7.6. Předsednictvo může určit sekretáře pro vyřizování záležitostí spolupráce s rakouskou stranou a vybavit jej plnou mocí v rámci své působnosti.
- 7.7. Účast dalších osob na jednání je závislá na předmětu jednání a předsednictvo může postupovat při přizvání osob s hlasem poradním stejně jako valná hromada.
- 7.8. Předsednictvo stanoví počet pracovníků „Kanceláře“ nebo rozhodne, že funkci správce sdružení, zajišťujícího zabezpečení provozu sdružení bude vykonávat jiná osoba.

VIII. **Předseda**

Valná hromada volí předsedu a místopředsedu z členů předsednictva.

Předseda jedná jménem sdružení ve všech záležitostech, pokud valná hromada nerozhodne jinak.

Místopředseda zastupuje předsedu v době jeho nepřítomnosti.

Předseda vykonává vůči zaměstnancům funkci vedoucího organizace podle zvláštních předpisů. Předseda valné hromadě a předsednictvu a dbá na realizaci rozhodnutí valné hromady a předsednictva, která nejsou v rozporu s platnou právní úpravou.

IX. **Odborné komise**

Odbornou komisi tvoří určení členové předsednictva a další členové vybraní předsednictvem z odborníků pro určitou oblast činnosti sdružení. Odborná komise je vytvořena jako neplacený orgán. Předsedou komise je vždy člen předsednictva.

X. **Revizoři účtů**

Valná hromada volí tři revizoři účtů, kterými jsou odborníci v dané oblasti. Jejich povinností je dohled nad běžným účetnictvím a přezkoumávání roční účetní uzávěrky. K tomu jsou oprávněni nahlížet do účtů, pokladních knih a jiných účetních dokladů. Výsledky své činnosti předkládají předsednictvu a valné hromadě.

Revizorem účtu se nemůže stát člen předsednictva sdružení nebo zaměstnanec sdružení.

XI. **Smírčí komise**

Spory a neshody mezi členy sdružení nebo členy a sdružením rozhoduje smírčí komise.

Komise se ustanovuje vždy k řešení konkrétního sporu a ustanovuje se tak, že každá strana ve sporu navrhne předsednictvu dva členy předsednictva nebo jiné členy sdružení, případně jiné, zejména nezávislé odborníky, jako členy komise. Dále každá strana navrhne stejným způsobem jednoho kandidáta na funkci předsedy komise. Předsednictvo poté svolá navržené členy komise k prvnímu jednání, kde bude z navržených kandidátů zvolen předseda komise. Neshodnou-li se členové komise na volbě předsedy, rozhodne se mezi kandidáty losem. Poté předsednictvo jmenuje komisi v čele s předsedou s tím, že její rozhodnutí jsou přijímána jednomyslně a jsou neodvolatelná.

XII. **Kancelář sdružení**

Pro obstarávání všech organizačních záležitostí sdružení se zřizuje kancelář. Předsednictvo stanoví počet pracovníků kanceláře. Jednatel je nadřizen pracovníkům kanceláře.

Pracovníci jsou zaměstnanci sdružení.

Předsednictvo může rozhodnout, že namísto pracovníků kanceláře bude spravovat záležitosti sdružení správce - právnická osoba.

XIII. **Hospodaření a financování sdružení úprava majetkových poměrů sdružení**

- 13.1. Sdružení financuje svou činnost z vlastních zdrojů, které tvoří:
- a) roční příspěvek, o jehož výši rozhodne každoročně valná hromada
 - b) vklady spolků, občanských sdružení, podnikatelských subjektů a institucí
 - c) výnosy z publicistické, vydavatelské a jiné činnosti sdružení
 - d) dobrovolné dary a podpory
 - e) dotace, příspěvky či subvence, popř. půjčky nadnárodních organizací, dotace státu a správních orgánů
- 13.2. Nakládání s prostředky podléhá předpisům o financování, finanční a hmotné prostředky sdružení lze používat pouze k jeho činnosti.
- 13.3. Majetek sdružením nabytý za činnosti, je jeho vlastním majetkem, se kterým musí být nakládáno v souladu s těmito stanovami a v souladu s obecně závaznými právními předpisy.

XIV.

Zánik sdružení, zánik členství ve sdružení

- 14.1. Před zánikem sdružení se vyžaduje likvidace, jestliže jmění sdružení zcela nepřechází na právního nástupce.
- 14.2. Při likvidaci sdružení v případě jeho zrušení, či zániku bez právního nástupce se provede, po uspokojení všech nároků a pohledávek, případných třetích osob, úplné zpeněžení všech majetkových podstat sdružení.
Získaný finanční obnos bude rozdělen rovným dílem mezi členy sdružení, kteří ke dni zániku sdružení byli řádnými plátcí členských příspěvků sdružení.
- 14.3. V případě zániku členství ve sdružení vystoupením či vyloučením člena sdružení nevzniká tomuto členovi žádný majetkový nárok.

XV.

Platnost stanov

- 15.1. Stanovy a případné změny stanov vstupují v platnost usnesením valné hromady a registrací u příslušného orgánu.

XVI.

Závěrečná ustanovení

- 16.1. Stanovy mohou být doplněny či změněny na základě rozhodnutí valné hromady a to formou číslovaných písemných dodatků.
- 16.2. Stanovy nabývají účinnosti dnem 16. 5. 2002.

Příloha č. 9: **Členové Euroregionu Silesia**

okres Opava:BolaticeBrumoviceBudišovn/BudišovkouBudišoviceČavisovČermná veSlezskuDolní BenešovDolní LhotaDolní ŽivoticeHáj ve SlezskuHaťHlavniceHlubočecHlučínHněvošiceHolasoviceHorní LhotaHrabyněHradec naMoraviciChlebičovKobeřiceKozmiceKravařeKyjoviceLitultoviceLudgeroviceMelčMikolajiceMokré LazceNeplachoviceOldřišovOpavaPíšťPustá PolomRohovSlavkovSlužoviceStěbořiceStrahoviceSudiceŠilheřoviceŠtítinaTěškoviceUhlířovVelká PolomVelké HeralticeVelké HošticeVítkov

Sosnová

Staré Heřmíny

Úvalno

okres Nový Jičín:

Nový Jičín

Fulnek

Odry

okres Bruntál:

Horní Benešov

Horní Životice

Krnov

Lichnov

Příloha č. 10: Stanovy Euroregionu Silesia - CZ

ČL. I NÁZEV, SÍDLO A PRÁVNÍ STATUT SDRUŽENÍ

1. Název sdružení zní : Euroregion Silesia - CZ (dále jen Sdružení).
2. Sídlem Sdružení je Opava, Horní nám. 69, PSČ 746 26
3. Sdružení je zájmovým sdružením právnických osob podle zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších změn a doplňků.

ČL. II PŘEDMĚT ČINNOSTI

1. Hlavním předmětem činnosti Sdružení je podpora a realizace česko-polské spolupráce v příhraničním regionu Slezska a Moravy (dále jen příhraniční region) s cílem potlačit negativní vliv existence státní hranice, zajistit rovnoměrný rozvoj příhraničního území po obou stranách hranice a umožnit tak plynulou integraci tohoto území v rámci Evropské unie.
2. V rámci česko-polské spolupráce Sdružení plní především tyto úkoly :
 - řešení společných zájmů v oblasti dopravní infrastruktury a hraničních přechodů, resp. míst překračování státní hranice
 - řešení společných problémů v oblasti životního prostředí
 - podpora rozvoje turismu a cestovního ruchu v příhraničním regionu
 - podpora spolupráce mezi školami a mládeží po obou stranách hranice
 - podpora přeshraniční spolupráce i dalších subjektů po obou stranách hranice
 - péče o společné kulturní dědictví
 - aktivity podporující rozvoj kultury, vzdělání a sportu v příhraničním regionu
 - výměna zkušeností a informací z oblasti trhu práce
 - podpora spolupráce v oblasti hospodářské a obchodní
 - prevence a řešení důsledků živelných pohrom
 - společné plánování rozvoje příhraničního regionu
 - poskytování informací o příhraničním regionu a jeho prezentace

3. V souvislosti s podporou a realizací česko-polské spolupráce Sdružení dále všestranně zajišťuje podmínky pro využívání programů podpory této spolupráce.
4. Při plnění úkolů uvedených v odst. 2 a 3 čl. II Sdružení :
 - spolupracuje s příslušnými subjekty po obou stranách hranice
 - může uzavírat smlouvy o spolupráci
 - může poskytovat placené služby, a to jak členským tak nečlenským subjektům

ČL. III ČLENSTVÍ

1. Členem Sdružení se mohou stát kraje, města, obce či sdružení obcí příhraničního regionu za předpokladu, že:
 - a. podají písemnou žádost
 - b. s jejich členstvím vysloví souhlas jejich zastupitelstva či nejvyšší orgán sdružení obcí
 - c. tento orgán současně vyjádří souhlas s obsahem stanov Sdružení
 - d. s jejich žádostí vysloví souhlas Rada Sdružení.
2. Přidruženým členem Sdružení se mohou stát i jiné právnické osoby z příhraničního regionu za předpokladu, že:
 - a. podají písemnou žádost
 - b. s jejich členstvím vysloví souhlas jejich příslušný statutární orgán
 - c. tento orgán současně vyjádří souhlas s obsahem stanov Sdružení
 - d. s jejich členstvím vysloví souhlas Rada Sdružení.
3. Člen je zastupován svým statutárním zástupcem nebo jinou osobou pověřenou příslušným orgánem (zastupitelstvem, nejvyšším orgánem sdružení obce či nejvyšším orgánem přidružené členské organizace).
4. Ze Sdružení lze vystoupit písemnou výpovědí zaslanou sekretariátu Sdružení do 30. 6. běžného roku a vstupuje v platnost k 31. 12. téhož roku. Členský vklad propadá ve prospěch Sdružení. V případech hodných zvláštního zřetele lze členství ve Sdružení ukončit i v jiném termínu, a to na základě rozhodnutí Rady Sdružení.
5. Členství může být ukončeno vyloučením, poškozuje-li člen zájmy Sdružení nebo nevyrovná-li ani po dvojí písemné výzvě dlužné příspěvky. O vyloučení rozhoduje Rada Sdružení.

ČL. IV PRÁVA A POVINNOSTI ČLENŮ

1. Každý člen Sdružení má právo :

- a. účastnit se Valné hromady Sdružení s právem hlasovat
 - b. volit a být volen do orgánů Sdružení
 - c. podílet se na výhodách plynoucích z členství ve Sdružení
 - d. vyjadřovat se a podávat vlastní návrhy k činnosti Sdružení
2. Každý člen je povinen :
- a. napomáhat realizaci úkolů uvedených v čl. II Stanov
 - b. účastnit se Valné hromady Sdružení
 - c. podílet se na financování činnosti Sdružení v dohodnuté formě a výši, zejména v podobě řádné úhrady členských příspěvků

ČL. V ORGÁNY SDRUŽENÍ

Orgány Sdružení jsou :

1. Valná hromada Sdružení
2. Rada Sdružení
3. Sekretariát Sdružení
4. Revizní komise
5. Pracovní skupiny

ČL. VI VALNÁ HROMADA SDRUŽENÍ

1. Valná hromada je nejvyšším orgánem Sdružení.
2. Člen je na zasedání Valné hromady zastupován svým statutárním zástupcem nebo jinou osobou pověřenou příslušným orgánem (zastupitelstvem, nejvyšším orgánem sdružení obce či nejvyšším orgánem přidružené členské organizace).
3. Pravomoci Valné hromady Sdružení:
 - a. schvaluje Stanovy a jejich změny
 - b. schvaluje základní organizační dokumenty, zejména pak jednacích řádů orgánů Sdružení
 - c. schvaluje rozpočet Sdružení
 - d. schvaluje zprávu o finančním hospodaření Sdružení za uplynulý kalendářní rok
 - e. schvaluje výši členských příspěvků
 - f. schvaluje smlouvy o přidruženém členství
 - g. volí a odvolává předsedu a místopředsedu Rady Sdružení

- h. volí a odvolává členy Rady Sdružení
 - i. jmenuje členy revizní komise Sdružení
 - j. projednává a schvaluje zprávy o činnosti Rady Sdružení
 - k. projednává a schvaluje zprávy revizní komise Sdružení
 - l. volí a odvolává zástupce Sdružení do společných česko-polských orgánů
 - m. rozhoduje o zrušení Sdružení
 - n. rozhoduje o dalších záležitostech, které se Valná hromada vyhradí
4. Zasedání Valné hromady Sdružení se koná nejméně 2x ročně. Svolává ho předseda Rady Sdružení písemnou pozvánkou, a to nejméně 30 dnů předem. Program zasedání a písemné materiály jsou členům Sdružení zasílány nejméně 7 dnů před datem konání Valné hromady. Valná hromada je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů Sdružení. Pro přijetí usnesení je zapotřebí souhlasu prosté většiny hlasů přítomných členů Sdružení, kromě rozhodnutí o zrušení Sdružení. Pro přijetí usnesení o zrušení Sdružení je zapotřebí souhlasu nadpoloviční většiny všech členů Sdružení. Pro přijetí usnesení lze v odůvodněných případech použít hlasování per rollam. Zasedání Valné hromady se řídí příslušným jednacím řádem.
5. Mimořádné zasedání Valné hromady Sdružení lze svolat na základě požadavku jedné třetiny členů Sdružení. Mimořádné zasedání Valné hromady Sdružení je povinen svolat předseda Rady Sdružení, a to do 1 měsíce ode dne, kdy byl o svolání požádán. Neučiní-li tak, svolají mimořádné zasedání navrhovatelé.

ČL. VII RADA SDRUŽENÍ

1. Rada Sdružení je nejvyšším orgánem Sdružení mezi zasedáními Valné hromady Sdružení.
2. Členové Rady Sdružení jsou voleni Valnou hromadou Sdružení, a to z řádných členů Sdružení. Maximální počet členů Rady Sdružení je 11. Člen Rady je zastupován svým statutárním zástupcem nebo jinou osobou pověřenou příslušným orgánem (zastupitelstvem, nejvyšším orgánem sdružení obce či nejvyšším orgánem přidružené členské organizace).
3. Řádný zástupce člena Rady Sdružení může být na zasedání zastoupen zástupcem s písemným zplnomocněním, popř. zástupcem bez písemného zplnomocnění, a to pak pouze s hlasem poradním.
4. V čele Rady Sdružení je předseda Rady Sdružení, kterého volí a odvolává Valná hromada na návrh Rady Sdružení. Předseda Rady Sdružení je statutárním zástupcem Sdružení a jedná jménem Sdružení. Rada Sdružení může zmocnit k jednání jménem Sdružení také jiného člena Rady Sdružení. Na návrh Rady Sdružení Valná hromada dále volí a odvolává místopředsedu Rady Sdružení, přičemž místopředseda zastupuje jiný okres než předseda.

Předseda a místopředseda vykonávají v období mezi zasedáními Rady Sdružení pravomoci Rady Sdružení podle odst. 5 písm. e - g.

5. Pravomoci Rady Sdružení:
 - a. schvaluje přijetí členů Sdružení
 - b. jmenuje a odvolává tajemníka Sdružení
 - c. zřizuje a ruší pracovní skupiny Sdružení
 - d. odpovídá za plnění usnesení Valné hromady
 - e. zajišťuje veškeré záležitosti sekretariátu Sdružení
 - f. zajišťuje běžné hospodaření s majetkem Sdružení
 - g. řeší další operativní úkoly v době mezi zasedáními Valné hromady, pokud tyto nejsou vyhrazeny Valné hromadě.
6. Zasedání Rady Sdružení se koná nejméně 5x ročně. Svolává ho předseda Rady Sdružení písemnou pozvánkou, a to nejméně 7 dnů předem. S pozvánkou je zaslán program zasedání a písemné materiály. Rada je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů Rady. Pro přijetí usnesení je zapotřebí souhlasu prosté většiny hlasů přítomných členů Rady. Pro přijetí usnesení lze v odůvodněných případech použít hlasování formou per rollam. Zasedání Rady se řídí příslušným jednacím řádem.

ČL. VIII SEKRETARIÁT SDRUŽENÍ

1. Sekretariát je výkonným orgánem se všeobecnou působností, který plní úkoly Rady Sdružení mezi jejich zasedáními.
2. Sekretariát plní zejména koordinační a administrativní úkoly, zajišťuje tiskovou a informační službu, pokladní a účetní služby, statistiku a další úkoly související s činností Sdružení jako právnické osoby.
3. V čele sekretariátu je tajemník Sdružení, kterého jmenuje a odvolává Rada Sdružení.
4. Činnost sekretariátu se řídí organizačním řádem sekretariátu, který schvaluje Rada Sdružení.
5. Sídlem sekretariátu Sdružení je město Opava.

ČL. IX REVIZNÍ KOMISE

1. Revizní komise je kontrolním orgánem Sdružení.
2. Revizní komise se skládá nejméně ze 3 osob jmenovaných Valnou hromadou Sdružení. Členové revizní komise ze svých řad volí předsedu revizní komise.

3. Revizní komise provádí kontrolu nejméně 1x ročně. Revizní komise kontroluje :
 - a. hospodaření s majetkem a finančními prostředky Sdružení
 - b. dodržování Stanov a organizačních dokumentů Sdružení
 - c. zákonnost činnosti Sdružení
 - d. další úkony prováděné při plnění úkolů Sdružení.
4. Zprávy revizní komise projednává a schvaluje Valná hromada Sdružení.

ČL. X PRACOVNÍ SKUPINY

1. Pracovní skupiny zřizuje a ruší Rada Sdružení.
2. Pracovní skupiny mohou být složeny ze zástupců členů Sdružení, případně odborníků mimo rámec členů Sdružení.
3. Pro plnění úkolů Sdružení se zřizují zejména stálé pracovní skupiny. Pro plnění specifických úkolů mohou však být zřízeny i časově omezené pracovní skupiny.
4. Pracovní skupiny mají funkci poradního orgánu Rady Sdružení.

ČL. XI FINANCOVÁNÍ ČINNOSTI SDRUŽENÍ

1. Činnost Sdružení je financována z různých zdrojů, které tvoří zejména :
 - a. členské příspěvky řádných členů Sdružení
 - b. členské příspěvky přidružených členů Sdružení
 - c. účelové i neúčelové dotace a granty
 - d. sdružené prostředky
 - e. příjmy ze služeb poskytovaných Sdružením při plnění úkolů uvedených v čl. II Stanov Sdružení
 - f. podpůrné prostředky a dary
2. Kritéria pro stanovení výše členských příspěvků řádných členů Sdružení schvaluje Valná hromada Sdružení. Členské příspěvky řádných členů Sdružení jsou splatné po schválení jejich rozpočtů. Výše a splatnost členských příspěvků přidružených členů Sdružení se stanovuje individuálně na základě smlouvy o přidruženém členství, kterou schvaluje Valná hromada Sdružení.
3. Výnosy majetku a činnosti Sdružení budou sloužit k financování další činnosti Sdružení.
4. Sdružení ručí za své závazky celým svým majetkem, nikoliv majetkem svých členů.

ČL. XII ZÁNÍK SDRUŽENÍ

1. O zrušení Sdružení rozhoduje Valná hromada nadpoloviční většinou všech členů Sdružení.
2. Činnost Sdružení ukončí Rada Sdružení, která rozhodne o způsobu likvidace a určí likvidátora Sdružení. Likvidační zůstatek Sdružení se rozdělí mezi členy Sdružení podle podílu vložených prostředků za dobu trvání Sdružení.

ČL. XIII PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

1. Sdružení je právním nástupcem Regionálního sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko se všemi jeho závazky a pohledávkami.
2. Členy Sdružení jsou všechny subjekty, které byly členy Regionálního sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko ke dni schválení těchto stanov. Seznam členů Sdružení k tomuto dni je uveden v příloze č.1, která je součástí těchto stanov.
3. Členy Rady a revizní komise Sdružení jsou všechny subjekty, které byly členy těchto orgánů v Regionálním sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko ke dni schválení těchto stanov. Seznam členů těchto orgánů k tomuto dni je uveden v příloze č.2, která je součástí těchto stanov.
4. Závazky členů Regionálního sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko vůči tomuto sdružení se dnem schválení těchto stanov stávají závazky vůči Sdružení.

Tyto stanovy byly schváleny Valnou hromadou Sdružení usnesením č. 8/VIII. VH 03 ze dne 3.4.2003 a jejich změna usnesením č. 6/XIII VH 05 ze dne 8.12.2005 .

Příloha č. 11: Rozpočtu Euroregionu Silesia – CZ

PŘÍJMY:

	v tis. Kč
neinvestiční dotace od obcí - členské příspěvky	639 000,00
dotace ERDF - projekt "Administrace FMP regionu Silesia"	620 000,00
dotace ze státního rozpočtu - projekt "Administrace FMP regionu Silesia"	38 000,00
zůstatek BÚ k 31. 12. 2005	500 000,00
příjmy z úroků	1 000,00
Příjmy celkem	1 798 000,00

VÝDAJE:

	v tis. Kč
Platy zaměstnanců	740 000,00
Ostatní osobní výdaje (správa www)	15 000,00
soc. + zdravotní pojištění	264 000,00
zákonné pojištění zaměstnavatele	2 500,00
Ostatní osobní výdaje (regionální experti FMP)	80 000,00
příspěvek na stravenky	25 000,00
DHM - digitální fotoaparát	20 000,00
HIM - LCD projektor	100 000,00
materiál	50 000,00
poplatky za telefon	25 000,00
poštovné	5 000,00
poplatky za vedení účtů, směnářské služby	10 000,00
nájemné	100 000,00
konzultační a poradenské služby	160 000,00
školení, vzdělávání	14 000,00
servis výpočetní techniky	10 000,00
služby, propagace, prezentace	60 000,00
cestovné	80 000,00
pohoštění	37 500,00
Výdaje celkem	1 798 000,00